

জেকবনগৰ যুটীয়া বন পৰিচালনা সমিতি

লঙ্ঘাই সংৰক্ষিত বনাঞ্চল
কৰিমগঞ্জ বন সংমণ্ডল, কৰিমগঞ্জ

ক্ষুদ্র পৰিকল্পনা

(২০১৬-১৭ৰ পৰা ২০২৫-২৬লৈ)

প্ৰস্তুতকৰ্তা

জেকবনগৰ যুটীয়া বন পৰিচালনা সমিতি (JFMC)

সহায়কাৰী

অসম বন বিভাগ

আৰু

ক্ষুদ্র পৰিকল্পনা আৰু জীৱিকাৰ সুযোগ বৃদ্ধিৰ বাবে গঠিত মহাজেঁট (কম্পেল', COMPELO)

[আই আই ই (IIE), আৰ জি ভি এন (RGVN) আৰু চি এম এল (CML)]

Approved
Divisional Forest Officer
Karimganj Division, Karimganj
18

সংক্ষিপ্ত শব্দৰ সম্পূর্ণ নামৰ তালিকা

সংক্ষিপ্ত নাম	সম্পূর্ণ নাম
এ চি এফ (ACF)	সহকাৰী বন সংৰক্ষক (এছিটেন্ট কনজাৰভেটৰ অৰ্ফৰেষ্ট)
এ এফ ডি (AFD)	এজেন্সী ফ্রান্স ডেভেলপমেণ্ট
এ পি এফ বি চি (APFBC)	বন আৰু জৈৱ-বৈচিত্ৰ্য সংৰক্ষণ বিষয়ক অসম প্ৰকল্প (আছাম প্ৰজেক্ট অন ফৰেষ্ট এণ্ড বায়'ডাইভার্চিটী কনজাৰভেচন)
এ পি এল (APL)	দাবিদ্য সীমাৰেখাৰ ওপৰৰ (এব'ভ পভাটী লাইন)
বি পি এল (BPL)	দাবিদ্য সীমাৰেখাৰ তলৰ (বিল' পভাটী লাইন)
চি চি এফ (CCF)	মুখ্য বন সংৰক্ষক (চীফ কনজাৰভেটৰ অৰ্ফৰেষ্ট)
চি এফ (CF)	বন সংৰক্ষক (কনজাৰভেটৰ অৰ্ফৰেষ্ট)
চি এম এল (CML)	চেণ্টাৰ ফৰ মাইক্ৰ'ফাইনেল এণ্ড লাইভলিছড
কম্পেল'	ক্ষুদ্ৰ পৰিকল্পনা আৰু জীবিকাৰ সুযোগ বৃদ্ধিৰ বাবে গঠিত মহাজোঁট
(COMPELO)	(কনছালিং ছাৰ্ভিচ ফৰ মাইক্ৰ'প্লেনিং এনহেলিং লাইভলিছড অপচুনিটিজ)
ডি চি এফ (DCF)	উপ-বন সংৰক্ষক (ডেপুটী কনজাৰভেটৰ অৰ্ফৰেষ্ট)
ডি এফ আ' (DFO)	মাওলিক বন বিষয়া (ডিভিজেল ফৰেষ্ট অফিচাৰ)
ই ডি চি (EDC)	পৰিৱেশ উন্নয়ন সমিতি (ইক'-ডেভেলপমেণ্ট কমিটী)
ই পি এ (EPA)	প্ৰাৰম্ভিক কৰ্মসূচী (এন্ট্ৰি পইল্ট এক্সিভিটী)
এফ চি এ (FCA)	বন সংৰক্ষণ আইন, ১৯৮১ (ফৰেষ্ট কনজাৰভেচন এষ্ট, ১৯৮১)
এফ ডি (FD)	বন বিভাগ (ফৰেষ্ট ডিপার্টমেণ্ট)
এফ আৰ এ (FRA)	বন অধিকাৰ আইন (ফৰেষ্ট ৰাইট্চ এষ্ট)
এফ ভি (FV)	বনগাঁও (ফৰেষ্ট ভিলেজ)
এফ বাই পি (FYP)	পথও বাৰ্ষিক পৰিকল্পনা (ফাইভ ইয়াৰ্ছ প্লেন)
জি এইচ জি (GHG)	গ্ৰিন হাউছ গেছ
জি আ' আই (GoI)	ভাৰত চৰকাৰ (গৱৰ্নমেণ্ট অৰ্ফ ইণ্ডিয়া)
জি পি (GP)	গাঁও পঞ্চায়ত
এইচ এ (Ha)	হেস্টৰ
আইইচি (IEC)	তথ্য, শিক্ষা আৰু যোগাযোগ (ইলেক্ট্ৰোমেচন এডুকেচন এণ্ড কমিউনিকেচন)

আই আই ই (IIE)	ভাৰতীয় উদ্যমিতা প্রতিষ্ঠান (ইণ্ডিয়ান ইনস্টিউট অব এণ্টাৰপিনিওৰশিপ)
জে এফ এম চি (JFMC)	যুটীয়া বন পৰিচালনা সমিতি (জাইট ফৰেষ্ট মেনেজমেন্ট কমিটি)
এম ডি আৰ (MDR)	মুখ্য জিলা পথসমূহ (মেজৰ ডিস্ট্ৰিক্ট বোডছ)
এম জি এনৱেগা (MGNREGS)	মহাত্মা গান্ধী বাস্তীয় গ্রামীণ নিয়োগ নিশ্চিত আঁচনি (মহাত্মা গান্ধী নেচনেল ৰুৱেল এমপ্লায়মেন্ট গেৰাণ্টি স্কিম)
এম অ'ই এফ চি চি (MoEFCC)	পৰিৱেশ, বন আৰু জলবায়ু পৰিৱৰ্তন মন্ত্রণালয় (মিনিস্ট্ৰী অব এনভায়ৰণমেণ্ট, ফৰেষ্ট এণ্ড ক্লাইমেট চেঙ্গ)
এন টি এফ পি (NTFP)	কাঠ ভিল বন উৎপাদন (নন টিস্বাৰ ফৰেষ্ট প্ৰডিউচ)
অ'বি চি (OBC)	অন্যান্য পিছপৰা শ্ৰেণী (আদাৰ বেকৰাৰ্ড ক্লাছেছ)
অ'ডি আৰ (ODR)	অন্যান্য জিলা পথসমূহ (আদাৰ ডিস্ট্ৰিক্ট বোডছ)
পি চি চি এফ (PCCF)	প্ৰধান মুখ্য বন সংৰক্ষক (প্ৰিসিপাল চীফ কনজাৰভেটৰ অব ফৰেষ্ট)
পি এইচ চি (PHC)	প্ৰাথমিক স্বাস্থ্য কেন্দ্ৰ (প্ৰাইমাৰী হেল্থ চেণ্টাৰ)
পি এম ইউ (PMU)	প্ৰকল্প পৰ্যবেক্ষণ গোট (প্ৰজেক্ট মনিটৰিং ইউনিট)
পি আৰ এ (PRA)	অংশগ্ৰহণমূলক গ্ৰামীণ মূল্যায়ন (পার্টিচিপেট'বী ৰূৰল এপাইজেল)
আৰ ইডি ডি + (REDD+)	বিডিউচিং এমিচন ফ্ৰম ডি-ফৰেষ্টেচন এণ্ড ফৰেষ্ট ডিগ্ৰেচেন প্লাচ
আৰ জি ভি এন (RGVN)	বাস্তীয় গ্ৰামীণ বিকাশ নিধি
আৰ অ' (RO)	বনাঞ্চলিক বিষয়া (ৰেঞ্জ অফিচাৰ)
এছ চি (SC)	অনুসূচিত জাতি (ছিডিউল কাষ্ট)
এছ ডি জি (SDG)	স্থিতিশীল উন্নয়ন লক্ষ্য (ছাছটেইনেবল ডেভেলপমেন্ট গ'লছ)
এছ এল এফ (SLF)	নিৰ্বাহক জীৱিকা ৰূপৰেখা (ছাছটেইনেবল লাইভলিহৰ্ড ফ্ৰেমৱৰ্ক)
এছ পি পি (Spp)	স্পেছি
এছ টি (ST)	অনুসূচিত জনজাতি (ছিডিউল ট্ৰাইব)
এছ ডলিউ অ'টি (SWOT)	সক্ষমতা, দুৰ্বলতা, সুবিধা আৰু বিপদ (স্ট্ৰেংথ, উইক্নেছ, অপচুনিটি এণ্ড থ্ৰেট)
টিভি (TV)	ট্যাংগা গাঁও (ট্যাংগা ভিলেজ)
টিভি (TV)	দূৰদৰ্শন (টেলিভিশন)
ডলিউ এল এছ (WLS)	বন্যপ্ৰাণী অভয়াৰণ্য (ৱাইল্ড লাইফ ছেঁচুৰী)
ডলিউ পি এ (WPA)	বন্যপ্ৰাণী (সংৰক্ষণ) আইন, ১৯৭২ (ৱাইল্ডলাইফ (প্ৰটেকশন) এষ্ট- ১৯৭২)
ডলিউ পি চি (WPC)	কৰ্ম পৰিকল্পনা চক্ৰ (ৰকিং প্লেন চাৰ্কোল)

**উত্তর, গুল্মজাতীয় উত্তর, ভেষজ উত্তর আৰু
অন্যান্য উত্তরৰ স্থানীয় আৰু বৈজ্ঞানিক নামৰ শব্দকোষ**

ক্রমিক নং	স্থানীয় নাম	বৈজ্ঞানিক নাম
১	আগৰ	আকুইলাৰিয়া আগাঙ্গেৱা
২	অমৰা	স্পিডিয়াস ম্যাঙ্গিফেৰা
৩	আমলথি	এশিলিকা অফিসিয়েনালিস
৪	আচলিয়া /কলোৰা	কোর্ডিয়া মিঙ্গা
৫	অশোক	সাৰাক ইন্ডিকা
৬	অঞ্চল	ফিকাস ৰেলিজিওসা
৭	আৱাল	ভিটেক্স পেডুনকুলোৰিস (সিলা-টিটু)
৮	বাদাম	স্টাৰকুলিয়া আলাটা
৯	বহুৰা	টাৰ্মিনালিয়া বেলেৰিকা
১০	বজং	জানথঙ্ক্সিলাম বাড়ুংগা
১১	বনক	শিমা ওয়াল্লিচি
১২	বন আম	ম্যাঙ্গিফেৰা সিলভাটিকা
১৩	বন বেলফাই/জলফাই	ইলিওকাৰপাস ফ্লোৰিবাণাস বাই ভাৰঞ্জা
১৪	বান্দৰ ফেলা/বাতা	ডিসোক্সিলাম বাইনেকট্যারিফেৰাম
১৫	বান্দৰ লাঠি	কাসিয়া ফিস্টুলা
১৬	বন শিমলু	বমবাক্স ইনসিগ্নে
১৭	বৰণ	ক্রেটিভা ৰেলিজিওসা
১৮	বট	ফিকাস বেঙ্গলেনসিস্
১৯	বেলা	স্যাপিয়াম বাক্কাটাম
২০	ভাদৰক	ভিটেক্স পুবেন্স
২১	ভাতকৰ	ভিটেক্স হেটেৰোফিলা
২২	ভোলা	মোৰাস লায়েভিগাটা
২৩	ভুবি	বাক্কাউবিয়া সাপিদা
২৪	ভুবি	ট্রেউয়া ন্যাডিফ্লোৰা
২৫	বনচোম	ফোয়েবে গোলপেৰেনসিস
২৬	বৰপাট	আইলানথাস গ্র্যান্ডিস
২৭	বন বগৰী	হেৰিটিয়েৰা আকুমিনাতে
২৮	বগৰী	জিগিফাস জুজুবা
২৯	চাতিম	আলস্টেনিয়া স্কলারিস

৩০	চাক্রোচি	চিক্রাসিয়া টাবুলারিস
৩১	চিলতা বন	ডিলেনিয়া পেন্টাজিনা
৩২	চিলতা	ডিলেনিয়া ইভিকা
৩৩	চালমোগ্রা	হাইডনোকারপাস কুরজি
৩৪	চাম	আর্টেকারপাস চালপাশা
৩৫	চামি	গোলিয়ালথিয়া সিমিবাম
৩৬	চামিয়া	হিবিসকাস ম্যাক্রোফিলাস
৩৭	চম্পা	মিশেলিয়া চম্পকা
৩৮	ডালমোগ্রা	গাইনোকোর্ডিয়া ওডোরাটা
৩৯	ডেফল	গাৰসিনিয়া জানকোচিমাস
৪০	ডেৱা	আর্টেকারপাস লাকুচা
৪১	ধূনা বাতা	কানাভিয়াম বেঙ্গলেনসিস
৪২	ডিমৰু	ফিকাস প্লোমেৰাটা
৪৩	ফুলকাট	স্টাইন্যাক্স সেৰালেটাম
৪৪	ফুলুৰা / বনমালা	কেলিকার্পা ম্যাক্রোফিলা
৪৫	ফুৱাৰা	লিট্টসি এমপিপি
৪৬	গমাৰি	গেমেলিনা আৰবোৰিয়া
৪৭	গৰ্জন	ডিপ্টেৰোকারপাস টাৰ্বিনেটাস
৪৮	গৰুমাৰা	ক্রিপ্টেৰোনিয়া পানিকুলাটা
৪৯	গন্দই	সিনাগোমাম প্লেন্ডুলিফেৰাম
৫০	বাঘনলা	লিটাসিয়া সেবিফেৰা
৫১	গুলাল	ডায়োসপিৰোস টোপাসিয়া
৫২	হালধি কাঠ	আতিনা কোর্ডিফোলিয়া
৫৩	হংস	আলবিজিয়া ষিপুলেট
৫৪	হৰতকি	টাৰ্মিনালিয়া চেবুলা
৫৫	হাতিয়া	চিক্রাসিয়া টাবুলারিস
৫৬	হেলচ	অ্যান্টিডেস্মা এস পি পি
৫৭	হাড়গজা	ডিলেনিয়া পেন্টাগিনা (অঞ্চি)
৫৮	হেঙ্গুল	বাৰ্সেৰা সেৱাটা

৫৯	সিনারু/মৈরে	আলবিজিয়া ওডেৱাটিসিমা
৬০	হিজাল	বেরিংটনিয়া আকুটাংলা
৬১	হোনা / ভাতঘিলা	ওরোক্সিলাম ইভিকাম
৬২	হোনুৰ	স্টেবিওস্পারমাম এস পি পি
৬৩	জাম	ইউজেনিয়া এস পি পি
৬৪	জাকুৰা	ম্যাকারাঙ্গা জেন্টিকুলেট
৬৫	জংলি বাদাম	স্টাৰকুলিয়া আলাটা
৬৬	জাৰুল	লেগাৰষ্ট্ৰোয়েমিয়া ফ্লোসৰেজিনায়ে
৬৭	বালনা	টার্মিনালিয়া মাইৰিও কাৰ্পাৰ্ট
৬৮	বারা	হোলিগার্না লংগিফোলিয়া
৬৯	ঝাকি	বিশোফিয়া জাভানিকা (উৰিয়াম)
৭০	জিনারি	পোডোকাৰ্পাস নেৰিফোলিয়া
৭১	কদম	অ্যাছোসেফালাস কদম্ব
৭২	কাঠ বাদাম	কাস্টানোপসিস ইভিকা
৭৩	কালা-উৰা	কোড়িয়া মিঙ্গা (লেসোৰা)
৭৪	কাথঞ্চন	বাউহিনিয়া ভেৰিয়েগেট
৭৫	কৰচ	পোঙ্গামিয়া ফ্লাৰা (কৰঞ্জ)
৭৬	কাৰায়ুটি	কোড়িয়াল ফ্র্যাগমেন্টিসিমা
৭৭	কায়েংলা	গাৰগা পিঙ্গাটা
৭৮	কৈনাৰি	মিলিউসা এস পি পি
৭৯	কৱৈ	আলবিজিয়া প্রসেৰা
৮০	কৰল	কায়েয়া ফ্লোৰিবুন্ডা
৮১	কঁঠাল	আর্টোকাৰ্পাস ইন্টেগ্রিফোলিয়া
৮২	কৌ	গাৰসিনিয়া কোয়া
৮৩	কুম	সাবেয়া আৰবোৰিয়া (কুমাই)
৮৪	কুমা	সেড্রেলা টুনা
৮৫	কুৰইল	ডিপ্টেৰোকাৰ্পাস টাৰ্বিনেটাস
৮৬	কুৱা	পালাকুইয়াম পলিয়ান্থাস
৮৭	লাডুবাঙ্গা	মাকারাঙ্গা এস পি পি

৮৮	লাকিয়াম	ম্যাঞ্জিফেরা সিলভেটিকা
৮৯	লনচাক	পার্কিয়া বোক্সবার্গ
৯০	লুকলুকি (পনিয়ল)	ফ্লাকুটিয়া ক্যাটাফ্যাস্ট্রা
৯১	মধুবুরা	পেটৰোস্পমাম আকেরিফেলিয়াম
৯২	মৰহাল	ভ্যাটিকা লেনসিয়াফেলিয়া
৯৩	মহিদল	কোর্ডিয়া ফ্যাগ্রেন্টিসিমা
৯৪	মদাৰ	এৰিথ্ৰিনা ইন্ডিকা
৯৫	মাথাং	কাৰালিয়া ইটেজেৰিমা (চি লুসিভা)
৯৬	মৰলিয়া	মালোনাস অলবাস
৯৭	মন	ৰাঙ্গিয়া ডুমেটোৰাম (মণিপাল)
৯৮	মনাৱাল	ভিটেক্স আলতিসিমা
৯৯	মৰৈ	আলবিজা এস পি পি
১০০	মৰলিয়া	মাঙ্গোটাস অ্যালবাস
১০১	নাগেশ্বৰ	মেসুয়া ফেৰায়ে
১০২	নেৱাৰ	বুৰসেৰাউ সেৱাটা
১০৩	পাখিৰহাৰ	ডিপ্লোসগোৰা সিঙ্গুলারিস
১০৪	পাৰাইয়াৱাল/পাৰৈ (পৰলি)	স্টেবিওস্পাৰমাম চেলোনোয়েডেস
১০৫	পিং	মাইনোমেট্রা পোলিয়ান্ড্রা
১০৬	পিপলা	আলবিজিয়া লুসিডা
১০৭	পিচান্তি	গ্রেটইয়া মাইক্রোকোস
১০৮	পমা	সেড্রেলা টুনা (টুন)
১০৯	পংতা	ডিপ্লোস্পোৰা সিংলুৰিয়াস
১১০	পৰেং	এলিওকার্পাস ৰোবাস্টাস
১১১	ৰামডালা	ডুয়াবঙ্গা সোনাৰাতিওডেস
১১২	ৰমকঁটা	কুয়েৰকাস এস পি পি
১১৩	ৰাতা / ফুলৰাতা (আমাৰি)	আমুৰা ওয়ালিচি
১১৪	ৰঞ্জি ৰাতা	ডাইসোক্সিলাম হামিটোনি
১১৫	ৰদাক্ষ	এলিওকার্পাস গোনিটৰাস
১১৬	সঞ্জানেল	লাগেৰস্ট্রোয়েমিয়া পাৰ্টিফ্লোৰা

১১৭	সাতকোৰা	সাইট্রাস ইলেক্ট্ৰনিক্স
১১৮	সেলেং	এলিওকাৰ্পাস ৰোবোষ্টাস
১১৯	শিমলু	বোম্বাক্স সেইবা (কটন ট্ৰি)
১২০	শিৰিখ	আলবিজিয়া প্ৰসেৰা
১২১	সীতা	এচিনোকাৰ্পাস অ্যাসামিকাস
১২২	সুন্দি, মৰিচা	মিচেলিয়া মোন্টানা
১২৩	সুন্দি, তিল / জাতি সুন্দি	টাঙ্গাউমা ফেলোকাৰ্পা
১২৪	সুন্দি, চম্পা	মিচেলিয়া চম্পকা
১২৫	সাতৰং	লোফোপেটালাম ফিমব্ৰিয়াটাম
১২৬	তৰুৱা	এন্ডস্পামাম চিনেনসিস
১২৭	তেবুৱাৰা	মিৰষ্টিয়া আঙুষ্ঠিফোলিয়া
১২৮	তেজিয়া	সিনামোমাম অবটাসিফেলিয়াম
১২৯	তেজপাত	সিনামোমাম এস পি পি
১৩০	তেগো	ক্যানোফাইলাম এনোফাইলাম
১৩১	তুলা	টেট্ৰামেলেস নিউডিফেলোৰা
১৩২	তেতেলি	টেমাৰিক্স ইন্ডিকা
১৩৩	ওদাল	স্টাৰকুলিয়া আলাটা
১৩৪	ওখালি	টালাউনা হজসেনি (বৰহমথুৰি)

বাঁহ

ক্রমিক নং	স্থানীয় নাম	বৈজ্ঞানিক নাম
১	বাজাইল	সিউডোস্টাচিয়াম পলিমৰফাম
২	ভলুকা)	বেন্সুসা বালকুয়া
৩	বাকাইল/বুৰাল/মকাল	বেন্সুসা পাল্লিড
৪	বেৰি বাঁহ	বেন্সুসা মাস্টাৰসি
৫	ডলু	টেইনোস্টাচিয়াম ডুল্লয়া
৬	ডাৰাল/লতাবাঁহ	মেলোকালামাস কম্পোষ্টিফেৰাস
৭	কালিয়া	বেন্সুসা অৰিকুলাটা
৮	কাইল	অক্সিটেন্টেৰো নাইপ্রোসিলিয়াটা
৯	কঁটা/কেতুৱা	বেন্সুসা ভালগারিস
১০	কালিগোড়া	অক্সিটেন্টেৰো নাইপ্রোসিলিয়াটা

১১	কালি সুন্দি	অস্থিটেনাস্ট্রো অ্যালবোসিলিয়াটা
১২	কৰাইল / জাতি বাঁহ	ডেঙ্গুকুলামাস স্ট্রিক্টাস
১৩	খাং	ডেঙ্গুকুলামাস লঙ্গিসপ্যাথাস
১৪	লতা	ডিনোক্রোয়া ম্যাকলেলান্ডি
১৫	মিৰটেঙ্গা / বিজুলী	বেন্সুসা টুলড
১৬	মূলি	মেলোকান্না বাক্সিফাৰ
১৭	পৰৱা / পাউৰা	বেন্সুসা টেরেস
১৮	পিচা / কেঁকো	ডেঙ্গুকালাম হ্যামিট্রনি
১৯	ৰূপালী / ৰূপহী	ডেঙ্গুকালামাস লঙ্গিসপ্যাথাস
২০	পিচ্ছি	বেন্সুসা নুটানস

বেত

ক্রমিক নং	স্থানীয় নাম	বৈজ্ঞানিক নাম
১	গো঳ো	ডায়েমেনোপস জেনকিনসিয়ানাস
২	হৰ্ণা	কালামাস লাটিফোলিনাস
৩	জালি	কালামাস টেনুইস
৪	ঝালনা	
৫	সুন্দি	কালামাস গুৰৱা

গুল্ম জাতীয় উদ্ভিদ

ক্রমিক নং	স্থানীয় নাম	বৈজ্ঞানিক নাম
১	বিয়াৰডালা	লিভিস্টোনিয়া জেনকিনসিয়ানা
২	বন লালদি	কুৰকুমা এস পি পি
৩	ভাত	ক্লেৰোডেনড্রন ইণফুচুনাটাম
৪	দুধকাৰি	হোলাৰেহন্না অ্যাণ্টিডাইসেন্টেৰিকা
৫	গাঢ়ী	গোমালোমেনা ৰৰসেসেন্স
৬	কিটাপাতা	ফাইনিয়াম ইন্সিকেটাম
৭	লুটকি / ফুটুকি	মেলোস্টোমা মালাবাৰিথিকাম
৮	পাটিদুল / ছাটিপাতা	লিকুয়ালা পেল্টাটা
৯	পাটীদে (মুৰ্তা)	ক্লিনোজিন ডিকোটমা
১০	পিশাচ বন	ইউপটারিয়াম এস পি পি
১১	ৰামণুৱা	পিনাঙ্গা গ্র্যাসিলিস
১২	সুমুত্র/চোৰাতপাত	লাপোটিয়া ক্রেন্তুলাটা
১৩	তৰাপাত	আল্লিনিয়া নুটানস

ত্রুটি আৰু ঘাঁহ

ক্রমিক নং	দেশীয় নাম	বৈজ্ঞানিক নাম
১	কুশ	সাকচাৰাম প্ৰসেৰাম
২	খাগৰি	সাকচাৰাম স্পন্টানিয়াম
৩	ইকৰা	এৰিয়ানথাস ৰ্যাভেনিয়াক
৪	নল	ফ্রাগমাইটেস কাৰ্কা
৫	বেমা	থাইসানোলায়েনা ম্যাঞ্চিমা
৬	খৰ / খেৰৰ ঘাঁহ	ইল্পোৱেটা সিনিড্রিক্যাল

পৰাশ্ৰয়ী উত্তি

ক্রমিক নং	দেশীয় নাম	বৈজ্ঞানিক নাম
১	কাৰাউ	লোবানথাস স্কুৰুলা

লতাজাতীয় উত্তি

ক্রমিক নং	দেশীয় নাম	বৈজ্ঞানিক নাম
১	বট	ফিকাস এস পি পি
২	চেতলতা/পানিলতা	ডেলিমা সার্মেন্টোসা
৩	ঘিলা	এন্টাডা স্ক্যার্ডেন্স
৪	কুচাই / বলোৱা লতা	অ্যাকাসিয়া পিঙ্গাটা

সূচীপত্র

অধ্যায়	শিরোনাম	পৃষ্ঠা নং
অধ্যায় - এক		
১	পরিচয়	১৩
২	এলেকাটোর সাধারণ বর্ণনা	১৪
৩	গাঁরব আর্থ-সামাজিক ক্ষমতার আরু জে এফ এম চির ক্ষমতা	১৭
৪	জীবিকার সম্পদ ক্ষমতা আরু স্পর্শকাতৰতা	২৪
৫	উপলব্ধ পরিকল্পনা আরু কার্যসূচী	২৬
অধ্যায় - দুই		
৬	ক্ষুদ্র পরিকল্পনার উদ্দেশ্য, সবলতা, দুর্বলতা, সুযোগ আৰু ভাবুকি আৰু দূৰত্ব বিশ্লেষণ	৩০
৭	গাঁও উন্নয়ন পরিকল্পনা	৩৪
৮	জীবিকা উন্নয়ন পরিকল্পনা	৩৬
৯	বনোৱয়ন পরিকল্পনা	৪০
১০	প্রযোগৰ কৌশল, সময়সীমা আৰু বাজেট	৪৬
অধ্যায় - তিনি		
	তালিকা, মানচিত্ৰ আৰু পৰিশিষ্ট	৫৯

জেকবনগৰ ঘুটীয়া বন পরিচালনা সমিতি
কৰিমগঞ্জ বন সংমণ্ডল, দক্ষিণ অসম চক্ৰ

শুদ্ধ পৰিকল্পনা
(২০১৬-১৭ৰ পৰা ২০২৬-২৭লৈ)

অধ্যায় - ১

Divisional Forest Officer
Carimganj Division, Karimganj

১। পরিচয়

১.১ : প্রকল্পৰ বিষয়ে :

অসম বন আৰু জৈৱ-বৈচিত্ৰ্য সংৰক্ষণ প্রকল্প (এ পি এফ বি টি)ৰ লক্ষ্য হৈছে ‘বহুমুখী আঁচনিৰ জৰিয়তে অসমৰ বন আৰু জৈৱ-বৈচিত্ৰ্য সংৰক্ষণ আৰু ব্যৱস্থাপনাৰ দীৰ্ঘম্যাদী আঁচনি কাৰ্যক্ষম কৰা আৰু আঁচনিৰ লক্ষ্যস্থানসমূহত বনাঞ্চলৰ ওপৰত নিৰ্ভৰশীল সম্প্ৰদায়সমূহক অন্তৰ্ভুক্ত কৰা, যাতে বনজ আৰু অনা-বনজ সম্প্ৰদায়সমূহৰ দীৰ্ঘম্যাদী ব্যৱহাৰৰ জৰিয়তে তেওঁলোকৰ জীৱন নিৰ্বাহ প্ৰক্ৰিয়াক উদগনি জনাব পাৰি।’ এই প্রকল্পৰ লক্ষ্যক এনেদৰে উল্লেখ কৰা হৈছে—‘বনাঞ্চলৰ ওপৰত নিৰ্ভৰশীল সম্প্ৰদায়সমূহৰ সহযোগত বনাঞ্চলৰ পৰিৱেশ ব্যৱস্থা পুনৰ আগৰ অৱস্থালৈ ঘূৰাই নিয়াৰ লগতে সম্প্ৰদায়সমূহৰ জীৱন ধাৰণ প্ৰক্ৰিয়া উন্নত কৰিব পৰা যায়, যাতে জৈৱ-বৈচিত্ৰ্যৰ সংৰক্ষণ আৰু দীৰ্ঘম্যাদী ব্যৱহাৰ নিশ্চিত হয়।’ অসম চৰকাৰৰ সহযোগত এই প্রকল্পৰ বাবে পুঁজিৰ যোগান দৰিছে এজেন্সী ফাল্স ডি ডেভেলপমেণ্ট (এ এফ ডি) অৰ্থাৎ ফাল্স বিকাশ এজেন্সীয়ে। উল্লিখিত প্রকল্পৰ অধীনত পৰিকল্পনা, ৰূপায়ণ, নিৰীক্ষণ, সমন্বয় আৰু ব্যৱস্থাপনকে ধৰি সকলো কাম কৰিবলৈ অসম বন আৰু জৈৱ-বৈচিত্ৰ্য সংৰক্ষণ প্রকল্প ছ'চাইটী (এ পি এফ বি টি ছ'চাইটী) বাধ্য।

১.২ : ক্ষুদ্ৰ পৰিকল্পনা আৰু জীৱিকা উন্নয়ন

বজাৰ সন্তাৱনীয়তাৰ ওপৰত ভিত্তি কৰি মূল্য সংযোজনেৰে জীৱন ধাৰণ প্ৰক্ৰিয়া প্ৰসাৰৰ বাবে এই প্ৰকল্পত ব্যৱসায়িক প্ৰচাৰ, উৎপাদিত সামগ্ৰীৰ মূল্য সংযোজন আৰু বজাৰ ব্যৱস্থাৰ দৰে ব্যৱস্থা গ্ৰহণ কৰিবলৈ আগ্রহী। জনসংখ্যা বৃদ্ধিৰ লগে লগে বনজ সম্পদৰ ওপৰত বৃদ্ধি পোৱা চাপৰ ফলত এনে ব্যৱস্থা গ্ৰহণ কৰাটো জৰুৰী হৈ পৰিছে। বৰ্তমানে উপলব্ধ বন আৰু জৈৱ-বৈচিত্ৰ্য সামগ্ৰী আৰু বজাৰ সেৱাসমূহৰ বজাৰৰ সন্তাৱনীয়তাৰ প্ৰতি লক্ষ্য ৰাখি মূল্য সংযোজনৰ অনুসন্ধান কৰাটো প্ৰয়োজনীয়। ইয়াৰ লগতে অবনজ নিৰ্ভৰশীল জীৱন ধাৰণ প্ৰক্ৰিয়া অনুসন্ধান কৰি সম্প্ৰদায়সমূহৰ সদস্যসকলক দক্ষতা বিকাশ পদক্ষেপৰ জৰিয়তে সফলতা বৃদ্ধি কৰা উচিত।

উক্ত প্ৰকল্পৰ অধীনত ক্ষুদ্ৰ পৰিকল্পনা আৰু জীৱিকা বিকাশৰ আঁচনি ৰূপায়ণৰ বাবে ইণ্ডিয়ান ইনষ্টিউটুট অব এণ্ট্ৰ'প্ৰেনিয়াৰশিপ (আই আই ই) গুৱাহাটী, ৰাষ্ট্ৰীয় গ্ৰামীণ বিকাশ নিধি (আৰ জি ভি এন) আৰু চেণ্টাৰ ফৰ মাইক্ৰ'ফাইনেন্স এণ্ড লাইভলিহৰ্ড ডেভেল'পমেণ্টৰে এক মহাজোঁট গঠন কৰা হৈছে। এই মহাজোঁটক ক্ষুদ্ৰ পৰিকল্পনা আৰু জীৱিকাৰ সুযোগ বৃদ্ধি (কনছালটিং ছাৰ্ভিচ ফৰ মাইক্ৰ' প্লেনিং এনহেঙ্গিং লাইভলিহৰ্ড অপুচুনিটিজ)ৰ বাবে গঠিত মহাজোঁট চমুকৈ কম্পেল' হিচাপে নামকৰণ কৰা হৈছে।

এই প্ৰকল্পৰ নিয়ম অনুসৰি ক্ষুদ্ৰ পৰিকল্পনাত ‘বিভিন্ন গাঁৱত অভিযান আৰু বন উন্নয়ন, বনাঞ্চলৰ ওপৰত নিৰ্ভৰশীল লোকসকলক জীৱিকা সমৰ্থন আৰু লক্ষ্য অনুসৰি দীৰ্ঘম্যাদী বন ব্যৱস্থাপনা’ অন্তৰ্ভুক্ত কৰা হৈছে। ইয়াত বন উন্নয়ন আৰু জীৱিকা বিকাশ উভয়ে অন্তৰ্ভুক্ত হৈ আছে।

১.৩ জেকবনগৰ জে এফ এম চিৰ বাবে ক্ষুদ্ৰ পৰিকল্পনা

অসমৰ কৰিমগঞ্জ জিলাত অৱস্থিত জেকবনগৰ জে এফ এম চিৰ বাবে সংশ্লিষ্ট তথ্য এই ক্ষুদ্ৰ পৰিকল্পনাত সম্বৰিষ্ট কৰা হৈছে। জনগোষ্ঠীসমূহ পৰিচয়ৰ বিবৰণ ৩.৩ নং অনুচ্ছেদত দিয়া হৈছে।

২। এলেকার সাধাৰণ বিৱৰণ

২.১ সাধাৰণ বিৱৰণ

কৰিমগঞ্জ বন সংমণ্ডল অসমৰ দক্ষিণ অংশত অৱস্থিত। বৰ্তমান প্ৰশাসনিক জিলা কৰিমগঞ্জ আৰু কাছাৰ জিলাৰ উত্তৰ-পশ্চিম অংশৰ জাতিঙ্গা নদীৰ পূবদিশেৰ দুই পাৰ্শ্বৰতী এলেকা আৰু বৰাক নদীৰ দক্ষিণ অংশৰ দুই কাষৰ এলেকাকে ধৰি গঠন কৰা হৈছে কৰিমগঞ্জ বন সংমণ্ডল। এই সংমণ্ডল উত্তৰ-পূব দিশে জাতিঙ্গা আৰু বৰাক নদী, পূব দিশে হাইলাকান্দি জিলা, দক্ষিণ দিশে মিজোৰাম আৰু পশ্চিম দিশে ত্ৰিপুৰা আৰু বাংলাদেশৰ দ্বাৰা পৰিবেষ্টিত। তাৰ উপৰি এই বন বিভাগৰ উত্তৰ-পশ্চিম দিশে আছে মেঘালয় বাজ্য আৰু উত্তৰ দিশে আছে উত্তৰ কাছাৰ পাৰ্বত্য স্বায়ত্তশাসিত জিলা। বণকৌশলগত দিশৰ পৰা এই বন সংমণ্ডল অত্যন্ত গুৰুত্বপূৰ্ণ, কাৰণ এই সংমণ্ডলৰ কাষতে আছে বাংলাদেশৰ সৈতে দীৰ্ঘ আন্তৰ্জাতিক সীমান্ত। এই বন সংমণ্ডলত আছে বেলপথ, স্থলপথ আৰু নদীপথৰ বৃহৎ নেটৰুৰ্ক। কিন্তু এই এলেকাত মাত্ৰ কেইটমানহে উদ্যোগ আছে। পাৰ্বত্য এলেকাৰ বেছিভাগ অংশ প্ৰশাসনীয় পৰিধিৰ অন্তৰ্ভুক্ত আৰু ইয়াত আছে চাহ বাগান।

এই বন সংমণ্ডলৰ সকলোতকৈ গুৰুত্বপূৰ্ণ স্থানসমূহৰ সৈতে সংযুক্ত হৈ আছে ৪নং বাণ্টীয় ঘাইপথ। কালাইন, বদৰপুৰ, কৰিমগঞ্জ আৰু লোৱাইপুৰৰ দৰে স্থানসমূহক এই বাণ্টীয় ঘাইপথে সংযোগ কৰিছে। এই বন সংমণ্ডলৰ আন্তঃবাজ্য আৰু আন্তৰ্জাতিক সীমান্তত কৌশলগতভাৱে গুৰুত্বপূৰ্ণ কেইখনমান স্থান হ'ল— বাতাছড়া, বণপুৰ, মেদিতছড়া, চুৰাইবাৰী। তাৰ উপৰি বাংলাদেশৰ আন্তৰ্জাতিক সীমান্তৰতী এলেকাতো স্থলভাগৰ লগতে কিছু নদী আছে।

২.২ অৱস্থিতি

এই সমগ্ৰ বন সংমণ্ডল ৯২°২৫' পূবৰ পৰা ৯২°৪৮'.২' পৰ্যন্ত পূব দ্রাঘিমাংশ আৰু ২৪°১৫.০' উত্তৰ পৰা ২৫°৮.৩' উত্তৰ অক্ষাংশৰ মাজত অৱস্থিত। সমুদ্ৰপৃষ্ঠৰ পৰা ইয়াৰ উচ্চতা ১৩ মিটাৰ (৪৩ ফুট)। মুঠ ভৌগোলিক আয়তন ১৮০৯ বৰ্গ কিলোমিটাৰ। অসামৰিক প্ৰশাসনৰ উপৰি কৰিমগঞ্জ বন সংমণ্ডল নামনি অসমৰ অন্তৰ্ভুক্ত। দক্ষিণ অসম চক্ৰ অসম চৰকাৰৰ পৰিবেশ আৰু বন বিভাগৰ অধীনস্থ।

২.৩ মাটি

বৰাইল শ্ৰেণীৰ বিশেষ ধৰণৰ বালিয়াশিলৰ দ্বাৰা এই এলেকাৰ মাটি গঠিত হৈছে। ইয়াৰ উপৰি এই মাটিত আছে সুৰমা শ্ৰেণীৰ নিম্নমানৰ বালিয়াশিল আৰু বালিযুক্ত নৰম প্লেট শিলৰ মিশ্ৰণ। নিকটৱৰ্তী চিলাসমূহ ক্ষয় হৈ এই এলেকাৰ জলাহভূমিসমূহ সৃষ্টি হৈছে।।।

২.৪ পানী

লঙ্ঘাই নদীত মিলিত হোৱা বৃহৎসংখ্যক জলধাৰা, সিংলা উপ-জলবিভাজিকা আৰু বৰাক নদীৰ উত্তৰে অসংখ্য জলধাৰাই হ'ল এই এলেকাৰ খোৱাপানীৰ উৎস। গাঁওবাসীয়ে এইসমূহ জলধাৰা, নিজৰা, কুঁৰা আৰু দমকলৰ পানী খোৱাপানী হিচাপে ব্যৱহাৰ কৰে। ভূগৰ্ভস্থ জলস্তৰ সাধাৰণতে উচ্চ। সমভূমি এলেকাত দুই-তিনি মিটাৰ তলতেই ভূগৰ্ভস্থ পানী পোৱা যায়। শীতকালত ভূগৰ্ভস্থ জলস্তৰ ৬-১০ মিটাৰ তলালৈ নামি যায়। পাহাৰৰ ঢাল এলেকাসমূহত নিৰ্বনানীকৰণেৰ কাৰণে ব্যাপক পৰিমাণে বালি আৰু অন্যান্য উপাদান তলাল প্ৰাহিত হৈছে। ইয়াৰ ফলত শীতকালত অধিকাংশ জলাশয়ে শুকাই যায়।

২.৫

জলবায়ু

বন সংমগ্রলটোর জলবায়ু উপ-গ্রীষ্মমণ্ডলীয় মৌচুমী জলবায়ু। বছরি বৃষ্টিপাতৰ পরিমাণ ২৫০০ মিঃমিঃৰ পৰা ৩৩০০ মিঃমিঃ পর্যন্ত। এই সমগ্ৰ এলেকাত বৃষ্টিপাতৰ গড় পৰিমাণ ৩০০০ মিঃমিঃ। এপ্রিল-মে'ৰ পৰা ছেপেটেম্বৰ-অক্টোবৰ মাহ পৰ্যন্ত বৃষ্টিপাতৰ পৰিমাণ মুঠ বৃষ্টিপাতৰ ৮০-৮৫%। ডিচেম্বৰ আৰু জানুৱাৰী সাধাৰণতে শুকান মাহ। গ্ৰীষ্মকালত সৰ্বাধিক গড় তাপমাত্ৰা ৩৫° চেলচিয়াছ আৰং সৰ্বনিম্ন গড় তাপমাত্ৰা ২৬° চেলচিয়াছ। শীতকালত সৰ্বাধিক গড় তাপমাত্ৰা ২৫ ডিগ্ৰী চেলচিয়াছ আৰু সৰ্বনিম্ন তাপমাত্ৰা ১১ ডিগ্ৰী চেলচিয়াছ। বৰ্ষাকালত এই জিলা বানপানীত ক্ষতিগ্রস্ত হয়।

২.৬

পৰিৱেশতন্ত্ৰ আৰু জৈৱ-বৈচিত্ৰ্য

কাঠ, বাঁহ, বেত, শিল, বালি হ'ল এই বন সংমগ্রলৰ প্ৰধান বনজ উৎপাদন। এই বনাঞ্চল চেণ্ণ, সুন্দি, গমাৰি ইত্যাদি মূল্যবান কাঠেৰে সমৃদ্ধ। পাৰ্শ্বৰতী জিলাৰ কাগজকলসমূহলৈ নিয়মিতভাৱে প্ৰচুৰ পৰিমাণে বাঁহ সৰবৰাহ কৰা হয়। এই বনাঞ্চলৰ কিছু স্থানীয় বৈচিত্ৰ্য চুকুত পৰে। বন বিভাগৰ পাৰ্বত্য বৈশিষ্ট্যৰ বন এলেকাত পোৱা যায় গমাৰি, চাম, গৰ্জন, মৰিচা সুন্দি, তিল সুন্দি, হেৰহোতিয়া, পমা, গন্দুই, কুটা, কৰৈ ইত্যাদি কাঠ। পাৰ্বত্য বৈশিষ্ট্যৰ বাহিৰৰ বনাঞ্চলৰ নিম্ন পাৰ্বত্য বৈশিষ্ট্য এলাকাত ব্যাপকভাৱে পোৱা যায় তুলা, কদম, জাম, আৱাল, কুটা, নাহৰ, চালতে, বনক, হৰতকি, পিং ইত্যাদি। বনাঞ্চলৰ জলাশয় বৈশিষ্ট্যপূৰ্ণ, ইয়াত মিশ্রিত হৈ আছে পাৰ্বত্য বন। এই এলেকাত তৰা, ইকৰা, নল, খাগৰি ইত্যাদিৰ লগতে জাৰল, পাৰলি ইত্যাদি প্ৰজাতিৰ উদ্ভিদো জন্মে।

বৈচিত্ৰ্যপূৰ্ণ বিভিন্ন উদ্ভিদৰ উপৰি বিভিন্ন প্ৰজাতিৰ জীৱ-জন্ম আৰু চৰাইৰ নিবাসস্থল এই বন সংমগ্রল। ইয়াত আছে ফল বাদুলী, বাঘ, হাতী, ছান ভালুক নামৰ প্ৰজাতিৰ ভালুক, ডাঙৰ কেৰেকুৰা (জায়েণ্ট স্কোৱাইৰেল), হৰিণ (হগ ডিয়াৰ), শিয়াল, বুনোশুয়োৱ, নদীচৰ-পুখুৰী কাছ, নদী কাছ, ভাৰতীয় প্ৰজাতিৰ অজগৰ, ব্যেসো ভাইপাৰ, ফেঁটীসাপ। কৰিমগঞ্জ বন সংমগ্রলৰ অধীনত আছে সাতটা সংৰক্ষিত বনাঞ্চল। এইসমূহ হ'ল লঙ্ঘাই সংৰক্ষিত বনাঞ্চল, বাদশাটিলা সংৰক্ষিত বনাঞ্চল, সিংলা সংৰক্ষিত বনাঞ্চল, উত্তৰ কাছাব পাৰ্বত্য সংৰক্ষিত বনাঞ্চল, পাথাৰিয়া পাৰ্বত্য সংৰক্ষিত বনাঞ্চল, দোহালিয়া সংৰক্ষিত বনাঞ্চল আৰু তিলভূম সংৰক্ষিত বনাঞ্চল। এইসমূহৰ মুঠ আয়তন ৭৩২.৯৫৪৮ বগকিলোমিটাৰ।

সংমগ্রলৰ নাম	সংৰক্ষিত বনাঞ্চলৰ নাম	তথ্যভুক্ত মুঠ এলেকা (হেক্টাৰ)
	বাদশাটিলা	৭৫১৩.৮১
কৰিমগঞ্জ	দোহালিয়া	৩৪৭৮.২
	লঙ্ঘাই	১৫১৩৯.৩
	পাথাৰিয়া	৭৬৪৭.৩
	সিংলা	১২৪২৯.২৮
	তিলভূম	১৮৪৮.৯
	উত্তৰ কাছাব পাৰ্বত্য	২৫২৩৮.৬৪৭
	মুঠ	৭৩২৯৫.৪৩৭

বনাধ্বলৰ প্ৰকাৰ :

সংৰক্ষিত বনাধ্বলত নিম্নলিখিত দুই প্ৰকাৰ বনাধ্বল দেখা যায় :

- ১। কাছাৰ গ্ৰীষ্মমণ্ডলীয় চিৰহৰিং বনাধ্বল
- ২। কাছাৰ গ্ৰীষ্মমণ্ডলীয় অৰ্ধচিৰহৰিং বনাধ্বল

কাছাৰ গ্ৰীষ্মমণ্ডলীয় চিৰহৰিং বনাধ্বল শিলাময় আৰু ছায়াবৃত জলধাৰাৰ পাৰসমূহতেই দেখা যায়। এই বনভূমি পাহাৰৰ নিম্ন ঢাল এলেকাত গঢ়ি উঠে। এই বনভূমিৰ দুটা প্ৰধান বৈশিষ্ট্যপূৰ্ণ প্ৰকাৰ হ'ল ডিপ্টেৰোকাৰ্পাস্টাৰবিনেটাস আৰু পালাকুইয়াম পলিয়াস্থাম। সংৰক্ষিত বনাধ্বল এলেকাত নিৰস্তৰ ঝুমখেতিৰ ব্যাপক প্ৰসাৰৰ ফলত এই বনভূমি গঠন বিন্যাসৰ ব্যাপক পৰিৱৰ্তন হৈছে। বন বিভাগৰ উচ্চ ঢালসমূহত গঢ়ি উঠিছে কাছাৰ গ্ৰীষ্মমণ্ডলীয় অৰ্ধচিৰহৰিং বনাধ্বল। আটোকাৰ্পাস চাপলাসা আৰু ডিপ্টেৰোকাৰ্পাস্টেৰিনটাসেই এই বনভূমিৰ প্ৰধান গঠন বৈশিষ্ট্য। কিন্তু বাঁহ বা পাত সৰি যোৱা উদ্বিদিবিশিষ্ট অৱস্থাৰ কাৰণে এনেধৰণৰ বনভূমি দ্রুতগতিত হুস পাইছে। আৰু ঝুমকৃষিৰ ফলত এক ক্ষুদ্ৰ এলেকাত সীমিত হৈ পৰিছে।

২.৭

কৰিমগঞ্জ বন বিভাগত জৈৱ-বৈচিত্ৰ্য সংৰক্ষণৰ ক্ষেত্ৰত নামি অহা বিপদ

ব্যাপক হাৰৰ কাৰ্থখৰি সংগ্ৰহ, নিম্ন বনজ উৎপাদন সম্পদ সংগ্ৰহ আৰু পশুচাৰণ আৰু অবাধ আহ-যাহৰ ফলত বনভূমিৰ ওপৰত মানুহৰ চাপ বাঢ়ি যোৱাৰ ফলতো নানা প্ৰজাতিৰ বাসস্থানৰ পৰিৱৰ্তন ঘটিব পাৰে। অকৰ্তৃত্বশীলভাৱে মানুহে বসতি স্থাপন কৰা, উচ্চ এলেকাত ঝুমখেতি, সমতল বনভূমিত কৃষিকাৰ্য, পাণ ঝুমখেতি আৰু বেআইনীভাৱে উদ্বিদিসমূহ কটাৰ ফলত দ্রুত হাৰত বন ধৰণ হোৱাৰ বিষয়টো বন বিভাগৰ দৃষ্টিগোচৰ হৈছে। ইয়াৰ ফলত নানা প্ৰজাতিৰ সমৃদ্ধি, গঠন আৰু উৎপাদনশীলতাৰ স্থানিক আৰু সাময়িক পৰিৱৰ্তন ঘটিছে। কৰিমগঞ্জ জিলাত আছে ছয়খন সংৰক্ষিত বনাধ্বল। কৰিমগঞ্জৰ বন সংমণ্ডল বিয়য়াই যিসমূহ তথ্য প্ৰকাশ কৰিছে তাৰ পৰা জনা গৈছে যে লঙ্ঘিট সংৰক্ষিত বনাধ্বলৰ ১৫,১৩৯.৩০ হেক্টেৰ ভূমিৰ ভিতৰত প্ৰায় ১,১৯৭ হেক্টেৰ ভূমি ৮৩৭টা পৰিয়ালে বেদখল কৰিছে। একেদৰে ৬৮৪টা পৰিয়ালে বাদশাটিলা সংৰক্ষিত বনাধ্বলৰ ৭৫১৩.৮১ হেক্টেৰ ভূমিৰ ভিতৰত ১৩২২.৩৬ হেক্টেৰ ভূমি বেদখল কৰিছে। ২৬৮টা পৰিয়ালে দোহালিয়া সংৰক্ষিত বনাধ্বলৰ ৩,৪৭৮.২৮ হেক্টেৰ ভূমিৰ ভিতৰত ৭৯৫ হেক্টেৰ ভূমি বেদখল কৰিছে। ৮৮১টা পৰিয়ালে সিংলা সংৰক্ষিত বনাধ্বলৰ ১২,৪২৯.৫৫ হেক্টেৰ ভূমিৰ ভিতৰত ৬৬১.১৭ হেক্টেৰ ভূমি বেদখল কৰিছে। তিলভূম সংৰক্ষিত বনাধ্বলত ১৮৪৮ হেক্টেৰ ভূমিৰ ভিতৰত ১০৭.২০ হেক্টেৰ ভূমি বেদখল কৰি ১৯১টা পৰিয়ালে বসবাস কৰিছে। একেদৰে ৪৬৯টা পৰিয়ালে পাথাৰিয়া সংৰক্ষিত বনাধ্বলৰ ৭,৬৪৭.৩৫ হেক্টেৰ ভূমিৰ ভিতৰত ৪১৪.৫৬ হেক্টেৰ ভূমি বেদখল কৰিছে।

দ্রুত হুসমান উদ্বিদ আৰু বন্য জীব-জন্তুৰ বৈচিত্ৰ্যৰ সুৰক্ষাৰ বাবে যথোপযুক্ত সংৰক্ষণ আৰু পৰিচালনা বণকৌশল গ্ৰহণ কৰা জৰুৰী। সাম্প্ৰতিক দিনসমূহত প্রাকৃতিক আৰু মানৱ জাতি উভয় দিশৰ পৰাই গ্ৰীষ্মমণ্ডলীয় বনাধ্বল মাৰাত্মক বিপদৰ সন্মুখীন হৈছে। ইয়াৰ ফলত বহুতো প্ৰজাতি বিলুপ্তিৰ দিশে গুঢ়ি গৈছে। গতিকে বৃক্ষ-বৈচিত্ৰ্য সংৰক্ষণৰ বাবে অগাধিকাৰ দিয়া অনিবার্য হৈ পৰিছে।

৩। গাঁৱৰ আৰ্থসামাজিক ৰূপৰেখা আৰু জে এফ এম চিৰ পৰিচয়

৩.১ জে এফ এম চিৰ মূল তথ্য

জেকবনগৰ জে এফ এম চি লৱাৰপোৱা বন আধুনিক অধীনস্থ। এইটো এখন বনগাঁও আৰু ইয়াৰ অৱস্থান কৰিমগঞ্জ জিলাত। দক্ষিণ অসম চক্ৰ, কৰিমগঞ্জৰ বন সংৰক্ষক কাৰ্যালয়ত ২০০৬ চনৰ আগষ্ট মাহত এই জে এফ এম চি পঞ্জীয়ন কৰা হয় (পৰিশিষ্ট-৩ত পঞ্জীয়ন-পত্ৰ দিয়া হৈছে)।

তালিকা- ক : জে এফ এম চিৰ মূল তথ্য

জে এফ এম চিৰ নাম	জেকবনগৰ
বনগাঁৱৰ নাম	জেকবনগৰ
গাঁও পঞ্চায়ত/ভি চি ডি চিৰ নাম	বালিপিপলা
ৰাজহ চক্ৰ	পাথাৰকান্দি
জিলা	কৰিমগঞ্জ
বন সংমণ্ডল	কৰিমগঞ্জ
বন আধুনিক	লৱাৰপোৱা
বন লাট	বালিপিপলা
পঞ্জীয়ন নম্বৰ	SAC/KX157
গঠনৰ বছৰ	২০০৬, ২০১৬ বৰ্ষত নৰীকৰণ কৰা হয়
জে এফ এম চিৰ চাৰিসীমা	তলত উল্লেখ কৰা অনুযায়ী উত্তৰ : নীলকান্তপুৰ গ্রাম দক্ষিণ : ৰঙামাটি গাঁও পশ্চিম : লঙ্ঘাই নদী পূব : চৰাগি আধুনিক

উৎস : জে এফ এম চিৰ তথ্য আৰু ২০১৬ চনত জেকবনগৰ জে এফ এম চিৰ পি আৰ এ অনুশীলনৰ সময়ত আলোচনা।

৩.২ কাৰ্য্যকৰী সমিতিৰ সংক্ষিপ্ত বিৱৰণ

তলৰ তালিকাত জে এফ এম চিৰ কাৰ্য্যকৰী সমিতি আৰু সাধাৰণ সমিতিৰ সংক্ষিপ্ত বিৱৰণ দিয়া হ'ল (পৰিশিষ্ট-৪-স্বাক্ষৰিত তালিকা, পৰিশিষ্ট-৫-জে এফ এম চিৰ সদস্যসকলৰ দলীয় আলোকচিত্ৰ)

তালিকা - খ : কার্যকৰী সমিতির সংক্ষিপ্ত বিবরণ

ক্রমিক নং	নাম	বয়স	ঠিকানা	শিক্ষাগত অর্হতা	পদবী
১	ফুটিং চোরাই	৩৫	গাঁও : জেকবনগর পোঃতাঃ বালিপিপ্লা জিলা : করিমগঞ্জ	অষ্টম শ্রেণী	সদস্য
২	হিরণ্য মালাকার	৫৫	গাঁও : জেকবনগর পোঃতাঃ বালিপিপ্লা জিলা : করিমগঞ্জ	তৃতীয় শ্রেণী	সদস্য
৩	অবিনাশ দাস	৫৩	গাঁও : জেকবনগর পোঃতাঃ বালিপিপ্লা জিলা : করিমগঞ্জ	সপ্তম শ্রেণী	সদস্য
৪	নিখিন্দ্র দাস	৩৫	গাঁও : জেকবনগর পোঃতাঃ বালিপিপ্লা জিলা : করিমগঞ্জ	পঞ্চম শ্রেণী	সদস্য
৫	প্রফুল্ল দাস	৪০	গাঁও : জেকবনগর পোঃতাঃ বালিপিপ্লা জিলা : করিমগঞ্জ	তৃতীয় শ্রেণী	সদস্য
৬	সৈতেন্দ্র দাস	৭২	গাঁও : জেকবনগর পোঃতাঃ বালিপিপ্লা জিলা : করিমগঞ্জ	প্রাক বিশ্ববিদ্যালয়	সভাপতি
৭	অনিমেষ কুমার মেধি	৫৪	গাঁও : জেকবনগর পোঃতাঃ বালিপিপ্লা জিলা : করিমগঞ্জ	বি এ	সদস্য সচিব
৮	ভূপেন্দ্র চোরাই	৬০	গাঁও : জেকবনগর পোঃতাঃ বালিপিপ্লা জিলা : করিমগঞ্জ	ষষ্ঠ শ্রেণী	সদস্য
৯	যতীন্দ্র দাস	৭৩	গাঁও : জেকবনগর পোঃতাঃ বালিপিপ্লা জিলা : করিমগঞ্জ	প্রাথমিক	সদস্য
১০	মুঘালাল দাস	৩৪	গাঁও : জেকবনগর পোঃতাঃ বালিপিপ্লা জিলা : করিমগঞ্জ	দশম শ্রেণী	সদস্য
১১	বিংবন হেই চোরাই	৪০	গাঁও : জেকবনগর পোঃতাঃ বালিপিপ্লা জিলা : করিমগঞ্জ	প্রাথমিক	সদস্য

১২	অপর্ণা দাস	৩০	গাঁও : জেকবনগর পোঃতাঃ বালিপিপ্লা জিলা : করিমগঞ্জ	ষষ্ঠ শ্রেণী	সদস্য
১৩	করণা দাস	৩৫	গাঁও : জেকবনগর পোঃতাঃ বালিপিপ্লা জিলা : করিমগঞ্জ	প্রাথমিক	সদস্য
১৪	বাসন্তী দাস	৪৫	গাঁও : জেকবনগর পোঃতাঃ বালিপিপ্লা জিলা : করিমগঞ্জ	প্রাথমিক	সদস্য

উৎস : জে এফ এম চির তথ্য

৩.৩ পরিয়াল আৰু জনবিন্যাস

এই গাঁৱত আছে ৮৪টা পরিয়াল। ইয়াৰ ভিতৰত ৬৬টা পৰয়াল দাবিদ্য সীমাৰেখাৰ তলৰ (বি পি এল)।

তালিকা- গ : জে এফ এম চির জনবিন্যাস

জনবিন্যাস

শ্রেণী	পৰিয়ালৰ সংখ্যা	পুৰুষ	মহিলা	মুঠ
সাধাৰণ	০	০	০	০
অ' বি চি	০	০	০	০
অনুসূচিত জনজাতি	১৪	৯৭	৩৪	১৩১
অনুসূচিত জাতি	৫৯	২০৩	১০৭	৩১০
সংখ্যালঘু	০	০	০	০
অন্যান্য	০	০	০	০
মুঠ	৭৩	৩০০	১৪১	

মুঠ জনসংখ্যা ৪৪১। ইয়াৰ ভিতৰত ৩০০জন পুৰুষ আৰু ১৪১গৰাকী মহিলা। এইসকল লোকৰ ভিতৰত আছে অনুসূচিত জাতিৰ ৩১০জন, অনুসূচিত জনজাতিৰ ১১৩১জন। পৰিয়ালৰ গড় সদস্য সংখ্যা ৫।

তালিকা- ঘঃ বয়স বিন্যাস

বয়স শ্রেণী	< ৫ বছর	৫-১৮ বছর	১৮-৪৫ বছর	৪৫-৬০ বছর	> ৬০ বছর
পুরুষ	৩৩	৪১	৭৮	৯০	১৫
মহিলা	৫২	৬৩	৫৪	৭৫	১৩
মুঠ	৮৫	১০৮	১৩২	১৬৫	২৮

৩.৮ শিক্ষা আৰু দক্ষতা উন্নয়ন

তলৰ তালিকা-গত জে এফ এম চিৰ শিক্ষাগত অৰ্হতাৰ বিৱৰণ দিয়া হ'ল :

তালিকা- গঃ শিক্ষাগত অৰ্হতাৰ বিৱৰণ

বয়স শ্রেণী	প্ৰাথমিক	মধ্য	হাইস্কুল	উচ্চতৰ মাধ্যমিক	স্নাতক	স্নাতকোত্তৰ	নিৰক্ষৰ
< ২৫ বছৰৰ তলৰ	৪৩	৬৭	২৯	১৪	২	০	৫৩
>২৫ বছৰৰ ওপৰৰ	১২১	৬২	৩৫	৫	০	০	৮৩
মুঠ	১৬৪	১২৯	৬৪	১৯	২	০	১৩৬

উপৰোক্ত তথ্য অনুযায়ী এই জনসংখ্যাৰ ৮৩ শতাংশৰো বেছি লোক সাক্ষৰ। এইসকল লোকৰ বেছভাগেই স্কুল পৰ্যায়ৰ শিক্ষা লাভ কৰিছে। আনহাতে, এইসকল পৰিয়ালৰ খুব কমসংখ্যক সদস্যেই কলেজ পৰ্যায়ৰ শিক্ষা প্ৰাপ্ত কৰিছে।

অনুষ্ঠানিক আৰু অনানুষ্ঠানিক দুই ধৰণেই জীৱিকাৰ দক্ষতা আহৰণ কৰা হৈছে। জে এফ এম চি এলেকাত অনানুষ্ঠানিক দক্ষতাৰ অৰ্থ হ'ল পৰম্পৰাগত উপায়সমূহ। নিম্নোক্ত ক্ষেত্ৰসমূহত এইসকল লোকে পৰম্পৰাগত দক্ষতা আহৰণ কৰিছেঃ

- ১) বয়ন
- ২) কাঠমিস্ত্ৰী
- ৩) কৃষিকৰ্ম
- ৪) বাঁহ-বেতৰ কাম
- ৫) পশুপালন

৩.৯ ভূমি ব্যৱহাৰৰ ধৰণ

লোকসকল প্ৰধানতঃ কৃষি আৰু পশুধন পালনৰ ওপৰত নিৰ্ভৰশীল। গাঁৱত ভূমি ব্যৱহাৰৰ ধৰণ তলত উল্লেখ কৰা হ'লঃ

কৃষিভূমি : ২৩০ বিঘা

বৃক্ষ আচ্ছাদিত অঞ্চল : ৩৮ হেক্টৰ

বাসস্থান : ৪০ বিঘা

অনুৰূপ পতিত ভূমি : ২০ বিঘা

জলাহভূমি : ২৫ হেক্টৰ

বেদখলকৃত ভূমি : ১৫ হেক্টৰ

৩.৬ ভূমি মালিকানার ধরণ

পরিয়ালসমূহের ভূমি মালিকানার ধরণ তলত উল্লেখ করা হ'ল :

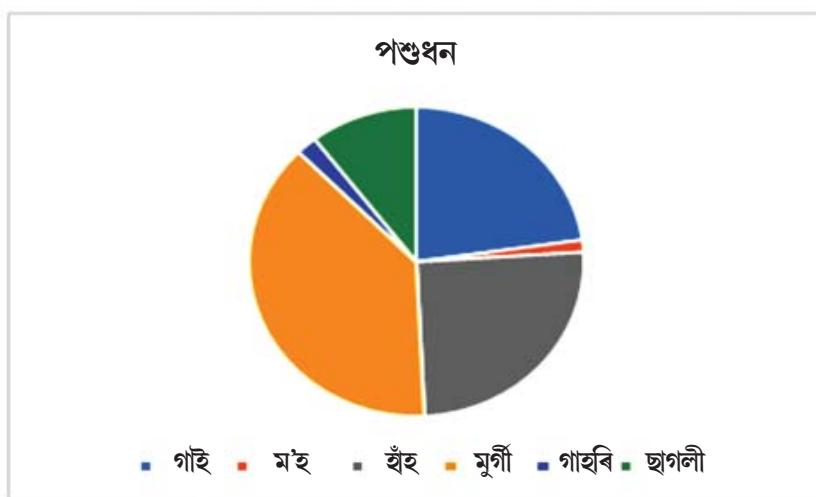
- * ১০.৯৫% পরিয়াল ভূমিহীন
- * ৭৯.৪৫% পরিয়াল উপাস্ত ক্ষক (এওঁলোকৰ ভূমি দুই হেক্টেরতকৈ কম)
- * ৯.৫৮% পরিয়াল ক্ষুদ্র ক্ষক (ভূমিৰ পৰিমাণ ২-১০ হেক্টেৰ)

৩.৭ পশুধন

গাঁৱৰ পরিয়ালসমূহত পালিত পশুধনসমূহ হ'ল :

তালিকা-চ : পশুধনৰ বিশদ বিৱৰণ

গাই	মহ	হাঁহ	মুর্গী	গাহৰি	ছাগলী
৯০	৫	১০০	১৫২	৮	৪১

৩.৮ গাঁৱৰ আন্তঃগাঁথনি আৰু যোগাযোগ ব্যবস্থা

যিকোনো সমাজৰেই পৰ্যাপ্ত মৌলিক আন্তঃগাঁথনিয়ে নিৰ্বাহকম জীৱিকাৰ উপায়সমূহৰ বিকাশত সহায় কৰে। কিন্তু এই গাঁৱৰ বৰ্তমান আন্তঃগাঁথনিৰ অৱস্থা সন্তোষজনক নহয়। গাঁওখনৰ আন্তঃগাঁথনিৰ বৰ্তমান অৱস্থা তলত দাঙি ধৰা হ'ল।

তালিকা-ছঃ বস্তুগত আন্তঃগাঁথনি

ক্রমিক নং	আন্তঃগাঁথনি	অৱস্থিতি (গাঁৱৰ বাহিৰত বা ভিতৰত)	সংখ্যা (যদি প্ৰযোজ্য)	যদি বাহিৰত-গাঁৱৰ পৰা আনুমানিক দূৰত্ব (মিঃ/ কিলোমিটাৰ)	ব্যৱহাৰৰ বৰ্তমান অৱস্থা
১	বাছ আস্থান	বাহিৰত	১	> ১ কিঃ মিঃ	—
২	প্ৰাথমিক বিদ্যালয়	ভিতৰত	১	—	—
৩	মধ্য ইংৰাজী বিদ্যালয়	বাহিৰত	১	> ২ কিঃ মিঃ	নীলকাঞ্চপুৰ

৪	হাইস্কুল	বাহিরত	১	> ৪ কিঃ মিৎ	বালিপিপ্লা
৫	উচ্চতর মাধ্যমিক বিদ্যালয়	বাহিরত	১	> ৪ কিঃ মিৎ	বালিপিপ্লা
৬	মহাবিদ্যালয়	বাহিরত	১	২৮ কিঃ মিৎ	সোণাখীরা
৭	বিদ্যুৎ	ভিতৰত	৩০	—	—
৮	প্রাথমিক স্বাস্থ্য সেবা	বাহিরত	১	১৭ কিঃ মিৎ	বাজারিচড়া
৯	বন্ধন গেছ	প্রযোজ্য নহয়	—	—	—
১০	চৰকাৰী পৰিবহণ	ভিতৰত	১০	—	—
১১	ডাকঘর	বাহিরত	১	> ৪ কিঃ মিৎ	বালিপিপ্লা
১২	বেংক	বাহিরত	১	১১ কিঃ মিৎ	কোটামণি
১৩	খোৱাপানীৰ উৎস	ভিতৰত	১৮	—	কুঁৰা
১৪	অঙ্গনবাবী কেন্দ্ৰ	ভিতৰত	১	—	ভাল
১৫	গাঁও পঞ্চায়ত কাৰ্যালয়	বাহিরত	১	বালিপিপ্লা > ১ কিঃ মিৎ	মোটামুটিভাৱে ভাল
১৬	বাজহ চক্ৰৰ কাৰ্যালয়	বাহিরত	১	৩৫ কিঃ মিৎ	পাথাৰকান্দি
১৭	আৰক্ষী থানা	বাহিরত	১	১৭ কিঃ মিৎ	বাজারিচড়া
১৮	বন লাট কাৰ্যালয়	বাহিরত	১	১.৫ কিঃ মিৎ	বালিপিপ্লা
১৯	বন আঞ্চলিক কাৰ্যালয়	গাঁৱৰ বাহিরত	১	২১ কিঃ মিৎ	লৱাৰপোৱা
২০	জিলা সদৰ	বাহিরত	১	৭.৭ কিঃ মিৎ	কৰিমগঞ্জ
২১	বেঁল ষ্টেচন	বাহিরত	১	৩৫ কিঃ মিৎ	পাথাৰকান্দি
২২	মন্দিৰ	ভিতৰত	১	১ কিঃ মিৎ	—

ওপৰৰ তালিকাৰ পৰিপ্ৰেক্ষিতত গাঁৱৰ আন্তঃগাঁথনিৰ নিম্নোক্ত বিষয়সমূহ উল্লেখনীয় :

বস্তুগত আন্তঃগাঁথনি : এই বসতিস্থানত ব্যক্তিগত পথ, বিদ্যুৎ, পানী যোগান, মোবাইল নেটৰক ইত্যাদি মৌলিক বস্তুগত আন্তঃগাঁথনিৰ পৰা বঞ্চিত।

শিক্ষা আৰু স্বাস্থ্য ব্যৱস্থা : শিক্ষা আৰু স্বাস্থ্য ব্যৱস্থাৰ সুযোগ-সুবিধা খুবৈই কম। চৰকাৰী পৰিবহণ পৰ্যাপ্ত নহয় আৰু গাঁৱৰ বাসিন্দাসকল যাতায়াতৰ বাবে চাইকেল ব্যৱহাৰ কৰে।

চৰকাৰী কাৰ্যালয় : চৰকাৰী কাৰ্যালয়সমূহ (থানা, বাজহ চক্ৰ, বন লাট কাৰ্যালয় ইত্যাদি) গাঁৱৰ পৰা যথেষ্ট দূৰৈত | ফলত বাসস্থান বা নিকটৱৰ্তী এলেকাৰ পৰা চৰকাৰী পৰিবহণ নিয়মিতভাৱে নোপোৱাৰ ফলত এওঁলোকে কাৰ্যালয়লৈ যাতায়াত কৰাৰ ক্ষেত্ৰত যথেষ্ট অসুবিধাৰ সন্মুখীন হয়।

বিত্তীয় প্ৰতিষ্ঠান : বেংক, ডাকঘর ইত্যাদি বিত্তীয় প্ৰতিষ্ঠানসমূহ গাঁৱৰ বাসস্থানৰ পৰা যথেষ্ট দূৰৈত। ফলত গাঁৱৰ খুব কমসংখ্যক লোকৰহে বেংক বা ডাকঘৰত একাউণ্ট আছে।

৩.৯ কৃষি/শস্য

গাঁরত উৎপাদিত প্রধান শস্যসমূহ তলত উল্লেখ করা হ'ল :

খাবারিকশস্য : শালি ধান, তৈল বীজ

বিশেষস্য : শাক-পাচলি

পরিয়ালসমূহৰ অধিকাংশই ধান আৰু শাক-পাচলি খেতিৰ লগত যুক্ত। এই শস্যসমূহৰ উৎপাদনৰ হাৰ তলত উল্লেখ কৰা হ'ল :

* ধান : উৎপাদন — ২৩৫০ কুইণ্টল, প্ৰতি হেক্টেক উৎপাদন ১০ কুইণ্টল

* শাক-পাচলি : উৎপাদন — ৬০ কুইণ্টল, প্ৰতি হেক্টেক উৎপাদন ২ কুইণ্টল

৩.১০ পশুখাদ্য

পশুখাদ্যৰ বাবে গাঁওবাসীয়ে নিকটৱৰ্তী বনাধনৰ ওপৰত নিৰ্ভৰশীল। গাঁওবাসীৰ পশুখাদ্যৰ প্রধান উৎসসমূহ হ'ল :

* বনাধন

* স্থানীয় গাঁও এলেকা

৩.১১ বজাৰ

গাঁওবাসীয়ে মূলতঃ যিসমূহ বজাৰলৈ যাতায়াত কৰে সেইসমূহ তলত উল্লেখ কৰা হ'ল :

* গেলামালৰ দোকান / সুলভ মূল্যৰ দোকান : জেকবনগৰ

* সাম্প্রাহিক আৰু অৰ্ধ-সাম্প্রাহিক বজাৰ : ১.৫ কিলোমিটাৰ দূৰেত বালিপিপুলা

* প্রধান বজাৰ : ১.৫ কিলোমিটাৰ দূৰেত বালিপিপুলা

৩.১২ পানীৰ উৎস

পানীৰ প্রধান উৎসসমূহ তলত দিয়া ধৰণৰ :

* কুঁৰা (পানীৰ পৰ্যাপ্ততা : বাৰমাহ)

* পুখুৰী (পানীৰ পৰ্যাপ্ততা : বাৰমাহ)

৩.১৩ শক্তিৰ ব্যৱহাৰ

গাঁৰত শক্তিৰ প্রধান উৎসসমূহ হ'ল :

* কাঠখবি : নিৰ্ভৰশীল পৰিয়ালৰ সংখ্যা : ৭৩। উৎস : স্থানীয় গাঁও আৰু বনাধন

* কেৰাচিন : নিৰ্ভৰশীল পৰিয়ালৰ সংখ্যা ৭৩। উৎস : বালিপিপুলা বজাৰ

৩.১৪ আৰ্থ-সামাজিক অৱস্থা

সামাজিক গঠন : জেকবনগৰ বনগাঁও হ'ল প্রধানতঃ এক জনজাতীয় গাঁও আৰু ইয়াত আছে ভূমিপুত্ৰ জনগোষ্ঠীৰ মাৰ চোৰাই সম্প্রদায় আৰু পাৰ্বত্য জনজাতি আৰু অনুসূচিত জনজাতিৰ লোক। ইয়াৰ উপৰি অতি কমসংখ্যক অন্যান্য সম্প্রদায় যেনে অসমীয়া বৰ্ণ হিন্দু, নেপালী আৰু অ' বি চি সম্প্রদায়ৰ মানুহো এই গাঁৰত বাস কৰে।
অৰ্থনৈতিক অৱস্থা : অৰ্থনৈতিক অৱস্থা সম্প্ৰোজনক নহয়। জীৱিকাৰ প্রধান উপায় হ'ল কৃষি, গাহৰি পালন, হাঁহ-মুগী পালন, ছাগলী পালন আৰু দুৰ্ঘ উৎপাদন। অধিকাংশ পৰিয়ালৰে বাৰ্ষিক আয় ৩৬,০০০ টকাৰ পৰা ১,২০,০০০ টকা পৰ্যন্ত।

৪। জীরিকা সম্পদের ব্যবেক্ষণ আৰু দুর্বলতার দিশসমূহ

গাঁৱৰ জীৱিকাৰ সম্পদ আৰু সেইসমূহৰ সাম্প্রতিক অৱস্থা ইয়াত দাঙি ধৰা হৈছে। এই অধ্যায়ত দুৰ্বলতাৰ দিশসমূহো পৰ্যালোচনা কৰা হৈছে।

৪.১ জীৱিকা সম্পদসমূহৰ বিশ্লেষণ

যিকোনো গাঁৱতে জীৱিকা উন্নত কৰাৰ বাবে পাঁচটা সৰ্বাধিক গুৰুত্বপূৰ্ণ জীৱিকাৰ সম্পদ দৰকাৰ। এইসমূহ হ'ল : মানৰ সম্পদ, বিভীষণ মূলধন, সামাজিক মূলধন, প্ৰাকৃতিক মূলধন আৰু বস্তুগত মূলধন। এই পাঁচটা মূলধনৰ অৱস্থা তলত উল্লেখ কৰা হ'ল :

মানৰ সম্পদ :

জেকবনগৰৰ শিক্ষাগত তথ্যাবলী পৰ্যবেক্ষণ কৰি দেখা গৈছে যে এই গাঁৱত সাক্ষৰতাৰ হাৰ উচ্চ, ৮৩%ৰো অধিক। আনহাতে, এই এলেকাৰ মানুহৰ আছে আৰু নানা ধৰণৰ দক্ষতা। ইয়াৰ ভিতৰত ২৮জন লোক (৩জন পুৰুষ আৰু ২৫গৰাকী মহিলা) বয়ন শিল্পৰ লগত জড়িত, ১২জন লোক বাঁহ-বেতৰ কাজত জড়িত। ইয়াৰ উপৰি ১২জন বাজিমিষ্টা, ১জন (৩ জন পুৰুষ আৰু ১২গৰাকী মহিলা) চিলাই কামত দক্ষ আৰু ৪জন কম্পিউটাৰৰ কামত দক্ষ। গাঁৱৰ লোকসকলৰ বৃত্তিগত তথ্যৰ পৰা দেখা যায়, দুজন গেলামাল দোকানী, ২৫ জন (১৫ জন পুৰুষ আৰু ১০গৰাকী মহিলা) ফেষ্টৰী অপাৰেটোৱ, ২জন পাচলি ব্যৰসায়ী, ৮৪জন কৃষক, ১৫০জন দিন মজদুৰ আৰু ২২৮জন ছাত্ৰ-ছাত্ৰী (৭৯জন ছাত্ৰ আৰু ১৪৯গৰাকী ছাত্ৰী)। এই তথ্যৰ পৰা দেখা যায় যে এই গাঁৱৰ লোকসকলৰ বিভিন্ন ধৰণৰ দক্ষতা আছে। ইয়াৰে সৰ্বাধিক সংখ্যকৰে (৫১.৮৮%) বয়স ১৮ বৰ্ষৰ ৬০ বছৰৰ ভিতৰত আৰু এওঁলোকেই হ'ল সকলোতকৈ সন্তাননাময় কৰ্মশক্তি। লিঙ্গভিত্তিক তথ্যৰ পৰা দেখা যায় কৃষিকাৰ্য, বিশেষভাৱে হালোৱা, খেতি আৰু ফচল চপোৱাৰ কামত পুৰুষসকলেই বেছিভাগ জড়িত। আনহাতে, অনা-কৃষি কাৰ্যত নাৰী-পুৰুষ উভয়ে জড়িত।

বস্তুগত মূলধন :

বস্তুগত আন্তঃগাঁথনি উন্নয়নৰ দিশতে গাঁৱৰ বস্তুগত মূলধনৰ বিষয়টো উপলব্ধ হয়। গাঁৱত আছে ৫৩টা কেঁচাঘৰ আৰু ৩১টা 'অসম আৰ্হ'ৰ ঘৰ। আনহাতে, প্ৰধান পথ আৰু খোৱাপানী যোগানৰ লাইন আছে গাঁৱৰ বাহিৰত। গাঁৱৰ ভিতৰত মাত্ৰ এখন প্ৰাথমিক বিদ্যালয় আছে। ইয়াৰ উপৰি মধ্য ইংৰাজী, হাইস্কুল, উচ্চতৰ মাধ্যমিক বিদ্যালয় আৰু মহাবিদ্যালয় আছে গাঁৱৰ বাহিৰত। বেংক, ডাকঘৰ আৰু প্ৰাথমিক স্বাস্থ্য কেন্দ্ৰও গাঁৱৰ বাহিৰত। এই তথ্যসমূহৰ পৰা বুজা যায় যে গাঁৱত যোগাযোগ আৰু শিক্ষা প্ৰতিষ্ঠান গঢ়ি তোলা দৰকাৰ।

প্ৰাকৃতিক মূলধন :

প্ৰাকৃতিক মূলধনৰ কথা ক'বলৈ গ'লে এই গাঁৱৰ ২৩৫ বিঘা ভূমিত ধান উৎপাদন কৰা হয় আৰু মুঠ উৎপাদনৰ পৰিমাণ ২,৩৫০ কুইণ্টল। ইয়াৰ উপৰি ৩০ বিঘা ভূমিত শাক-পাচলি উৎপাদন কৰা হয়। উৎপাদনৰ পৰিমাণ ৬০ কুইণ্টল।

আনহাতে, ইন্ধন আৰু শক্তিৰ পৰ্যাপ্ততা লক্ষ্য কৰিলে দেখা যায়, সকলো পৰিয়ালে কাঠখৰি ব্যৱহাৰ কৰে। প্ৰতি মাহত প্ৰতিটো পৰিয়ালৰ কাঠখৰিৰ চাহিদাৰ পৰিমাণ ১৫০ কিলোগ্ৰাম আৰু কেৰাচিনৰ চাহিদা প্ৰতি মাহে পৰিয়ালে প্ৰতি ৫ লিটাৰ। এই পৰিস্থিতিয়ে পৰিয়ালসমূহৰ জীৱিকাৰ ওপৰত প্ৰভাৱ পেলাইছে। কৃষিৰ উপৰি কাঠখৰি বিক্ৰী আৰু মাছ বিক্ৰীও এই পৰিয়ালসমূহৰ উপাৰ্জনৰ প্ৰধান উৎস হৈ পৰিছে।

সামাজিক মূলধন :

সামাজিক মূলধন হিচাপে জেকবনগৰত আছে কিছু ধৰ্মীয় প্ৰতিষ্ঠান। এইসমূহ হ'ল, এটা মাত্ৰ গীৰ্জা আৰু এটি মন্দিৰ। প্ৰতিটো ধৰ্মীয় প্ৰতিষ্ঠানৰ প্ৰধান হিচাপে একোজনকৈ পুৰোহিত আছে। সামাজিক প্ৰতিষ্ঠানসমূহে যিকোনো গাঁৱৰ সামাজিক মূলধন প্ৰতিষ্ঠাত এক গুৰুত্বপূৰ্ণ ভূমিকা পালন কৰে। জেকবনগৰত এটা মহিলা

সমিতি আৰু এটা যুৱ সংঘ আছে। ২টা ‘কেবাং’সহ ইয়াত ওটা আত্মসহায়ক গোটা আছে। আত্মসহায়ক গোটসমূহ গাঁওবাসীৰ অৱস্থা উন্নত কৰাৰ ক্ষেত্ৰত, বিশেষকৈ সামাজিক আৰু অৰ্থনৈতিক প্ৰয়োজন পূৰণত সহায় কৰে। চৰকাৰী প্ৰতিষ্ঠান হিচাপে এই গাঁৱত আছে দুজন ‘গাঁওবুড়া’ আৰু এটি অঙ্গনৱাড়ী কেন্দ্ৰ।

বিভৌয় মূলধন :

ডাকঘৰ আৰু বিশেষকৈ বেংকৰ শাখা এটিও নথকাৰ বাবে এই গাঁৱৰ বিভৌয় মূলধন পৰ্যাপ্ত নহয়। ইয়াৰ ফলত যথেষ্ট সমস্যা দেখা দিছে, বিশেষকৈ গাঁৱৰ ইচ্ছুক লোকসকলে বেংকৰ সুযোগ-সুবিধা পাবলৈ সক্ষম হোৱা নাই। গাঁৱৰ এই বিশেষ দিশটোৱ প্ৰতি নজৰ বখা আৰু অৱস্থাৰ উন্নতি ঘটোৱা প্ৰয়োজন।

৪.২ জীৱিকা সম্পদৰ পথভূজ

গাঁৱৰ পাঁচ প্ৰকাৰ জীৱিকা সম্পদৰ পৰ্যালোচনা আৰু মূল্যায়ন কৰি এটি জীৱিকা পঞ্জভূজ তৈয়াৰ আৰু অধ্যয়ন কৰা হৈছে। এই জীৱিকা পঞ্জভূজ সুষম নহয়। গাঁও উন্নয়ন পৰিকল্পনা আৰু জীৱিকা উন্নয়ন পৰিকল্পনাত উল্লেখ কৰা যথোপযুক্ত জীৱিকাৰ বণকোশল আৰু কাৰ্যব্যৱস্থা প্ৰহণ কৰি ব্যৱধানসমূহক দূৰ কৰিব পৰা যায়।

৪.৩ দুৰ্বলতাৰ পৰিপ্ৰেক্ষিতসমূহৰ বিশ্লেষণ

জেকবনগৰত লঙ্ঘাই নদীৰ খননীয়া এক সমস্যা। বৰ্ষাকালত মেলেৰিয়া ৰোগৰ কাৰণে লোকসকল দুর্দশাৰ সমুখীন হয়। প্ৰাপ্ত তথ্য অনুযায়ী ২০০৬-০৭ চনত মেলেৰিয়াত আক্ৰান্ত হৈ এই গাঁৱৰ ওজন লোকৰ মৃত্যু হৈছে। তাৰ উপৰি বন্যপ্ৰাণীৰ উপদ্রব গাঁওবাসীৰ বাবে অন্য এক বিপদ। ইয়াৰ ফলত গাঁওবাসীৰ জীৱন আৰু সম্পত্তি ক্ষতিৰ সমুখীন হৈছে।

৪.৪ খতুভিত্তিক কৃষি পঞ্জিকা

বানপানী আৰু হাতীৰ উপদ্রবৰ কাৰণে সৃষ্টি দুৰ্বলতাৰ পৰিপ্ৰেক্ষিতত অংশগ্ৰহণমূলক আলোচনাৰ মাধ্যমত শস্য উৎপাদনৰ খতুভিত্তিক পঞ্জিকা প্ৰস্তুত কৰা হয়। জুলাইৰ পৰা নৱেম্বৰৰ পৰ্যন্ত শালিধানৰ খেতি কৰা হয়। ইয়াৰ উপৰি গাঁওবাসীয়ে গোটেই বছৰ ধৰি বুমখেতিও কৰে। জুন, জুলাই আৰু আগষ্ট মাহত বানপানীৰ ফলত শস্য আৰু পথ যোগাযোগৰ ক্ষতি হয়। তাৰ উপৰি ধান পকিবলৈ আৰস্ত হোৱাৰ সময়ৰ পৰাই হাতী আৰু বনগাহৰিব উপদ্রবৰ ফলত শস্য বিনষ্ট হোৱাটো সাধাৰণ ঘটনা।

জেকবনগৰ জে এফ এম চিৰ খতুভিত্তিক কৃষি পঞ্জিকা

মাহ	জানু	ফেব্ৰু	মাৰ্চ	এপ্ৰিল	মে'	জুন	জুলাই	আগষ্ট	ছেপ্টে	অক্টো	নৱে	ডিচে
							শালি ধান					
শস্য			আহুধান									
		বুমখেতি										
বিপদৰ কাৰণসমূহ						বানপানী						
	বন্যপ্ৰাণীৰ উপদ্রব											

৫। বর্তমান পরিকল্পনা আৰু কাৰ্যসূচী

ক্ষুদ্র পৰিকল্পনাত প্ৰত্যক্ষ প্ৰভাৱ পেলোৱা অন্য কিছু গুৰুত্বপূৰ্ণ পৰিকল্পনা আৰু ৰূপায়ণ পদ্ধতি আৰু প্ৰক্ৰিয়াৰ বিষয়ে ইয়াত আলোচনা কৰা হ'ব। তাৰ ভিতৰত প্ৰধান হৈছে ৰাজ্যৰ বনাঞ্চলত বন আৰু বন্যপ্ৰাণীৰ সংৰক্ষণ আৰু বহনক্ষম বিকাশৰ বাবে প্ৰস্তুত কৰা সামগ্ৰিক কাৰ্যকৰী পৰিকল্পনা। বন্যপ্ৰাণী এলেকাত এই পৰিকল্পনাক কোৱা হয় ব্যৱস্থাপনা পৰিকল্পনা আৰু ব্যাঘ সংৰক্ষিত বনাঞ্চলত ইয়াক কোৱা হয় বাঘ সংৰক্ষণ পৰিকল্পনা। তদুপৰি, অন্য কিছু আঁচনি আছে যেনে জনজাতি উপ-পৰিকল্পনা (টি এছ পি) আৰু অনুসূচিত জাতি পৰিকল্পনা (এছ চি পি), যিবোৰ বন বিভাগৰ জৰিয়তে বনগাঁওসমূহত ৰূপায়ণ কৰা হয়। অন্য কিছু বিভাগে স্বাস্থ্য, শিক্ষা, শক্তি, জলসিঞ্চন আৰু জীৱিকাৰ ব্যৱস্থা কৰে। এই বিভাগৰোৱে প্ৰায়ে বনগাঁওসমূহত আঁচনি ৰূপায়ণ কৰে।

অসম যৌথ (ৰাইজৰ অংশগ্ৰহণ) বন ব্যৱস্থাপনা বিধি, ১৯৯৮ প্ৰণয়ন কৰাৰ পাছত যৌথ বন ব্যৱস্থাপনা আৰম্ভ কৰা হয় আৰু ২০০২ চনত জে এফ এম চি আৰু ই ডি চিসমৃহ স্থাপন কৰা হয়। ইয়াৰ পূৰ্বে কিছু কাৰ্যকৰী পৰিকল্পনাত যৌথ বন ব্যৱস্থাপনা চক্ৰ স্থাপনৰ পৰামৰ্শ দিয়া হৈছিল। তদুপৰি, ৰাষ্ট্ৰীয় কাৰ্যকৰী পৰিকল্পনা সংকেত, ২০১৪ত ক্ষুদ্র পৰিকল্পনাৰ ওপৰত জোৱ দিয়া হৈছিল আৰু ইয়াৰ বাবে সবিশেষ নীতি-নিৰ্দেশনাৰ প্ৰস্তুত কৰিছিল। এই ক্ষুদ্র পৰিকল্পনা ৰাষ্ট্ৰীয় কাৰ্যকৰী পৰিকল্পনা সংকেত (২০১৪)ৰ আধাৰত প্ৰস্তুত কৰা হৈছে।

৫.১ কৰ্মপৰিকল্পনাৰ সৈতে সম্পৰ্ক

কাছাৰ বন সংমণ্ডলক বিভক্ত কৰি ১৯৮১ চনত কৰিমগঞ্জ বন সংমণ্ডল গঠন কৰা হয়। ইয়াৰ পূৰ্বে এই সংমণ্ডলৰ বনাঞ্চলসমূহ কাছাৰ বন বিভাগৰ দ্বাৰা পৰিচালিত হৈছিল। জে এফ এম চিটো মূলতঃ লঙ্ঘাই সংৰক্ষিত বনাঞ্চল আৰু সিংলা সংৰক্ষিত বনাঞ্চলত পৰে। এম কে যাদৱৰ দ্বাৰা প্ৰণীত কৰিমগঞ্জ বন সংমণ্ডলৰ (১৯৯৮-৯৯—২০১০-১১) কৰ্মপৰিকল্পনা অনুযায়ী কাম আৰম্ভ কৰা হয়। এই বিভাগৰ এইটোৱে হ'ল শেহতীয়া কৰ্মপৰিকল্পনা। এই কৰ্মপৰিকল্পনাত প্ৰায় বিনষ্ট বনভূমি এলেকাৰ অথবা বেদখলকৃত এলেকাসহ সমগ্ৰ বনগাঁওসমূহকে ‘এনার্জী প্লাণ্টেচন বৰ্কিং চাৰ্কল’ (ই পি ডলিউ চি)ৰ অন্তৰ্ভুক্ত কৰা হয়। এই চাৰ্কলত সমন্বিত কৰা ৩২টা অংশৰ ভিতৰত ২৮টা হ'ল বনগাঁও অথবা ৫০ শতাংশৰো বেছি বেদখলকৃত এলেকাৰ।

কৰ্মপৰিকল্পনা অনুযায়ী শিমলু, ইৰিথিনা, ডিলেনিয়া, ম্যাঙ্গিফেৰা, আজাৰ ইত্যাদিৰ দ্বাৰা এই বনাঞ্চল গঠিত। ইয়াৰ কিছু এলেকা বিচ্ছিন্ন খণ্ড আৰু টিলাৰে পৰিৱেষ্টিত। ইয়াৰ কিছু এলাকাত বিচ্ছিন্নভাৱে অন্যান্য উদ্ধিদৰ সৈতে বাঁহৰ জোগোহাও আছে। কৰ্মপৰিকল্পনাত এইবোৰ এলেকাত ম্যালুটাস অ্যালুবা, আইলানথাস এক্সেলস, আকাসিয়া, অ্যাথোসেফালাস কদম্ব ইত্যাদি নিৰ্দিষ্ট কিছু প্ৰজাতিৰ গছ ৰোপণৰ পৰামৰ্শ দিয়া হৈছে যিসমূহ হ'ল কাৰ্তখৰিৰ প্ৰজাতি আৰু কাৰ্তখৰিৰ বাবেই এইসমূহ উৎপাদন কৰা হয়। এই কৰ্মপৰিকল্পনাত খালী স্থানসমূহত এথো-ফৰেষ্টি মডেল উন্নয়ন কৰিবৰ বাবে বান্ধ, ফাৰ্ম, ৰাস্তা আৰু বনাঞ্চলৰ বহিঃসীমা ইত্যাদিৰ পৰামৰ্শ প্ৰদান কৰা হৈছে। যিবোৰ উদ্ধিদৰ দ্রুতভাৱে বাঢ়ে সেইথৰণৰ প্ৰজাতিৰ উদ্ধিদৰ ৰোপণৰ পৰামৰ্শ দিয়া হৈছে। কৰ্মপৰিকল্পনাত হুস্ম্যাদী পৰ্যায়গ্ৰামিক নিৰণি ব্যৱস্থাৰ পৰামৰ্শ দিয়া হৈছে, যিসমূহ গছ ১০ বছৰৰ পৰ্যায়গ্ৰামিক সময়ৰ বাবে ৰোপণ কৰিব পাৰি। এই পৰিকল্পনাত অনুমান কৰামতে প্ৰতি ১০ বছৰত প্ৰতি হেক্টেৰ ভূমিত ২৭৫ চি ইউ এমৰো বেছি উৎপাদন হ'ব।

পৰামৰ্শসমূহ : ই পি ডলিউ চি এলেকাসমূহৰ বাবে নিম্নোক্ত পৰামৰ্শসমূহ প্ৰদান কৰা হয়।

- ১) দ্রুতভাবে বৃদ্ধি পোরা প্রজাতির গচ্ছ বোপণৰ পৰামৰ্শ দিয়া হয়।
- ২) এগ্রো-ফৰেন্ট্রি মডেল উন্নয়নৰ চেষ্টা কৰা হ'ব।
- ৩) দ্রুত বৰ্ধনশীল প্রজাতিৰ নাৰ্চাৰী বিভাগীয়ভাবে অথবা বেচৰকাৰী উৎপাদকৰ দ্বাৰা কৰা হ'ব।
- ৪) কম উত্তীৰ্ণ থকা পাতল বনাঞ্চলসমূহ স্থানীয়ভাবে পৰিৱেন কৰিব পৰা যায়।
- ৫) চেণ্ণণ গচ্ছ বোপণ কৰা নহ'ব।
- ৬) গচ্ছকটাৰ বাবে বন সংৰক্ষকে অনুমতি দিব পাৰিব।
- ৭) কোনো ব্যক্তিয়ে বোপণ কৰা গচ্ছৰ ওপৰত মালিকানা দাবী কৰিব নোৱাৰিব। উৎপাদিত বনজ সামগ্ৰী অসম যৌথ (বাইজৰ অংশগ্ৰহণ) বন ব্যৱস্থাপনা বিধি, ১৯৯৮ অনুযায়ী স্থানান্তৰ কৰা হ'ব।
- ৮) বোপণৰ বার্ষিক লক্ষ্য ৪১১ হেক্টেক।

অন্যান্য কৰ্মচক্র

কৰ্মপৰিকল্পনাৰ ভিতৰত আছে আৰু কিছু প্ৰাসঙ্গিক কৰ্মচক্র। যেনে কাঠ ভিন্ন বন উৎপাদন অ'ভাৰলেপিং কৰ্মচক্র (এন ড্ৰিউ এফ পি অ' ড্ৰিউ চি), বাঁহ অ'ভাৰলেপিং কৰ্মচক্র (বি অ' ড্ৰিউ সি) আৰু বনগাঁও বিধি আৰু বেদখল অ'ভাৰলেপিং কৰ্মচক্র। এইসমূহৰ উপৰি আছে বিবিধ বিধান, যাৰ ভিতৰত উল্লেখযোগ্য হল, ‘বন সংৰক্ষণ আৰু পুনৰ্নিৰ্মাণ সমিতি গঠন’ আৰু ‘বনগাঁও ব্যৱস্থাপনা’। এই বিধানসমূহৰ পৰা পোৱা গুৰুত্বপূৰ্ণ বিষয়সমূহ হ'ল :

- ১) সমিতিসমূহৰ মাধ্যমেৰে সমস্ত ক্ষেত্ৰীয় কামসমূহ ৰূপায়ণ।
- ২) জলবিভাজিকা ব্যৱস্থাপনাৰ বাবে সুসংহত জলবিভাজিকা ব্যৱস্থাপনা (আই ড্ৰিউ এম) গ্ৰংপ গঠন কৰিব লাগিব।
- ৩) বাঁহ যোগানৰ বাবে শ্ৰমিক সমবায় গঠন কৰিব লাগিব।
- ৪) বনগাঁও পঞ্জীয়ন, জমাবন্দী পঞ্জীয়ন নৰীকৰণ কৰিব লাগিব।
- ৫) প্ৰতি পাঁচ বছৰৰ অন্তৰে অন্তৰে বনগাঁও লোকপিয়ল কৰিব লাগিব।
- ৬) লোকপিয়লৰ লগে লগে পশুধনৰ সংখ্যাও গণনা কৰিব লাগিব আৰু গাঁৱৰ লোকসকলৰ আৰ্থসামাজিক অৱস্থা তথ্যভুক্ত কৰিব লাগিব।
- ৭) ট্যাংগা গাঁওসমূহক বনগাঁৱলৈ ৰূপান্তৰিত কৰিব লাগিব।
- ৮) চাৰি আৰু মেডলিছড়া বাসস্থানসমূহক বনগাঁৱলৈ ৰূপান্তৰিত কৰিব লাগিব।
- ৯) বিশদ অৰ্থনৈতিক সমীক্ষাৰ ভিত্তিত তৈয়াৰ কৰা ক্ষুদ্ৰ পৰিকল্পনা অনুযায়ী বনগাঁওসমূহৰ সমস্ত কাম-কাজ ৰূপায়িত কৰা হ'ব যিটো পি আৰ এৰ ভিত্তিত মূল্যায়ন কৰা প্ৰয়োজন।
- ১০) উপাৰ্জন বৃদ্ধিৰ কাম-কাজ, উন্নয়ন কাম আৰু বনাঞ্চল কাম-কাজ— এই তিন প্ৰকাৰৰ কাম-কাজকে চিহ্নিত কৰিব লাগিব আৰু সেইটো ক্ষুদ্ৰ পৰিকল্পনাত প্ৰতিফলিত হ'ব লাগিব।
- ১১) বনাঞ্চলৰ সীমাত যিসমূহ গাঁও আছে চৰকাৰৰ দ্বাৰা সেইসমূহক তালিকাভুক্ত, জৰীপ আৰু অধিসূচনা জাৰি কৰি সীমান্ত ঘোষণা কৰিব লাগিব।

১২) বেদখলকাৰীসকলক পৰিৱেশ উন্নয়ন কাৰ্যসূচীত অংশগ্ৰহণ কৰাব নোৱাৰিব।

অতিৰিক্ত প্ৰস্তাৱ

কৰ্মপৰিকল্পনাত জলবিভাজিকা ভিত্তিক ব্যৱস্থাৰ পৰামৰ্শ দিয়া হৈছে। জলাশয়সমূহৰ বেছিভাগেই আছে সিংলা সংৰক্ষিত বনাঞ্চলৰ ফনাইছড়া, ভুটুছড়া আৰু লঙ্গাই সংৰক্ষিত বনাঞ্চলৰ মানিকবন্দছড়া, চাৰালিছড়া এলাকাত। অধিকাৰ্থ জলবিভাজিকাৰ অৱস্থা শোচনীয় হৈ পৰিছে। প্ৰশাসনিক পৰামৰ্শ অনুযায়ী জলবিভাজিকা ক্ষেত্ৰসমূহ দায়িত্বশীল গোট হ'ব পাৰে।

৫.২ বন বিভাগৰ অতীত পদক্ষেপসমূহ :

কৰিমগঞ্জ বন (টি) সংমণ্ডল, কৰিমগঞ্জ, জেকবনগৰৰ ২০০৬-০৭ৰ পৰা ২০১৫-১৬লৈ উন্নয়ন কামৰ বিৱৰণ তলত দিয়া হ'ল—

ক্রমিক নং	কাৰ্যসূচীৰ নাম	বছৰ	জে এফ এম চিৰ নাম	কাম	এলেকা হেক্টাৰ/হেক্টনিট	মন্তব্য
১	বনগাঁও উন্নয়ন কাৰ্যসূচী	২০০৬-০৭	জেকবনগৰ বনগাঁও	এ আৰ প্লেটেচন কুঁৰা নিৰ্মাণ	১০ হেক্টাৰ ৩ হেক্টাৰ	
২	ৰাষ্ট্ৰীয় বাঁহ অভিযান	২০০৭-০৮	লঙ্গাই সংৰক্ষিত বনাঞ্চলত জেকবনগৰ	সৃজন	২০ হেক্টাৰ	
৩	বনগাঁও উন্নয়ন কাৰ্যসূচী	২০০৭-০৮	জেকবনগৰ বনগাঁও	কুঁৰা নিৰ্মাণ	৩টা	
৪	ৰাষ্ট্ৰীয় বনানীকৰণ কাৰ্যসূচী	২০০৯-১০	লঙ্গাই সংৰক্ষিত বনাঞ্চলত জেকবনগৰ	এ এন আৰ প্লেটেচন এ আৰ প্লেটেচন	১০ হেক্টাৰ ৫ হেক্টাৰ	
৫	বনগাঁও উন্নয়ন কাৰ্যসূচী	২০০৯-১০	জেকবনগৰ বনগাঁও	স্কুল আৰু সমূহীয়া সভাঘৰ উন্নয়ন	১ টা ১ টা	
৬	ৰাষ্ট্ৰীয় বনানীকৰণ উন্নয়ন কাৰ্যসূচী	২০১০-১১	লঙ্গাই সংৰক্ষিত বনাঞ্চলত জেকবনগৰ	এ এন আৰ প্লেটেচন এ আৰ প্লেটেচন বাঁহ ৰোপণ	৫ হেক্টাৰ ৫ হেক্টাৰ ৫ হেক্টাৰ	
৭	ন্যাশনাল ব্যাসু মিশন	২০১২-১৩	লঙ্গাই সংৰক্ষিত বনাঞ্চলত জেকবনগৰ	বাঁহ ৰোপণ	৫ হেক্টাৰ	

৫.৩ অন্যান্য বিভাগৰ কাৰ্যসূচী :

অতীতত কৰিমগঞ্জ বন বিভাগৰ দ্বাৰা কেন্দ্ৰীয় চৰকাৰৰ জনজাতি উপ-পৰিকল্পনাৰ কাৰ্যসূচী ৰূপায়ণ কৰা হৈছে। জিলাৰ অধিকাৰ্থ জনজাতি লোক বনাঞ্চল এলেকাত কেন্দ্ৰীভূত। ইয়াৰ ফলত এই এলেকাত কাৰ্যসূচীসমূহ ৰূপায়ণ কৰা হৈছে। ১৯৯১-৯২ৰ পৰা ১৯৯৪-৯৫লৈ জনজাতি উপ-পৰিকল্পনাৰ যিসমূহ কাৰ্যসূচী ৰূপায়ণ কৰা হৈছে সেইসমূহ হ'ল ৩টা পশু চিকিৎসা গৃহ নিৰ্মাণ, ৬ কিলোমিটাৰ দৈৰ্ঘ্যৰ ৰাস্তা নিৰ্মাণ, ১০টা কুঁৰা নিৰ্মাণ আৰু দুটা স্কুলগৃহ নিৰ্মাণ।

জেকবনগৰ যুটীয়া বন পৰিচালনা সমিতি
কৰিমগঞ্জ বন সংমণ্ডল, দক্ষিণ অসম চক্ৰ

ক্ষুদ্র পৰিকল্পনা
(২০১৬-১৭ৰ পৰা ২০২৬-২৭লৈ)

অধ্যায় - ২

৬। ক্ষুদ্র পরিকল্পনার উদ্দেশ্যসমূহ, সবলতা, দুর্বলতা, সুযোগ আৰু বিপদ (SWOT) আৰু ব্যৱধান বিশ্লেষণ

৬.১ ক্ষুদ্র পরিকল্পনার উদ্দেশ্যসমূহ

এখন গাঁও পৰ্যায়ৰ ক্ষুদ্র পরিকল্পনা হ'ল গ্রামোনয়ন আৰু বনাথৰ উন্নয়ন পৰিকল্পনা, যিখন হ'ল প্ৰয়োজন ভিত্তিক, স্থান ভিত্তিক আৰু উপলব্ধ সম্পদেৰ সৈতে সামঞ্জস্যপূৰ্ণ। যিহেতু পৰিকল্পনার গোটটো ক্ষুদ্র, সেয়েহে ইয়াক ক্ষুদ্র পরিকল্পনা বোলা হয়। ক্ষুদ্র পরিকল্পনাই দুটা উদ্দেশ্য পূৰণ কৰাৰ চেষ্টা কৰে :

- ১) জীৱিকা উন্নত কৰা
- ২) জৈৱ-বৈচিত্ৰ্য সংৰক্ষণ আৰু পৰিৱেশতন্ত্ৰৰ ভাৰসাম্য ৰক্ষা কৰা

ভাৰতত ক্ষুদ্র পরিকল্পনা ভাৰত চৰকাৰৰ দ্বাৰা গৃহীত যুটীয়া বন পৰিচালনা ব্যৱস্থাৰ অবিচ্ছেদ্য অংশ হৈ পৰিছে। এই ক্ষেত্ৰত ক্ষুদ্র পরিকল্পনা হ'ল বাইজৰ সক্ৰিয় অংশগ্ৰহণৰ মাধ্যমত প্ৰস্তুত কৰা এক সাধাৰণ দলিল। সম্প্ৰদায় (গাঁও) হ'ল এই ধৰণৰ ক্ষুদ্র পরিকল্পনাৰ গোট। স্থানীয় বনজ সম্পদৰ সৈতে স্থানীয় চাহিদাসমূহ আৰু বন বিভাগৰ কাৰ্যসূচীৰ উদ্দেশ্যসমূহৰ সংযোগ সাধনে হ'ল এই দলিলৰ উদ্দেশ্য। জে এফ এম চি নীতি-নিৰ্দেশনা, ২০০০ অনুযায়ী গাঁৰত বিশদ পি আৰ এ অনুশীলনৰ ওপৰত বন বিষয়া আৰু জে এফ এম চিয়ে এটি ক্ষুদ্র পৰিকল্পনা তৈয়াৰ কৰিব লাগিব। জে এফ এম চিৰ ক্ষুদ্র পৰিকল্পনাসমূহক বন বিভাগৰ কাৰ্যপৰিকল্পনাৰ সৈতে চামিল কৰিব লাগিব।

বৰ্তমানৰ ক্ষুদ্র পৰিকল্পনা সম্প্ৰদায়ৰ পুৰুষ আৰু মহিলা উভয়ৰে অংশগ্ৰহণত তৈয়াৰ কৰা হৈছে। এই তথ্য ২০১৬ চনৰ মে' মাহত সম্প্ৰদায়ৰ সদস্যসকল আৰু ৰাষ্ট্ৰীয় গ্ৰামীণ বিকাশ নিধিৰ (আৰ জি ভি এন) কৰ্মচাৰীসকলৰ দ্বাৰা অংশগ্ৰহণমূলক গ্ৰামীণ মূল্যায়ন (পি আৰ এ) প্ৰক্ৰিয়াৰ মাধ্যমেৰে তৈয়াৰ কৰা হৈছে। ইয়াৰ ওপৰত গৃহীত বিভিন্ন পদক্ষেপ তলত উল্লেখ কৰা হ'ল :

- ক) প্ৰকল্পৰ উদ্দেশ্য সম্পর্কে আলোচনা আৰু জনসম্প্ৰদায় আৰু তেওঁলোকৰ পৰিপ্ৰেক্ষিত সংক্রান্তীয় প্ৰয়োজনীয় তথ্য সংগ্ৰহত তেওঁলোকৰ সহযোগিতা লাভৰ উদ্দেশ্যে ২০১৬ চনৰ মে' মাহত সম্প্ৰদায়ৰ সদস্যসকলৰ সৈতে আলোচনা অনুষ্ঠিত কৰা হয়।
- খ) সম্প্ৰদায় আৰু তেওঁলোকৰ পৰিপ্ৰেক্ষিত সম্পৰ্কে প্ৰাৰম্ভিক তথ্য সংগ্ৰহ।
- গ) ইয়াৰ পিছত সংগৃহীত তথ্যসমূহৰ বৈধতা সম্প্ৰদায়ৰ সৈতে আলোচনা কৰি পৰীক্ষা কৰা হয়।
- ঘ) বাইজৰ অংশগ্ৰহণ আৰু তেওঁলোকৰ মতামতৰ ভিত্তিত কাৰ্যপৰিকল্পনাৰ কপৰেখা তৈয়াৰ কৰা।
- ঙ) প্ৰকল্পৰ নীতি-নিৰ্দেশনাৰ ভিত্তিত আৰ জি ভি এনে এই ক্ষুদ্র পৰিকল্পনা সংকলন কৰিছে। ২০১৬ চনৰ জুলাই মাহত গৃহীত কৰাৰ উদ্দেশ্যে এই তথ্য সম্প্ৰদায়ৰ লোকসকল আৰু বন বিভাগৰ বিষয়াসকলৰ উপস্থিতিত আলোচনাৰ মাধ্যমত চূড়ান্ত কৰা হয়।

৬.২ চাহিদা মূল্যায়ন আৰু ব্যৱধান বিশ্লেষণ

সম্পদ মূল্যায়ন, সক্ষমতা মূল্যায়ন, জীৱিকা সম্পদৰ মানচিত্ৰায়ন আৰু দলীয়া আলোচনাত গুৰুত্ব প্ৰদানৰ মাধ্যমেৰে দুৰ্বলতাৰ দিশসমূহ পৰ্যালোচনা, পি আৰ এ অনুশীলনৰ ভিত্তিত গাঁও পৰ্যায় আৰু পৰিয়াল পৰ্যায়ৰ সমীক্ষা, চাহিদা মূল্যায়ন, ব্যৱধানসমূহৰ বিশ্লেষণ আৰু এছ ড্ৰিউ অ' টি বিশ্লেষণ সম্পন্ন কৰা হৈছে। এই বিশ্লেষণৰ ভিত্তিতেই কাৰ্যপৰিকল্পনা, জীৱিকা, গ্ৰামোনয়ন কৌশল আৰু বন উন্নয়ন পৰিকল্পনা প্ৰস্তুত কৰা হৈছে।

প্রশিক্ষণ প্রয়োজনীয়তার পর্যালোচনা :

ক) সামর্থ্য গঢ়ি তোলা : বনাপ্তি আৰু জৈৱ-বৈচিত্ৰ্য, স্থিতিশীল উন্নয়ন, জলবায়ু পৰিৱৰ্তন, লিঙ্গ প্ৰসংগ, বিভৌয় অন্তৰ্ভুক্তি, ডেন্টিউ এ টি এছ এ এনৰ গুৰুত্ব, মাটি আৰু পানী সংৰক্ষণ, বান ব্যৱস্থাপনা ইত্যাদি গুৰুত্বপূৰ্ণ উন্নয়নমূলক বিষয় সম্পর্কে নিয়মিত সজাগতা কাৰ্যসূচীৰ জৰিয়তে সম্প্ৰদায়সমূহৰ সক্ষমতা গঢ়ি তোলা হয়। গ্ৰামোন্নয়নৰ বাবে এই বিষয় সম্পৰ্কে কৰ্মপৰিকল্পনাত প্ৰস্তাৱ কৰা হৈছে।

খ) দক্ষতা উন্নয়ন : জীৱিকাৰ উন্নতিৰ বাবে কৰ্মপৰিকল্পনাত উল্লেখ কৰা প্ৰস্তাৱে জীৱিকাৰ দক্ষতাৰ নিয়মিত পৰ্যালোচনা কৰা, সা-সঁজুলি আৰু যন্ত্ৰপাতি ব্যৱহাৰ আৰু প্ৰক্ৰিয়া আৰু পদ্ধতিসমূহ সম্পৰ্কে বিশেষ প্ৰশিক্ষণ দিয়াৰ কথা কোৱা হৈছে।

ব্যৱধান বিশ্লেষণ :

- * আন্তঃংগঁথনিৰ অভাৱ
- * বানপানী বোধৰ উপযুক্ত সুৰক্ষা ব্যৱস্থা নাই
- * শোচনীয় পথ যোগাযোগ
- * শোচনীয় জল-অনাময় ব্যৱস্থা
- * জলসিঞ্চনৰ অভাৱ
- * চিকিৎসা ব্যৱস্থাৰ অভাৱ

৬.৩ সৱলতা, দুৰ্বলতা, সুযোগ আৰু বিপদ (SWOT) পৰ্যালোচনা

সম্প্ৰদায়ৰ পুৰুষ আৰু মহিলাসহ সকলো সদস্যৰ অংশগ্ৰহণেৰ ভিত্তিত এছ ডেন্টিউ অ' টি বিশ্লেষণ কৰা হৈছে।

সৱলতা

- ১) পৰম্পৰাগত দক্ষতা
- ২) একক সম্প্ৰদায়

দুৰ্বলতা

- ১) জলসিঞ্চন ব্যৱস্থাৰ অভাৱ
- ২) ধূপকাঠি উৎপাদনৰ দৰে ক্ষুদ্ৰ উদ্যোগ
- ৩) হস্তশিল্প
- ৪) চিলাই আৰু এম্ৰাইডাৰী

সমস্যাসমূহ

- ১) বন্যপ্ৰাণীৰ উপদৰ
- ২) বানপানী

বিপদ

- ১) বন্যপ্রাণীর উপদ্রব
- ২) বানপানী

৬.৮ অংশগ্রহণমূলক গ্রামীণ মূল্যায়ন (PRA) কার্যসূচী

গুরাহাটীর আৰ জি ভি এনৰ দলে জেকবনগৰত পি আৰ এ অনুশীলন সম্পন্ন কৰে। তলত তাৰ বিৱৰণ দিয়া
হ'ল :

তাৰিখ : ০৩-০৭-২০১৬

স্থান : জেকবনগৰ জে এফ এম চি

উপস্থিত সদস্য : ৩২

উপস্থিত আছিল : জে এফ এম চিৰ বিষয়বৈয়া, গাঁওবুড়া, সম্প্ৰদায়ৰ সদস্যসকল, বন বিভাগৰ বিষয়া ইত্যাদি।
অংশগ্রহণমূলক মানচিত্ৰায়ন আৰু আদান-প্ৰদান কাম আৰম্ভ কৰাৰ পূৰ্বে গাঁও পৰ্যায়ত সজাগতা আৰু দিক্দৰ্শন
কার্যসূচী অনুষ্ঠিত কৰা হয়।

সজাগতা আৰু দিক্দৰ্শন কার্যসূচীত তলৰ মুখ্য বিষয়সমূহ অন্তৰ্ভুক্ত কৰা হৈছে :

- ক) অংশগ্রহণমূলক পৰিকল্পনা
- খ) অংশগ্রহণমূলক সঁজুলি আৰু পদ্ধতি
- গ) ক্ষুদ্ৰ পৰিকল্পনাৰ গুৰুত্ব আৰু জে এফ এম চিৰ ভূমিকা
- ঘ) পৰিৱেশ সংক্ৰান্তীয় বিষয়সমূহ
- ঙ) জলবায়ুৰ পৰিৱৰ্তন আৰু জলবায়ুৰ প্ৰকাৰভেদ
- চ) পৰিৱেশতন্ত্ৰৰ ভাৰসাম্য আৰু পৰিৱেশতন্ত্ৰৰ ব্যৱস্থাপনা (পৰম্পৰাগত আৰু বৈজ্ঞানিক)
- ছ) নিৰ্বাহক জীৱিকা হ্ৰেমৱৰ্ক
- জ) জীৱিকা সম্পদৰ পঞ্জীয়ন আৰু সামাজিক মূলধনৰ গুৰুত্ব
- ঝ) গোট গঠন (ক্লাষ্টাৰ) আৰু আত্মসহায়ক গোট, বিত্তীয় অন্তৰ্ভুক্তি
- এও) বিপণন আৰু মূল্য সংযোজন
- ট) উন্নয়ন কার্যসূচী আৰু পাৰিপার্শ্বিকতা আৰু পৰিৱেশতন্ত্ৰৰ ভাৰসাম্যৰ সৈতে ইয়াৰ সম্পৰ্ক
- ঠ) লিঙ্গ সংক্ৰান্তীয় বিষয় আৰু লিঙ্গ সমতা

পৰ্যবেক্ষণ : আলোচনা আৰু পি আৰ এ অনুশীলনৰ সময়ত সম্প্ৰদায়ৰ লোকসকলে সক্ৰিয়ভাৱে অংশগ্রহণ
কৰিছে। এই আলোচনাত নিম্নোক্ত বিষয়সমূহ দেখা গৈছে :

- ১। অংশগ্রহণকাৰী ৰাইজে কয় যে অতীতত ধন আৰু প্ৰকল্পৰ অভাৱৰ কাৰণে জে এফ এম চি বেছি
সক্ৰিয় নাছিল।

- ২। অতীতত ই ডি চি/জে এফ এম চিত সজাগতা আৰু দিক্ষৰ্ণ কাৰ্যসূচী খুব কাম আছিল।
- ৩। ক্ষুদ্র পৰিকল্পনাৰ গুৰুত্ব তেওঁলোকে উপলক্ষি কৰিছে আৰু ক্ষুদ্র পৰিকল্পনা প্ৰস্তুতৰ সময়ত তেওঁলোকে যথেষ্ট সমৰ্থন আৰু সহযোগ কৰিছে।
- ৪। আনহাতে, কিছুমান এন জি অ'ই জে এফ এম চি পৰিদৰ্শন কৰি কেৱল তথ্য আৰু খবৰ সংগ্ৰহ কৰে, কিন্তু কোনো ধৰণৰ উন্নয়নমূলক কামৰ দায়িত্ব নলয়।
- ৫। পথমবাৰৰ বাবে এ পি বি এফ চিৰ অধীনত এন জি অ'বোৰে ৰাইজৰ সৈতে মত বিনিময় কৰে আৰু সজাগতা সংষ্ঠিত দিক্ষৰ্ণ কৰে। এই সজাগতা আৰু দিক্ষৰ্ণ কেৱল প্ৰকল্পটো সন্দৰ্ভতে নহয়, বিকাশ আৰু উন্নয়নত পাৰিৱেশিক আৰু পাৰিৱেশতান্ত্ৰিক বিষয় সামৰি উন্নয়নমূলক ইচ্ছু সন্দৰ্ভতো কৰা হয়।
- ৬। পাৰিৱেশ, বন আৰু কীটাশক, পশুধন ব্যৱস্থাপনা আদি জীৱিকা সম্পর্কীয় বিষয়ত ৰাইজৰ ভাল প্ৰজ্ঞা আৰু পৰম্পৰাগত জ্ঞান আছে।
- ৭। তেওঁলোকে জলবায়ু পৰিৱৰ্তনৰ ওপৰত আৰু কৃষি আৰু স্বাস্থ্যৰ ওপৰত পৰা ইয়াৰ বিৰূপ প্ৰভাৱৰ ওপৰত শংকা প্ৰকাশ কৰে।
- ৮। জলবায়ু পৰিৱৰ্তনৰ কাৰণ হাসত নিজৰ গুৰুত্বপূৰ্ণ ভূমিকাৰ কথা ৰাইজে বুজিব পাৰিছে আৰু তেওঁলোকে আগ্রহ প্ৰকাশ কৰিছে। নিকটৱতী বনাঞ্চল সুৰক্ষাত নিজৰ ভূমিকা আৰু স্বতঃপ্ৰণোদিতভাৱে কামত নামি পৰাৰ দৰে কামসমূহ যে নিজৰে এই কথা ৰাইজে উপলক্ষি কৰা যেন মনে ধৰিছে।

ৰাইজৰ প্ৰয়োজন পুনৰীক্ষণ : পি আৰ এ অনুশীলন, গাঁৱৰ ৰাইজ, জে এফ এম চিৰ সদস্য, বনকৰ্মী আৰু সংশ্লিষ্টসকলৰ সৈতে আলোচনাৰ ভিত্তিত জে এফ এম চিৰ বাবে গাঁও উন্নয়ন পৰিকল্পনা আৰু জীৱিকা উন্নয়ন পৰিকল্পনা প্ৰস্তুত কৰা হৈছে। অংশঠহণমূলক কাৰ্যসূচীৰ জৰিয়তে জনসাধাৰণৰ চাহিদা মূল্যায়ন কৰা হয়। মানুহৰ প্ৰয়োজন দুভাগত ভগাব পাৰি—

- ১) গঠনাত্মক প্ৰয়োজন
- ২) অগঠনাত্মক প্ৰয়োজন

এই পৰিৱৰ্তনবোৰ হুস্বকালীন আৰু দীৰ্ঘকালীন প্ৰয়োজন হিচাপে ভাগ কৰিব পাৰি। ইয়াৰ প্ৰয়োজনৰ সবিশেষ গাঁও উন্নয়ন পৰিকল্পনাত দিয়া হৈছে।

মানুহৰ গঠনাত্মক প্ৰয়োজনৰ জীৱিকা উৎকৰ্ষসাধনৰ লগত প্ৰত্যক্ষ আৰু পৰোক্ষ সম্পৰ্ক আছে। তাৰ ভিতৰত বাট-পথ, বিদ্যালয়, স্বাস্থ্যসেৱা, খোৱাপানী যোগান, পানী টেংক, কুঁৰা আদি আন্তঃগাঁথনি, শৌচাগাৰ নিৰ্মাণ, ৰাজহৰা সভাগৃহ নিৰ্মাণ, প্ৰশিক্ষণ গৃহ নিৰ্মাণ, বজাৰ গৃহ নিৰ্মাণ আদি বিষয় জড়িত আছে।

অগঠনাত্মক প্ৰয়োজনৰ ভিতৰত দক্ষতা প্ৰশিক্ষণ, পশু চিকিৎসা সেৱা, স্বাস্থ্য সেৱা, আম্যমাণ চিকিৎসকৰ দল, গাঁৱৰ বিদ্যালয়ত প্ৰয়োজনীয় শিক্ষক, বিস্তীয় অন্তৰ্ভুক্তিকৰণৰ প্ৰশিক্ষণ আৰু সজাগতাৰ জৰিয়তে দক্ষতা গঢ়া, আত্মসহায়ক গোট আৰু ক্লাষ্টাৰ গঠন, কেঁচা সামগ্ৰীৰ ব্যৱস্থা, ই ডি চিৰ কাৰণে অহা উন্নয়নৰ ধন/ৰাজহৰা ধন পৰিচালনা, পৰম্পৰাগত সামগ্ৰীত মূল্য সংযোজন আৰু বজাৰৰ সৈতে সংযোগকৰণ আদি অন্তৰ্ভুক্ত।

৭। প্রামোন্নয়ন পরিকল্পনা

গাঁৱৰ উন্নয়নৰ দীৰ্ঘম্যাদী আৰু হৃষ্ময্যাদী চাহিদাসমূহ বিবেচনা কৰি ৰাইজ আৰু জে এফ এম চিৰ সদস্যসকলৰ
সৈতে আলোচনাৰ মাধ্যমেৰে এটি প্রামোন্নয়ন পরিকল্পনা তৈয়াৰ কৰা হৈছে। প্রামোন্নয়নৰ বাবে সম্প্ৰদায়ৰ
সদস্যসকলৰ দ্বাৰা পৰিকল্পিত ব্যৱস্থাসমূহ তলত দিয়া ধৰণৰ :

- মানুহ আৰু পশু কাৰো বাবেই গাঁৱত কোনো চিকিৎসা ব্যৱস্থা নাই। এই কাৰণে গাঁৱত এটি জনস্বাস্থ্য
কেন্দ্ৰ আৰু এটি পশু চিকিৎসা কেন্দ্ৰ স্থাপন কৰিব লাগিব। এই পদক্ষেপ গাঁৱৰ লোকসকলৰ
জীৱনৰ ব্যাপক পৰিৱৰ্তন সাধন কৰিব।
- গাঁওখনি বেদখল সমস্যাৰ সমুক্তীন হৈছে। এই এলেকাত বসবাসকাৰী মানুহৰ বাবে বেদখলে এক
গুৰুতৰ ভাবুকিৰ সৃষ্টি কৰিছে। এই এলেকাত যাতে আৰু বেদখল নথটে তাক নিশ্চিত কৰিবলৈ
উপযুক্ত পদক্ষেপ তথা আইনগত ব্যৱস্থা গ্ৰহণ কৰিব লাগিব।
- অঞ্চলটোত খোৱাপানীৰ উপযুক্ত উৎস নাই। বৰ্তমান পানীৰ যিসমূহ উৎস আছে সেইসমূহো দীৰ্ঘদিন
ধৰি পৰীক্ষা কৰা হোৱা নাই। সুতৰাং গাঁৱত পানীৰ উপযুক্ত উৎস সুনিশ্চিত কৰাৰ বাবে পানী যোগান
বা জনস্বাস্থ্য কাৰিকৰী ব্যৱস্থা গঢ়ি তুলিব লাগিব আৰু পানীৰ বৰ্তমান উৎসসমূহ পৰীক্ষা কৰিব লাগিব।
- গাঁৱত কোনো পকীৰাঙ্গা নাই। কোনো পকী কালভাটো গাঁৱত নাই। উন্নত যোগাযোগৰ বাবে উপযুক্ত ৰাঙ্গা আৰু
কালভাট নিৰ্মাণ কৰিব লাগিব।
- অনুপযুক্ত অনাময়, যিটো স্বাস্থ্যৰ পক্ষে বিপজ্জনক সেই বিষয়ে গাঁৱৰ ৰাইজ সচেতন নহয়। গাঁৱৰ অধিকাংশ
লোকে মুকলি ঠাইত মলত্যাগ কৰে। সেয়েহে গাঁওবাসীৰ মাজত মুকলি ঠাইত মলত্যাগ নকৰা আৰু শৌচাগাৰ
ব্যৱহাৰ সম্পর্কে সজাগতা অভিযান আৰম্ভ কৰিব লাগিব।

৭.১ প্ৰাৰম্ভিক কাৰ্যসূচীৰ স্থানাংক (Ranking of EPA)

গাঁৱৰ উন্নয়নৰ বাবে ৰাইজে যথেষ্ট পৰিমাণে প্ৰাৰম্ভিক কাৰ্যসূচীৰ প্ৰস্তাৱ দিছে। এইবোৰৰ ভিতৰত আছে
আন্তঃগাঁথনি উন্নয়ন আৰু দক্ষতা উন্নয়ন আৰু দুয়োটাৰে পৰস্পৰৰ সৈতে সম্পৰ্ক আছে।

স্থানাংক	কামৰ বিৱৰণ	জি.পি.এছ স্থানাংক	নিৰ্ধাৰিত ধন
১	ভুৱনগিৰি ত্ৰিপুৰাৰ পৰা চৰকাৰী হাস্পতাললৈ পথ উন্নয়ন, জেকবনগৰ বনগাঁৱৰ অন্তৰ্গত ৰঙামাটি, দৈৰ্ঘ্য- ২ কিঃমিঃ বহল- টপ- ২.৩০ মিঃ বেছ- ৩.০ মিঃ	উন্নৰ২৪° ১৬' ৫৭.৬৮" পূবৰ৯২° ১৭' ২৭.৩২" উন্নৰ২৪° ১৬' ৫৯.৯৬" পূব-৯২° ১৭' ৩২.০২"	৪৮০০০০ টকা
২	এটা ৰাজহৰা সভাঘৰ নিৰ্মাণ চকী, টেবুল, আলমিৰা,	উন্নৰ২৪° ১৭' ২৪.০" পূব-৯২° ১৭' ৩২.৮"	১০৫০০০০

	জেনেরেটরসহ		
৩	জেকবনগরৰ ৪৪নং প্রাঃবিঃত পানীৰ সুবিধাৰে এটা টয়লেট	উত্তৰ২৪° ১৭' ২৪.০"পূব-৯২° ১৭' ৩৩.৫"	২৫০০০০
৩	কুঁৱা ৯টা (জিপিএছ স্থানাংক দিয়ামতে) ৮০০০০ টকাকৈ	উত্তৰ২৪° ১৭' ০৭.৭২"পূব-৯২° ১৭' ৩৮.০০" উত্তৰ২৪° ১৭' ০৫.১৪"পূব-৯২° ১৭' ৩৭.০৬"	৭২০০০০
		উত্তৰ২৪° ১৭' ০৮.২০"পূব-৯২° ১৭' ৩৬.৫৩"	
		উত্তৰ২৪° ১৭' ০৫.১৫"পূব-৯২° ১৭' ৩২.৫২" উত্তৰ২৪° ১৭' ০৭.০২"পূব-৯২° ১৭' ৩৪.১২"	
		উত্তৰ২৪° ১৭' ০০.৮৮"পূব-৯২° ১৭' ২৯.৮৮"	
		উত্তৰ২৪° ১৭' ০৫.৩৮"পূব-৯২° ১৭' ৩২.৭১"	
		উত্তৰ২৪° ১৭' ০৭.৪২"পূব-৯২° ১৭' ৩২.৩২" উত্তৰ২৪° ১৭' ০৬.৮১"পূব-৯২° ১৭' ৩০.৬১"	

মুঠ ২৫০০০০০.০০ টকা

৮। জীরিকা উন্নয়ন পরিকল্পনা

গাঁৰৰ বাবে উপযুক্ত ক্ষুদ্র পৰিকল্পনা তৈয়াৰ কৰাৰ লক্ষ্যৰে জে এফ এম চিৰ সদস্য আৰু আৰ জি ভি এনৰ সাহায্য তথা সমৰ্থনৰ ভিত্তিত বনগাঁও আৰু সীমান্ত গাঁওসমূহত কাৰ্য্যকৰীভাৱে পি আৰ এ অনুশীলন আৰু আৰ্থসামাজিক সমীক্ষা চলোৱা হয়। পি আৰ এ অনুশীলন আৰু দলীয় আলোচনাৰ মাধ্যমেৰে বিভিন্ন উপার্জন বৃদ্ধিৰ কাম (আই জি এ) চিহ্নিত কৰা হয়। চিহ্নিত কৰা উপার্জন বৃদ্ধিৰ গুৰুত্বপূৰ্ণ কাম-কাজসমূহ হ'ল : মৎস্য উৎপাদন, শাক-পাচলিৰ খেতি, হাঁহ-মুগী পালন, দুঞ্চ উৎপাদন, মৌমাখি পালন, কাঠফুলাৰ খেতি, বিকেন্দ্ৰীভূত নাৰ্ছাৰী, চিলাই কাম, ক্ষুদ্র হস্তশিল্প, মৰাপাটৰ হস্তশিল্প, বাঁহৰ হস্তশিল্প, মমবাতি উৎপাদন, ধূপকাঠি উৎপাদন, আচাৰ প্ৰস্তুত ইত্যাদি। এইসমূহ উৎপাদিত সামগ্ৰীক প্ৰক্ৰিয়াকৰণ, গ্ৰেডিং-পেকিং/বটলিং আৰু লেবেলিঙৰ জৰিয়তে পেছাদাৰী উপায়ে মূল্য সংযোজন কৰিব পাৰি। উপার্জন বৃদ্ধিৰ কাম-কাজৰ বাবে প্ৰয়োজনীয় (উৎপাদনৰ উপাদান), সা-সঁজুলি, কেঁচামালো নিৰ্ধাৰণ কৰা হৈছে। জে এফ এম চিৰ পৰা উৎপাদন কৰা সামগ্ৰী প্ৰদৰ্শন আৰু বিক্ৰী ব্যৱস্থাৰ বাবে এটি বিপণন কেন্দ্ৰ হিচাপে ‘বন বজাৰ’ স্থাপনৰ প্ৰস্তাৱো দিয়া হৈছে।

৮.১ স্থানাংক

জীৱিকা আৰু দক্ষতা উন্নয়নৰ স্থানাংক

- ১। কৃষি আৰু উদ্যানশস্য
- ২। চিলাই কাম
- ৩। হস্তশিল্প
- ৪। বয়ন
- ৫। পশুধন পালন
- ৬। গাড়ী চালনা (ড্রাইভিং)

৮.২ জীৱিকাৰ সুবিধা

জীৱিকাৰ চিহ্নিত উপায়সমূহ তলত দিয়া ধৰণৰ :

- * কৃষি আৰু উদ্যানশস্য
- * পশুধন পালন
- * চিলাই কাম
- * বয়ন
- * এন টি এফ পি
- * হস্তশিল্প

৮.৩ কৃষি আৰু উদ্যানশস্য

কৃষি আৰু উদ্যানশস্যৰ ক্ষেত্ৰত প্ৰধান বাধা আৰু সুযোগ-সুবিধাসমূহ তলত দিয়া ধৰণৰ—

প্রধান বাধাসমূহ :

- ক) জলসিঞ্চন ব্যবস্থার অভাব
- খ) বিপণনের সুবিধার অভাব
- গ) কীট-পতঙ্গ আক্রমণের আক্রমণ
- ঘ) বানপানী

সুবিধাসমূহ :

- ক) কৃষিজাত শস্যের বাণিজ্যিকীকরণ
- খ) জৈরিক কৃষি
- গ) বিপণন সংযোগ

৮.৪ পশুধন

পশুধন পালনের ক্ষেত্রে প্রধান বাধা আৰু সুবিধাসমূহ তলত দিয়া ধৰণে—

প্রধান বাধাসমূহ :

- ক) পশুখাদ্যের অভাব
- খ) পশু চিকিৎসা ব্যবস্থার অভাব

সুবিধাসমূহ :

- ক) ছাগলী পালন
- খ) হাঁহ আৰু মুর্গী পালন

৮.৫ কাঠ ভিন্ন বন উৎপাদন (এন টি এফ পি)

প্রধান বাধাসমূহ :

- ক) মূল্য সংযোজন/প্রক্রিয়াকৰণ/পেকেজিঙ্গের অভাব
- খ) বিপণন সংযোগের অভাব

সুবিধাসমূহ :

- ক) পৰম্পৰাগত ভেষজ ঔষধ প্রস্তুত কৰাৰ বাবে ভেষজ উদ্ভিদ ব্যবহাৰ
- খ) উপার্জন বৃদ্ধি কৰা
- গ) মূল্য সংযোজিত উৎপাদিত সামগ্ৰী

৮.৬ বিশেষ দক্ষতা

প্রধান বাধাসমূহ :

- ক) পরম্পরাগত দক্ষতার পর্যায়/অনুশীলন
- খ) শোচনীয় আর্থিক অবস্থা
- গ) আধুনিক যন্ত্রপাতি আৰু সা-সঁজুলিৰ অভাৱ

সুবিধাসমূহ

- ক) তৰণ উদ্যোগী
- খ) ধূপকাঠি, আচাৰ প্ৰস্তুত আদিৰ দৰে ক্ষুদ্ৰ উদ্যোগ
- গ) চিলাই কাম
- ঘ) হস্তশিল্প

৮.৭ ঝণৰ সুবিধা

প্ৰথান বাধাসমূহ :

- ক) বেৰ পৰা ঝণ লাভৰ সুযোগৰ অভাৱ
- খ) ঝণ প্ৰদানৰ বাবে চৰকাৰীভাৱে প্ৰৱৰ্তন কৰা বিভিন্ন কাৰ্যসূচী সম্পর্কে জ্ঞানৰ অভাৱ
- গ) ক্ষুদ্ৰ বিনিয়োগ প্ৰতিষ্ঠানসমূহ সম্পর্কে সজাগতাৰ অভাৱ
- ঘ) সম্প্ৰদায়ৰ শোচনীয় অবস্থা

সুবিধাসমূহ :

- ক) বিভিন্ন চৰকাৰী কাৰ্যসূচীত চামিলকৰণৰ ব্যৱস্থা
- খ) ক্ষুদ্ৰ বিনিয়োগ প্ৰতিষ্ঠান
- গ) আত্মসহায়ক গোট গঠনত প্ৰেৰণা

৮.৮ কৌশলগত হস্তক্ষেপ

জীৱিকা উন্নয়ন পৰিকল্পনাৰ বাবে ওপৰত উল্লেখ কৰা কাৰ্যসূচীসমূহক কৌশলগত হস্তক্ষেপ হিচাপে গণ্য কৰিব পাৰি :

- ১) কৃষি আৰু আনুযাংগিক কাম-কাজ
- ২) চিলাই আৰু হস্তশিল্প
- ৩) বয়ন
- ৪) ধূপকাঠিৰ দৰে ক্ষুদ্ৰ উদ্যোগ
- ৫) গাহৰি পালন

৮.৯ উপাৰ্জন বৃদ্ধিৰ কাম-কাজ

গাঁৱত উপাৰ্জন বৃদ্ধিৰ বাবে নিম্নোক্ত কামসমূহৰ পৰিকল্পনা কৰা হৈছে :

- ১) কৃষি আৰু সংশ্লিষ্ট কাম

- ২) চিলাই আৰু হস্তশিল্প
- ৩) বয়ন
- ৪) ধৰপকাঠিৰ দৰে ক্ষুদ্ৰ উদ্যোগ
- ৫) গাহৰি পালন

৮.১০ আত্মসহায়ক গোটৰ কাৰ্যসূচী

গাঁৱৰ আত্মসহায়ক গোটসমূহে তলৰ কামসমূহৰ পৰিকল্পনা কৰিব পাৰে :

- ১) চিলাই আৰু এম্ব্ৰডইডাৰী
- ২) হস্তশিল্প
- ৩) বয়ন

৮.১১ শিক্ষামূলক ভ্রমণ (Exposure Trips)

প্ৰশিক্ষণমূলক ভ্রমণৰ বাবে তলত দিয়াৰ দৰে পৰিকল্পনা কৰা হৈছে—

- ১) উভৰ-পুৰ আৰু ভাৰতৰ অন্য বাজ্যৰ জে এফ এম টি/ই ডি চিৰ জীৱিকাৰ নিৰ্দৰ্শনমূলক কাৰ্যসূচীৰ পৰা শিক্ষালাভ
- ২) সৰস মেলাৰ দৰে বিভিন্ন মেলা আৰু প্ৰদৰ্শনী আৰু ট্ৰাইফেডৰ দ্বাৰা আয়োজিত বিভিন্ন মেলাত অংশগ্ৰহণ
- ৩) বাঁহৰ ব্যৱহাৰ আৰু বাঁহশিল্পৰ প্ৰশিক্ষণৰ বাবে ওচৰৰ দেশ ভ্ৰমণ

৮.১২ সংপৃক্তকৰণ

পৰিকল্পিত পদক্ষেপসমূহ ভাৰত চৰকাৰৰ তলত উল্লিখিত আঁচনিসমূহেৰে সংপৃক্ত কৰিব পাৰি :

- ক) বাষ্ট্ৰীয় গ্ৰাম্য নিয়োগ নিশ্চিতকৰণ আঁচনি (National Rural Employment Guarantee Scheme) —
গ্ৰাম্য নিয়োগৰ কাৰণে
- খ) বাষ্ট্ৰীয় কৃষি বিকাশ যোজনা (Rashtriya Krishi Vikas Yojana) — কৃষি আৰু সংলগ্ন ক্ষেত্ৰৰ বিকাশৰ বাবে।
- গ) বাষ্ট্ৰীয় কৃষি সিঞ্চয় যোজনা (Rashtriya Krishi Sinchay Yojana) —
পানীৰ উৎস উন্নয়ন সহিতে জলসিঞ্চনৰ কাৰণে
- ঘ) বাষ্ট্ৰীয় গ্ৰামীণ জীৱিকা অভিযান (National Rural Livelihoods Mission)
- ঙ) দক্ষতা বিকাশ যোজনা (Skills Development Schemes)
- চ) প্ৰধান মন্ত্ৰী উজ্জ্বলা যোজনা (Prime Minister Ujjwala Yojana)
- ছ) এন আৰ এল এম (NRLM)
- জ) এন আৰ এইচ এম (NRHM)
- ঝ) বাঁহ অভিযান (Bamboo Mission)
- ঝঝ) গ্ৰাম্য উন্নয়ন আৰু জীৱিকাৰ বাবে সঠিক অন্য আঁচনি।

উপৰোক্ত সংপৃক্তকৰণে বৰ্তমানৰ পৰিকল্পনাক সহায় কৰাৰ লগতে ভৱিষ্যৎ প্ৰকল্পতো সহায় কৰিব।

৯। জেকবনগর জে এফ এম চির বন উন্নয়ন পরিকল্পনা

জেকবনগর জে এফ এম চির ক্ষুদ্র পরিকল্পনা অনুযায়ী গাঁও পর্যায়ৰ বিশদ পি আৰ এ অনুশীলনৰ পিছত এই বন উন্নয়ন পরিকল্পনা প্ৰস্তুত কৰা হৈছে। নিৰ্বাহক্ষম সংৰক্ষণ আৰু জৈৱ-বৈচিত্ৰ্য মূল্য, পাৰিপার্শ্বিক কাম-কাজ, জে এফ এম চির ওপৰত ন্যস্ত বনাঞ্চলৰ উৎপাদন সম্ভাৱনা আৰু ইয়াৰ নিকটৱৰ্তী গাঁৱৰ মানুহৰ উপভোগ আৰু জীৱিকাৰ চাহিদাসমূহ নিৰ্বাহক্ষম উপায়ে পূৰণ কৰাই হ'ল এই পৰিকল্পনাৰ উদ্দেশ্য।

এই ক্ষুদ্র পৰিকল্পনাত জেকবনগৰ জে এফ এম চির জে এফ এম চি বনাঞ্চলৰ নিম্নোক্ত বিষয়সমূহ বিবেচনাত ৰখা হৈছেঃ

- ক) বন বিভাগৰ দ্বাৰা জে এফ এম চির ওপৰত ন্যস্ত কৰা বনাঞ্চল এলেকা; আৰু
- খ) ৰোপণ কৰা এলেকা/ৰোপণৰ বাবে নিৰ্ধাৰিত জনসাধাৰণৰ ভূমিসমূহ আৰু অধিসূচিত বনাঞ্চল এলেকাৰ বাহিৰৰ অন্যান্য ভূমি।

জে এফ এম চি বনাঞ্চলৰ উপৰোক্ত বিষয়সমূহ তলত সংক্ষিপ্তভাৱে আলোচনা কৰা হৈছে।

৯.১ বনাঞ্চল আৰু সেইসমূহৰ বৰ্তমান অৱস্থা

জেকবনগৰ জে এফ এম চির বনাঞ্চলৰ অৱস্থা সংক্ষিপ্তভাৱে তলত দিয়া হ'ল।

তালিকা-১ : জেকবনগর জে এফ এম চির বনাথওলৰ অৱস্থা

চিহ্নিতকৰণ	জে এফ এম চি বনাথওলৰ এলেকা (হেষ্টৰ)	গাঁৰৰ পৰা দূৰত্ব কিঃ মিঃ	বনাথওলৰ অৱস্থা ভাল-বনৰ ৪০% ক্ৰাউন ঘনত্ব / ততোধিক 'ক্ষতিগ্রস্ত'	সম্প্ৰদায়ৰ দ্বাৰা ব্যৱহাৰৰ ব্যৱধান (২-৩ মাহ/ ৩-৬ মাহ / ৬-৯ মাহ/ ৯ মাহৰ আধিক)
(ক) ন্যস্ত বনাথওল				
আৰ এফ / পি এফ নাম : লঙ্ঘাই আৰ এফ লাট : বালিপিপ্লা লাট অংশঃ	৩৫	৩	ভাল এলেকা : ২০ হেষ্টৰ ক্ষতিগ্রস্ত এলেকা : ১৫ হেষ্টৰ	৬-৯ মাহ
(খ) অন্যান্য ৰোপণ কৰা এলেকা				
অবস্থিতি : বনাথওলৰ ধৰণ : ভি এফ / অন্যান্য— (অৰ্থচিৰহৰিণ)	৩৫	৩	ভাল এলেকা : — ২০ হেষ্টৰ ক্ষতিগ্রস্ত এলেকা : — ১৫ হেষ্টৰ	৬-৯ মাহ
মুঠ	৭০		ভাল এলেকা : ৪০ হেষ্টৰ ক্ষতিগ্রস্ত এলেকা : ৩০ হেষ্টৰ	

উৎস : বন বিভাগৰ কৰ্মচাৰী আৰু সম্প্ৰদায়ৰ সদস্যসকলৰ সৈতে আলোচনা

ইয়াত দেখা গৈছে যে জেকবনগৰ জে এফ এম চিৰ অধীনস্থ বনৰ ৩৫ হেষ্টৰৰ ভিতৰত ২০ হেষ্টৰ (৬৬.৬৬%)
'ভাল' (ক্ৰাউন ঘনত্ব >৪০%) আৰু বাকী ভূমি 'ক্ষতিগ্রস্ত'।

৯.১.১ বনাথওলৰ মাটিৰ ধৰণ

জেকবনগৰ জে এফ এম চিৰ বনাথওলৰ মাটি বালিমিশ্রিত পলসুৱা ধৰণৰ। বনাথওলৰ মাটিৰ কিছু বিশেষ দিশ
তলৰ তালিকাত দিয়া হ'ল।

তালিকা- ২ : জেকবনগৰ জে এফ এম চিৰ বনাথওলৰ মাটিৰ

স্থিতি মাপ	ন্যস্ত বনাথওলৰ অৱস্থা	বৃক্ষ ৰোপিত অন্যান্য এলেকাৰ অৱস্থা
উৰ্বৰতাৰ পৰ্যায়	ভাল	ভাল
ভূমিক্ষয়ৰ অৱস্থা		
(ক) বালি	শূন্য	শূন্য
(খ) ৰোকামাটিৰে ঢকা	১০ বিঘা	৩-৪ বিঘা
(গ) নতুনকৈ উৰ্বৰা ভূমি	শূন্য	শূন্য

উৎস : বন বিভাগৰ কৰ্মচাৰী আৰু সম্প্ৰদায়ৰ সদস্যসকলৰ সৈতে আলোচনা

জেকবনগৰ জে এফ এম চি বনাধ্বলৰ মাটিৰ ধৰণৰ বিশেষ দিশসমূহ সংক্ষেপে তলত দিয়া ধৰণৰ :

- ক) হিউমাছ প্ৰৱণ
- খ) বালিমিশ্রিত পলসুৱা

৯.১.২ বনাধ্বলৰ বৰ্তমান উত্তিদসমূহ

যিসমূহ উত্তিদৰ দ্বাৰা বৰ্তমান জেকবনগৰ বনাধ্বল গঠিত হৈছে সেইসমূহ উল্লেখ কৰা হ'ল। ইয়াত উল্লেখ কৰা প্ৰয়োজন যে স্থানীয় বনাধ্বলসমূহক অৰ্ধচৰহৰিং বনাধ্বল হিচাপে শ্ৰেণীভুক্ত কৰা হৈছে।

তালিকা- ৩ : জেকবনগৰ জে এফ এম চিৰ বৰ্তমান উত্তিদসমূহ

স্থিতি মাপ	স্থানীয় নাম	বৈজ্ঞানিক নাম
প্ৰধান প্ৰধান বনজ প্ৰজাতি	আম, চেঁণ, জাম	মেঙ্গিফেৰা ইন্ডিকা, টেক্টোনা গ্যান্ডিস, সিজিজিয়াম কুমিনি
সংঘভুক্ত		
গুল্ম	গন্ধি	কায়েসালপিনিয়া পুলচেৰিমা
ভেষজ উত্তিদ	হৰতকি, আমলখি	টাৰ্মিনালিয়া চেবুলা, ফিলানথাস এমৱিকা
বনজ উৎপাদন		
অন্যান্য, যদি আছে	কঁঠাল, বৈৰে, সোণাৰু, নিম	আর্টোকার্পাস হেটাৰোফিলাস, জিজিফাস মৌৰিতিয়ানা, কানিয়া পিস্টুলা আজাডিবাচ্টা

উৎস : বন বিভাগৰ কৰ্মচাৰী আৰু সম্প্ৰদায়ৰ সদস্যসকলৰ সৈতে আলোচনা

৯.১.৩ অতীতত বনগাঁও ব্যৱস্থাপনা

বনাধ্বল সুৰক্ষাৰ বাবে অতীতত জেকবনগৰ জে এফ এম চিৰ দ্বাৰা গৃহীত ব্যৱস্থাবলী তলত আলোচনা কৰা হৈছে।

- ক) জড়িত পৰিয়ালৰ সংখ্যা : ৮২টা
  - খ) জড়িত লোকৰ সংখ্যা : ৫০৭জন
- (উৎস : বন বিভাগৰ কৰ্মচাৰী আৰু জে এফ এম চিৰ সদস্যসকলৰ সৈতে আলোচনা)

৯.১.৪ বনজ উৎপাদনৰ ঘৰঘৰা চাহিদা

স্থানীয় মানুহৰ ঘৰুৱা চাহিদা পূৰণৰ বাবে বনজ উৎপাদনৰ ওপৰত নিৰ্ভৰশীলতা তলৰ তালিকাত দিয়া হ'ল।

তালিকা- 8 (ক) : জেকবনগৰ জে এফ এম চিৰ প্ৰতিটো পৰিয়ালৰ বনজ উৎপাদনৰ ঘৰুৱা চাহিদা

বনজ উৎপাদনৰ নাম	পৰিয়ালৰ গড় চাহিদা		বৰ্তমান কেনেদৰে চাহিদা পূৰণ হৈছে	উৎস
	চাহিদাৰ সময় ব্যৱধান	আনুমানিক পৰিমাণ		
কাঠখৰি	৫০-৬০%	১৫০ কিঃ গ্রাঃ	বনাধ্বল	বনাধ্বল
ঘৰ নিৰ্মাণৰ বাবে কাঠ	৩০%	৪০ টি এফ টি	বনাধ্বল	বনাধ্বল
ঘৰুৱা ব্যৱহাৰৰ বাবে সৰু কাঠ	—	—	বনাধ্বল	বনাধ্বল
খুঁটি/বাঁহ	বাৰ্ষিক	১০০টা	বনাধ্বল	বনাধ্বল
বনাধ্বলৰ পৰা পশুখাদ্য	বাৰ্ষিক	২০টা	বনাধ্বল	বনাধ্বল
এন টি এফ পি (ডেকীয়া, কচু, লেটেকু)	দৈনিক	৮০০ টা	বনাধ্বল	বনাধ্বল
অন্যান্য (কিটাপাতা চাটাপাতা)	দৈনিক	২৫ কিঃ মিঃ	বনাধ্বল	বনাধ্বল

উৎস : বন বিভাগৰ কৰ্মচাৰী আৰু সম্প্ৰদায়ৰ লোকসকলৰ সৈতে আলোচনা।

জেকবনগৰ গাঁওবাসীৰ নিজৰ ব্যৱহাৰৰ বাবে বনজ উৎপাদনৰ মুঠ বাৰ্ষিক চাহিদা তলত দিয়া ধৰণৰ :

তালিকা- 8 (খ) : জেকবনগৰ জে এফ এম চিৰ সকলো পৰিয়ালৰ বনজ উৎপাদনৰ মুঠ বাৰ্ষিক চাহিদা

বনজ উৎপাদনৰ নাম	সম্প্ৰদায়ৰ চাহিদা বাৰ্ষিক কিঃ গ্রামঃ (*)	মন্তব্য
কাঠখৰি	১২০০০	—
ঘৰ নিৰ্মাণৰ বাবে কাঠ	৩৬০ টি এফ টি	—
ঘৰুৱা ব্যৱহাৰৰ বাবে সৰু কাঠ	—	—
খুঁটি/বাঁহ	৮০০০ টি	—
বনাধ্বলৰ পৰা পশুখাদ্য	—	—
এন টি এফ পি, ঘৰৰ চাল চাবৰ বাবে খেৰ	৯৬০০ কিঃ গ্রাঃ	—
অন্যান্য (কিটাপাতা, চাটাপাতা)	৩০০০ কিঃ গ্রাঃ	—

উৎস : ওপৰত দিয়া তালিকা-8 (ক) আৰু সম্প্ৰদায়ৰ তথ্যৰ পৰা প্ৰাপ্ত মুঠ পৰিয়ালৰ সংখ্যা।

(*) = পৰিয়ালসমূহৰ গড় চাহিদাৰ আনুমানিক পৰিমাণ (তালিকা-8 (ক) $\times$ ১৩১টা পৰিয়াল)

৯.১.৫ গাঁওবাসীর দ্বারা বনজ উৎপাদন সামগ্রী সংগ্রহ আৰু বিপণন

পৰিয়ালসমূহৰ ঘৰৱা ব্যৱহাৰৰ উপৰি এই ধৰণৰ সামগ্ৰী সংগ্ৰহ কৰি স্থানীয় বজাৰত বিক্ৰীৰ জৰিয়তেও সম্প্ৰদায়ৰ লোকসকল বনজ উৎপাদনৰ ওপৰত নিৰ্ভৰশীল।

জেকবনগৰ জে এফ এম চিৰ গাঁওবাসীৰ দ্বারা বনজ উৎপাদন সংগ্ৰহ আৰু বিপণন তলৰ তালিকাত উল্লেখ কৰা হ'ল।

তালিকা- ৫ (ক) : জেকবনগৰ জে এফ এম চিৰ গাঁওবাসীৰ দ্বারা বনজ উৎপাদন সংগ্ৰহ আৰু বিপণন

বনজ উৎপাদনৰ নাম	বিপণনৰ বাবে সংগ্ৰহ			সংগ্ৰহৰ স্থান
	ঞ্চতু/মাহ	সংগ্ৰহকাৰী পৰিয়ালৰ সংখ্যা	সংগ্ৰহীত সামগ্ৰীৰ পৰিমাণ (কিঃ গ্ৰাঃ)	
কাঠখৰি	বৰ্ষা ঞ্চতু, শীতকাল	৮০	১৫০ কিঃ গ্ৰাঃ	বনাধ্বল
ঘৰ নিৰ্মাণৰ বাবে কাঠ	শীতকাল	৩০	১২ টি এফ টি	বনাধ্বল
ঘৰৱা ব্যৱহাৰৰ বাবে সৰু কাঠ	শৰত আৰু বসন্ত কাল	—	—	—
বাঁহ (অংকুৰ)	এপ্ৰিল / মে'	৮০	১০০ডাল	বনাধ্বল
খুঁটি	জানুৱাৰী/ ফেব্ৰুৱাৰী	৮০	২০ডাল	বনাধ্বল
বনাধ্বলৰ পৰা পশুখাদ্য	এপ্ৰিল / মে'	৪০	২০ কিঃ গ্ৰামঃ	বনাধ্বল
এন টি এফ পি	ডিচেম্বৰ / জানুৱাৰী	৪০	৮০০ কিঃ গ্ৰাঃ	বনাধ্বল
অন্যান্য	ডিচেম্বৰ / জানুৱাৰী	১০	২৫ কিঃ গ্ৰাঃ	বনাধ্বল

উৎস : বন বিভাগৰ কৰ্মচাৰী আৰু সম্প্ৰদায়ৰ লোকসকলৰ সৈতে আলোচনা।

ওপৰৰ তালিকাত উল্লিখিত তথ্যৰ সৈতে সম্পৰ্কিত কিছু প্ৰাসঙ্গিক তথ্য তলৰ তালিকাত দিয়া হ'ল।

তালিকা- ৫ (খ) : বনজ উৎপাদন সংগ্রহ আৰু বিপণন— অতিৰিক্ত তথ্য

(জেকবনগৰ জে এফ এম টি)

বনজ উৎপাদনৰ নাম	উদ্ভৃত বিপণন (কিঃ গ্রাঃ)	কেনেদেৰে বিপণন কৰা হয়	বনজ উৎপাদন বিক্ৰীৰ জৰিয়তে প্ৰতিটো পৰিয়ালৰ গড় আয়
কাঠখৰি	৫০০০ কিঃ গ্রাঃ	স্থানীয়ভাৱে	১৫০০০
ঘৰ নিৰ্মাণৰ বাবে কাঠ	—	—	—
ঘৰৰো ব্যৱহাৰৰ বাবে সৰু কাঠ	—	—	—
বাঁহ	২০০০ টি	স্থানীয়ভাৱে	৬০০০
খুঁটি	—	—	—
বনাথওলৰ পৰা পশুখাদ্য	—	—	—
এন টি এফ পি	৬০০০ কিঃ গ্রাঃ	স্থানীয়ভাৱে	১২০০০
অন্যান্য	৩০০০ কিঃ গ্রাঃ	স্থানীয়ভাৱে	৯০০০

উৎস : বন বিভাগৰ কৰ্মচাৰী আৰু সম্প্ৰদায়ৰ লোকসকলৰ সৈতে আলোচনা।

৯.১.৬ ঘৰৰো ব্যৱহাৰ আৰু বিপণনৰ বাবে বনজ উৎপাদনৰ মুঠ চাহিদা

পূৰ্বে উল্লেখ কৰা উপ-বিভাগসমূহৰ তথ্যৰ ভিত্তিত জেকবনগৰ জে এফ এম ৰি সম্প্ৰদায়ৰ সদস্যসকলৰ বনজ
উৎপাদনৰ মুঠ চাহিদাৰ সাৰাংশ তলত দিয়া হ'ল।

তালিকা- ৬ : জেকবনগৰ জে এফ এম টিৰ গাঁওবাসীৰ বনজ উৎপাদনৰ মুঠ চাহিদা

বনজ উৎপাদনৰ নাম	সম্প্ৰদায়ৰ চাহিদা (বার্ষিক কিঃগ্রাঃ) তালিকা-৪ (খ)ৰ পৰা	উদ্ভৃত বিপণন কৰা হৈছে তালিকা-৫ (খ)ৰ পৰা	মুঠ চাহিদা (কিঃগ্রাঃ)
কাঠখৰি	৭০০০ কিঃ গ্রাঃ	৫০০০ কিঃ গ্রাঃ	১২০০০ কিঃ গ্রাঃ
ঘৰ নিৰ্মাণৰ বাবে কাঠ	৩৬০ টি এফ টি	—	৩৬০ টি এফ টি
ঘৰৰো ব্যৱহাৰৰ বাবে সৰু কাঠ	—	—	—
বাঁহ	৬০০০ডাল	২০০০ডাল	৮০০০ডাল
খুঁটি	—	—	—
বনাথওলৰ পৰা পশুখাদ্য	—	—	—
এন টি এফ পি	৩৬০০ কিঃ গ্রাঃ	৬০০০ কিঃ গ্রাঃ	৯৬০০ কিঃ গ্রাঃ
অন্যান্য	৩০০০ কিঃ গ্রাঃ	—	৩০০০ কিঃ গ্রাঃ

উৎস : বন বিভাগৰ কৰ্মচাৰী আৰু সম্প্ৰদায়ৰ লোকসকলৰ সৈতে আলোচনা।

৯.২ বন সুবক্ষা সংক্রান্তীয় বিষয়

৯.২.১ সুবক্ষার সমস্যাসমূহ

জেকবনগর জে এফ এম চির বনাথল সুবক্ষার বিষয়সমূহ সংক্ষিপ্তভাবে তলত দিয়া হ'ল।

তালিকা- ৭ : জেকবনগর জে এফ এম চির সুবক্ষা সংক্রান্তীয় বিষয়সমূহ

সমস্যার ধরণ	প্রাসঙ্গিক (হ্য/নহ্য)	গুরুত্ব (হ্য/নহ্য)
চারণ-স্থানীয় পশু	হ্য	হ্য
চারণ- অন্যান্য এলেকার পশু	হ্য	হ্য
বেআইনীভাবে কাঠকটা	হ্য	হ্য
কাঠের ঢোবাং কারবার	—	—
দুর্ঘটনাবশতঃ অগ্নিকাণ্ড	—	—
বনভূমি বেদখল	হ্য	হ্য
অন্যান্য	—	—

(উৎস : বন বিভাগের কর্মচারী আৰু সম্প্রদায়ের সদস্যসকলের সৈতে আলোচনা।

এনেদেৰে দেখা গৈছে যে বনাথল সুবক্ষার ক্ষেত্ৰত জে এফ এম চির সম্মুখত সমস্যাসমূহ তলত দিয়া ধৰণৰ—

- ১) বেদখল
- ২) পশু চারণ

৯.২.২ বনাথল ধৰণসমূহ

জেকবনগর জে এফ এম চির বন ধৰণসমূহ তলত উল্লেখ কৰা হ'ল :

- ক) সংৰক্ষিত বন এলেকা বেদখল
- খ) বেআইনীভাবে গছকটা

(উৎস : বন বিভাগের কর্মচারী আৰু সম্প্রদায়ের সদস্যসকলের সৈতে আলোচনা)

৯.৩ বনাথল উন্নয়ন পৰিকল্পনাৰ বিষয়সমূহ

জেকবনগর জে এফ এম চির বনাথল উন্নয়ন পৰিকল্পনাৰ প্ৰধান বিষয়সমূহ নিম্নোক্ত উপ-বিভাগত আলোচনা কৰা হৈছে : এইসমূহ হ'ল সুবক্ষার বাবে পৰিকল্পনা, বনাথল উন্নয়ন (নিৰাময়), নাৰ্তাৰী উন্নয়ন, বক্ষণাবেক্ষণ আৰু বিবিধ প্ৰকাৰৰ কাম-কাজ।

৯.৩.১ সুবক্ষার পৰিকল্পনা

তালিকা- ৮ : জেকবনগর জে এফ এম চির সুরক্ষা পরিকল্পনা

সুরক্ষা কর্ম	বনাধ্বল এলেকার অরস্থিতি	ব্যবস্থা গ্রহণ সংখ্যাগত মান নির্ণয় (দৈর্ঘ্য, আয়তন, আকার ইত্যাদি)	সময়-কাল	অগ্রাধিকার (উচ্চ /মধ্যম /নিম্ন)
এফ পি আর চি/ জে এফ এম চি	সংরক্ষিত বনাধ্বল এলেকা	এই জে এফ এম চির অধীনত বৃক্ষরোপণ বাবে প্রস্তুত কৰা মুঠ প্রস্তাবিত এলেকা ৪০ হেক্টের। ২ হেক্টের ভূমিত এই কাম ইতিমধ্যে সম্পন্ন কৰা হৈছে।	দিনৰ সময়ত আৰু প্ৰয়োজন সাপেক্ষে ৰাতিও	মধ্যম

উৎস : বন বিভাগৰ কৰ্মচাৰী আৰু সম্প্ৰদায়ৰ সদস্যসকলৰ সৈতে আলোচনা

এনেদৰে জেকবনগৰ জে এফ এম চির গ্ৰহণ কৰা যিসমূহ উল্লেখযোগ্য সুৰক্ষা পৰিকল্পনা দেখা গ'ল সেইসমূহ
(উচ্চ/মাধ্যম অগ্রাধিকাৰসহ) তলত দিয়া ধৰণৰ :

ক) এফ পি আর চি/জে এফ এম চি

৯.৩.২ প্রস্তাৱিত কাম-কাজৰ ধৰণসমূহ

জেকবনগৰ জে এফ এম চির জে এফ এম চি বনাধ্বলৰ ক্ষতিগ্রস্ত এলেকাসমূহৰ নিৰাময়ৰ বাবে প্রস্তাৱিত
কামসমূহৰ ধৰণ তলত দিয়া হ'ল।

তালিকা- ৯ : জেকবনগৰ জে এফ এম চির প্রস্তাৱিত কামসমূহৰ ধৰণ

নিৰাময় ব্যৱস্থা	প্ৰয়োজনীয় (হয়/নহয়)	জে এফ এম চিৰ দায়িত্ব (হয়/নহয়)	মাহ/বছৰ যেতিয়া কৰিব পৰা যাৰ	নিৰাময় ব্যৱস্থাৰ বাবে প্রস্তাৱিত বৰ্ধিত এলেকা (হেক্টেৰ)
ক্ষতিগ্রস্ত বনাধ্বলৰ পুনৰুদ্ধাৰ	হয়	হয়	এপ্ৰিল, ২০১৭	১০
কটা গছৰ গুৰিসমূহৰ সুৰক্ষা	নহয়	নহয়	নহয়	নহয়
জলবিভাজিকা নিৰাময়	হয়	হয়	জানু, ফেব্ৰু/২০১৭	১০
জলাধাৰ	হয়	হয়	২০১৭	
ঘাঁহ আৰু তৃণভূমি	হয়	হয়		৫
ঘাঁহ ৰোপণ	হয়	হয়		৫

বীজ সিঁচা	হয়	হয়	এপ্রিল, ২০১৭	
শিপা আৰু অংকুৰ কটা আৰু ৰোপণ	হয়	হয়	এপ্রিল, ২০১৭	
হাবি আঁতৰোৱা আৰু নিৰাময় ব্যৱস্থা	নহয়	নহয়	নহয়	—
বেৰ নিৰ্মাণ	হয়	হয়	জানুৱাৰী/ফেব্ৰুৱাৰী	সমগ্ৰ এলেকা
সামাজিক বেৰ	হয়	হয়	এপ্রিল, ২০১৭	
অন্যান্য কাম-কাজ	দক্ষ শ্ৰম	হয়	হয়	—

উৎস : বন বিভাগৰ কৰ্মচাৰী আৰু সম্প্ৰদায়ৰ সদস্যসকলৰ সৈতে আলোচনা

এন্দৰে দেখা গ'ল যে জেকবনগৰ জে এফ এম চিৰ বনাথল এলেকাত তলৰ নিৰাময়মূলক কামসমূহৰ প্ৰস্তাৱ
কৰা হৈছে :

- ক) ক্ষতিগ্রস্ত বনাথলৰ পুনৰুদ্ধাৰ
- খ) জলবিভাজিকা নিৰাময়
- গ) জলাধাৰ
- ঘ) বীজ সিঁচা
- ঙ) শিপা আৰু অংকুৰ কটা আৰু ৰোপণ
- চ) সামাজিক বেৰ

৯.৩.৩ বনাথল উন্নয়ন পৰিকল্পনা— অগ্ৰিম কাম-কাজ আৰু বন সৃজন

উপৰোক্ত বিষয়ৰ সৈতে সংশ্লিষ্ট প্ৰাসঞ্জিক বিষয়সমূহ তলৰ তালিকাত দিয়া হ'ল।

তালিকা- ১০ : জেকবনগৰ জে এফ এম চিৰ বনাথল উন্নয়ন পৰিকল্পনা

নিৰাময় ব্যৱস্থা	ৰোপণৰ বাবে নিৰ্ধাৰিত হেক্টেৰ ছিচাপে এলেকা	খণ্ড ৰোপণৰ বাবে অগ্ৰাধিকাৰ	প্ৰজাতি	স্থান ব্যৱধান (মিটাৰ × মিটাৰ)
প্ৰাকৃতিকভাৱে পুনৰুজ্জীৱিতকৰণত সহায়তা (ৰোপণৰ স্থান ব্যৱধানসহ)	১৫	হয়	স্থানীয়য়	প্ৰতি হেক্টেৰত ২০০টা পুলি
খণ্ড ৰোপণ	১০	প্ৰতি ১ হেক্টেৰ	বিশেষ প্ৰজাতি	২×২ মিঃ
নিম, আমলথি, মহুৱা, বহুৱাৰ বীজ সিঁচা (ভেষজ উদ্ধিদ)	৫	প্ৰতি ১ হেক্টেৰ	বিশেষ প্ৰজাতি	২×২ মিঃ
সমৃদ্ধকৰণ ৰোপণ	—	—	—	—

পোনপটীয়া বোপণ	১০	১০	স্থানীয়	
অন্যান্য				
মুঠ এলেকা (হেস্ট্র হিচাপে)	৮০			

উৎস : বন বিভাগৰ কৰ্মচাৰী আৰু সম্প্ৰদায়ৰ সদস্যসকলৰ সৈতে আলোচনা

৯.৪ বনাঞ্চল উন্নয়ন—বার্ষিক লক্ষ্য

উপৰোক্ত বিষয়ৰ সৈতে সংশ্লিষ্ট ১০ বছৰৰ বাবে নিৰ্ধাৰিত বার্ষিক লক্ষ্য তলৰ তালিকাত দিয়া হ'ল।

তালিকা- ১০ (ক) : জেকবনগৰ জে এফ এম চিৰ বনাঞ্চল উন্নয়নৰ বার্ষিক লক্ষ্য (১ বছৰ পৰা ৫ বছৰ)

নিৰাময় ব্যৱস্থা	২০১৬	২০১৭	২০১৮	২০১৯	২০২০
প্রাক্তিকভাৱে পুনৰুজ্জীৱিতকৰণত সহায়তা (বোপণৰ স্থান ব্যৱধানসহ)	—	—	৩ হেস্ট্র	২ হেস্ট্র	২ হেস্ট্র
খণ্ড বোপণ	—	—	২ হেস্ট্র	২ হেস্ট্র	২ হেস্ট্র
নিম, আমলখি, মুৰুৱা, বহুৱাৰ বীজ সিঁচা (ভেষজ উদ্ধিদ)	—	—	৩ হেস্ট্র	২ হেস্ট্র	—
সমৃদ্ধকৰণ বোপণ	—	—	—	—	—
পোনপটীয়া বোপণ	—	—	২ হেস্ট্র	২ হেস্ট্র	২ হেস্ট্র
নিৰণি কাম	—	—	—	—	—
মধ্যকালীন কাম-কাজ	—	—	—	—	—

উৎস : বন বিভাগৰ কৰ্মচাৰী আৰু সম্প্ৰদায়ৰ সদস্যসকলৰ সৈতে আলোচনা

তালিকা- ১০ (খ) : জেকবনগৰ জে এফ এম চিৰ বনাঞ্চল

উন্নয়নৰ বার্ষিক লক্ষ্যমাত্ৰা (৬ বছৰ পৰা ১০ বছৰ)

নিৰাময় ব্যৱস্থা	২০২১	২০২২	২০২৩	২০২৪	২০২৫
প্রাক্তিকভাৱে পুনৰুজ্জীৱিতকৰণত সহায়তা (বোপণৰ স্থান ব্যৱধানসহ)	২ হেস্ট্র	২ হেস্ট্র	২ হেস্ট্র	২ হেস্ট্র	—
খণ্ড বোপণ			২ হেস্ট্র	২ হেস্ট্র	২ হেস্ট্র
নিম, আমলখি, মুৰুৱা, বহুৱাৰ বীজ সিঁচা (ভেষজ উদ্ধিদ)	—	—	—	—	—

সমৃদ্ধকরণ ৰোপণ	—	—	—	—	—
পোনপটীয়া ৰোপণ	২ হেক্টার	২ হেক্টার	—	—	—
নিৰণি কাম	—	—	—	—	—
মধ্যকালীন কাম	—	—	—	—	—

উৎস : বন বিভাগৰ কৰ্মচাৰী আৰু সম্প্ৰদায়ৰ সদস্যসকলৰ সৈতে আলোচনা

৯.৪.১ নাৰ্চাৰী উন্নয়ন পৰিকল্পনা

জেকবনগৰ জে এফ এম চিৰ নাৰ্চাৰী উন্নয়ন পৰিকল্পনা তলত দিয়া ধৰণৰ নাৰ্চাৰীসমূহৰ ওপৰত নিৰ্ভৰশীল :

- ক) জে এফ এম চি নাৰ্চাৰী (বিভাগীয় নাৰ্চাৰীসহ)
- খ) অন্যান্য নাৰ্চাৰী— আত্মসহায়ক গোট আৰু বেচৰকাৰী

জে এফ এম চি নাৰ্চাৰী

জেকবনগৰ জে এফ এম চিৰ নাৰ্চাৰীসমূহৰ বিৱৰণ তলৰ তালিকাত দিয়া হ'ল। এই তালিকাত জে এফ এম চিৰ কামত জড়িত বিভাগীয় নাৰ্চাৰীসমূহকো অন্তভুক্ত কৰা হৈছে।

তালিকা- ১১ (ক) : জেকবনগৰ জে এফ এম চিৰ জে এফ এম চি নাৰ্চাৰী

নাৰ্চাৰীৰ অৱস্থিতি	প্ৰজাতি	উন্নয়নৰ বছৰ	পুলিৰ সংখ্যা	মন্তব্য
এতিয়ালৈকে কোনো নাৰ্চাৰী গঢ়ি তোলা হোৱা নাই। বৰ্তমান এই আঁচনিত ০.২৫ হেক্টাৰ ভূমিত নাৰ্চাৰী গঢ়ি তোলাৰ প্ৰস্তাৱ লোৱা হৈছে।				

উৎস : বন বিভাগৰ কৰ্মচাৰী আৰু সম্প্ৰদায়ৰ সদস্যসকলৰ সৈতে আলোচনা

অন্যান্য নাৰ্চআৰী

জেকবনগৰ জে এফ এম চিৰ নিকটৱৰ্তী এলেকাত অন্যান্য নাৰ্চাৰীৰ বিৱৰণ তলৰ তালিকাত দিয়া হ'ল।

তালিকা- ১১ (খ) : জেকবনগৰ জে এফ এম চিৰ নিকটৱৰ্তী অন্যান্য নাৰ্চাৰী

নাৰ্চাৰীৰ নাম	প্ৰজাতি	উন্নয়নৰ বছৰ	পুলিৰ সংখ্যা	মন্তব্য
জে এফ এম চিৰ নিকটৱৰ্তী এলেকাতঅন্য কোনো নাৰ্চাৰী নাই				

উৎস : বন বিভাগৰ কৰ্মচাৰী আৰু সম্প্ৰদায়ৰ সদস্যসকলৰ সৈতে আলোচনা

৯.৪.২ ৰক্ষণাবেক্ষণ পৰিকল্পনা-১০ বছৰ

জেকবনগৰ জে এফ এম চিৰ ৰোপিত উদ্বিদসমূহৰ ৰক্ষণাবেক্ষণ পৰিকল্পনা তলত দিয়া হ'ল। ইয়াত ১০ বছৰ সময় ধাৰ্য কৰা হৈছে।

উদ্বিদৰ প্ৰজাতি (আম, কঁঠাল, জাম, বৰ্ষা উদ্বিদ, অজুন)

তালিকা- ১২ (ক) : জেকবনগর জে এফ এম চিত কাঠখবির বাবে রোপিত উত্তিসমূহৰ বক্ষণাবেক্ষণ পরিকল্পনা

বছৰ	নিৰাময়মূলক ব্যৱস্থা
২০১৬-১৭ ব পৰা	জে এফ এম চিৰ সদস্যসকলৰ দ্বাৰা ২০ হেক্টাৰ কাঠখবি বোপণ, সময়ে সময়ে নিৰণি, প্ৰয়োজনমতে খালীঠাই পুৰণ, জুই নিয়ন্ত্ৰণ, পশুধনৰ নিয়ন্ত্ৰণ
২০২৫-২৬	

সুত্র : বন বিভাগৰ কৰ্মচাৰী আৰু সম্প্ৰদায়ৰ সদস্যসকলৰ সৈতে আলোচনা

বাঁহ

তালিকা- ১২ (খ) : জেকবনগৰ জে এফ এম চিত ৰোপণ কৰা বাঁহৰ পুলি বক্ষণাবেক্ষণ পরিকল্পনা

বছৰ	নিৰাময়মূলক ব্যৱস্থা
	* এ পি এফ বি টি আঁচনিৰ অধীনত জে এফ এম চিৰ দ্বাৰা বাঁহ ৰোপণৰ কাম কৰা হোৱা নাই

উৎস : বন বিভাগৰ কৰ্মচাৰী আৰু সম্প্ৰদায়ৰ সদস্যসকলৰ সৈতে আলোচনা

কাঠখবিৰ গছ ৰোপণ

তালিকা- ১২ (গ) : জেকবনগৰ জে এফ এম চিত কাঠখবি ৰোপণৰ বক্ষণাবেক্ষণ পরিকল্পনা

বছৰ	নিৰাময়মূলক ব্যৱস্থা
২০১৫-১৬	বৰ্তমান বিধি নিয়ম অনুযায়ী বক্ষণাবেক্ষণ
২০১৬-১৭	

উৎস : বন বিভাগৰ কৰ্মচাৰী আৰু সম্প্ৰদায়ৰ সদস্যসকলৰ সৈতে আলোচনা

এন টি এফ পি

তালিকা- ১২ (ঘ) : জেকবনগৰ জে এফ এম চিত এন টি এফ পি/ভেজ উত্তি বক্ষণাবেক্ষণ পরিকল্পনা

বছৰ	নিৰাময় ব্যৱস্থা			
	নাই			

উৎস : বন বিভাগৰ কৰ্মচাৰী আৰু সম্প্ৰদায়ৰ সদস্যসকলৰ সৈতে আলোচনা

৯.৪.৩ অন্যান্য কাম-কাজৰ পৰিকল্পনা

জেকবনগৰ জে এফ এম চিৰ অন্যান্য কাম-কাজৰ পৰিকল্পনা তলত দিয়া হ'ল।

তালিকা- ১৩ : জেকবনগৰ জে এফ এম চিৰ অন্যান্য কাম-কাজ

কাম-কাজ	প্ৰয়োজনীয় (হয়/নহয়)	দায়িত্ব	মাহ/বছৰ	এলাকা (হেক্টাৰ
নাই				

উৎস : বন বিভাগৰ কৰ্মচাৰী আৰু সম্প্ৰদায়ৰ সদস্যসকলৰ সৈতে আলোচনা

৯.৪.৮ বিপণন কাম-কাজ

জেকবনগর জে এফ এম চির উৎপাদিত সামগ্রীর পরিকল্পিত বিপণন কাম-কাজ তলত উল্লেখ করা হ'ল :

- ক) স্থানীয় বজার সুবিধা
- খ) দলীয় কাম উন্নতকরণ
- গ) মূল্য সংযোজন

৯.৫ প্রত্যাশিত সুফল

এই উপ-বিভাগত জেকবনগর জে এফ এম চির সদস্যসকল দ্বারা সুরক্ষিত বনাথল পরা প্রত্যাশিত সুফলসমূহ আর সেইসমূহ সুফল ভাগবতবার বিরুদ্ধে তলত উল্লেখ করা হ'ল।

৯.৫.১ কাঠ আর ঘাঁহৰ পৰা প্রত্যাশিত সুফল

জেকবনগর জে এফ এম চির উপরোক্ত বিষয় তৰৰ সাৰণিত দিয়া হ'ল। এই বন উন্নয়ন পৰিকল্পনাৰ অধীনস্থ সদস্যসকল দ্বারা বনাথল সুৰক্ষাৰ মাধ্যমেৰে সুফলসমূহ প্রত্যাশা কৰা হৈছে।

তালিকা- ১৪ : জেকবনগর জে এফ এম চির সদস্যসকল দ্বারা সুৰক্ষিত বনাথল পৰা প্রত্যাশিত সুফলসমূহ

সামগ্রী	মাহ	বছৰ (নির্দেশক)	পৰিমাণ
কাঠখৰি	জে এফ এম চির নীতি-নির্দেশনা অনুযায়ী		
ঘৰ নিৰ্মাণৰ বাবে কাঠ			
ঘৰৱাৰা ব্যৱহাৰৰ বাবে সৰু কাঠ			
বাঁহ			
খুঁটি			
বনাথল পৰা ঘাঁহ আৰু পশুখাদ্য			
এন টি এফ পি			
মজুৰি			
অন্যান্য			

উৎস : বন বিভাগৰ কৰ্মচাৰী আৰু সম্প্ৰদায়ৰ সদস্যসকলৰ সৈতে আলোচনা

৯.৫.২ শ্বেয়াৰিং পদ্ধতি

জেকবনগর জে এফ এম চির সদস্যসকলৰ বাবে সুফলসমূহৰ শ্বেয়াৰিং পদ্ধতি তলত উল্লেখ কৰা হ'ল।

তালিকা- ১৫ : জেকবনগর জে এফ এম চির বাবে শ্বেয়াৰিং পদ্ধতি

পদ্ধতি	সামগ্রী
সমানভাৱে ভাগ কৰা হ'ব	চৰকাৰী বিধি আৰু জে এফ এম চির বিধি অনুযায়ী
সদস্যসকলৰ দ্বাৰা মুক্তভাৱে সংগ্ৰহ কৰা হ'ব	
অন্যান্য পদ্ধতি	

উৎস : বন বিভাগৰ কৰ্মচাৰী আৰু সম্প্ৰদায়ৰ সদস্যসকলৰ সৈতে আলোচনা

১০। ৰূপায়ণ কৌশল, সময়সীমা আৰু বাজেট

১০.১.১ ভূমিকা আৰু দায়িত্ব

তিনিটা উপ-পৰিকল্পনা, প্রধানতঃ জীৱিকা উন্নয়ন পৰিকল্পনা, গ্রামোন্নয়ন পৰিকল্পনা আৰু বনাথঞ্চল উন্নয়ন পৰিকল্পনাৰ বাবে ভূমিকা আৰু দায়িত্ব সংক্ৰান্তীয় এক ৰূপৰেখা তৈয়াৰ কৰা হৈছে। প্রতিটো উপ-পৰিকল্পনাৰ বাবে পৃথক পৃথকভাৱে ৰূপৰেখাসমূহ তলত দিয়া হ'ল।

জীৱিকা উন্নয়ন পৰিকল্পনা

অংশীদাৰ	পৰিকল্পনা	কৰ্মশক্তি	প্ৰশিক্ষণ	পুঁজি	উৎপাদন আৰু মূল্য সংযোজন	বিপণন	এম এণ্ড ই
জে এফ এম চি	✓	✓			✓	✓	✓
এন জি অ'	✓	✓	✓		✓	✓	
দক্ষতা সংস্থা	✓	✓	✓		✓		
বন বিভাগ	✓	✓		✓		✓	✓
অন্যান্য সংশ্লিষ্ট বিভাগ	✓	✓		✓			✓

গ্রামোন্যন পরিকল্পনা

অংশীদার	জে এফ এম চি	বন বিভাগ	সংশ্লিষ্ট বিভাগ	এন জি আ'	প্রশিক্ষণ সংস্থা	ভারত চৰকাৰ/কৰ্প
সৌৰশক্তি	✓	✓	✓	✓		✓
হাইব্রিড-সৌৰশক্তিৰ জৰিয়তে স্ট্ৰিট লাইট	✓	✓	✓	✓		✓
সিথওন জলসিথওন	✓	✓	✓	✓	✓	✓
এল পি জি	✓	✓		✓	✓	✓
শক্তিচালিত পান্স্প	✓	✓	✓	✓		✓
প্রশিক্ষণ কেন্দ্ৰ	✓	✓		✓	✓	✓
ৰাজহৰা সভাঘৰ তথা জে এফ এম চি কাৰ্যালয়	✓	✓	✓			
পথ	✓	✓	✓			
ৱাটছান (WATSAN)	✓	✓	✓	✓		✓
বিদ্যালয়	✓	✓				
স্বাস্থ্য আন্তঃগাঁথনি	✓	✓	✓	✓	✓	✓
জেৱিক কৃষি/কেঁচুসাৰ	✓	✓	✓	✓	✓	✓

বনাঞ্চল উন্নয়ন পরিকল্পনা

অংশীদার	জেএফএমচি	বন বিভাগ	সংশ্লিষ্ট বিভাগ	এন জি আ'	প্রশিক্ষণ প্রতিষ্ঠান	জিলা প্রশাসন
বন সুৰক্ষা	✓	✓		✓		✓
বন্যপ্রাণী সুৰক্ষা	✓	✓	✓	✓	✓	
বসস্থান উন্নয়ন	✓	✓	✓	✓	✓	
নাৰ্থৰী উন্নয়ন	✓	✓		✓	✓	
আদৰ্ভুমি সংৰক্ষণ	✓	✓		✓		✓
মানুহ-বন্যপ্রাণীৰ সংঘাত	✓	✓		✓		
চাৰণ ভূমি নিয়ন্ত্ৰণ	✓	✓	✓	✓		
পৰিৱেশ-পয়টন	✓	✓	✓			

১০.২ বিত্ত আৰু বাজেট

তিনিটা উপ-পৰিকল্পনা, প্ৰধানতঃ জীৱিকা উন্নয়ন পৰিকল্পনা, গ্রামোন্নয়ন পৰিকল্পনা আৰু বনাথৰল উন্নয়ন পৰিকল্পনাৰ বাৰ্ষিক প্ৰয়োজনৰ ভিত্তিত ক্ষুদ্ৰ পৰিকল্পনাৰ বাবে বাজেট প্ৰস্তুত কৰা হয়। এই সংক্রান্তীয় এক সুসংহত তালিকা তলত দিয়া হ'ল।

ক্রমিক নং	পৰিকল্পনা	পৰিমাণ (টকাত)	মন্তব্য
১	জীৱিকা উন্নয়ন পৰিকল্পনা	২০,৫০,০০০.০০	
২	গ্রামোন্নয়ন পৰিকল্পনা	৩৯,৫০,০০০.০০	
৩	বনাথৰল উন্নয়ন পৰিকল্পনা	৩০,৩৭,০০০.০০	
	মুঠ	৯০,৩৭,০০০.০০	

জীৱিকা উন্নয়ন পৰিকল্পনা

ক্রমিক নং	কামৰ বিষয়	পৰিমাণ (টকা)	মন্তব্য
১	দক্ষতা উন্নয়ন আৰু প্ৰশিক্ষণ	২৫০,০০০.০০	
২	দুঃখ উৎপাদন	৬০০,০০০.০০	
৩	হাঁহ/মুগী পালন/মৎস্য উৎপাদন/গাহৰি পালন	৮০০,০০০.০০	
৪	কম্পিউটাৰ	—	
৫	ব্যৱসায়-বাণিজ্য	—	
৬	হস্তশিল্প	১৫০,০০০.০০	
৭	সা-সৰঞ্জাম	—	
৮	মূল্য সংযোজন আৰু প্ৰামাণীকৰণ	—	
৯	পেকেজিং আৰু বিপণন	—	
১০	শিক্ষামূলক ভ্ৰমণ	২৫০,০০০.০০	
১১	আত্মসহায়ক গোট/জে এল জি/ক্লাষ্টাৰ গঠন আৰু ঋণ	—	
	মুঠ	২০,৫০,০০০.০০	

বার্ষিক গ্রামোন্যন পরিকল্পনা

ক্রমিক নং	কামৰ বিষয়	পরিমাণ	মন্তব্য
১	সৌৰশক্তি	২০০,০০০.০০	
২	হাইব্রিড/সৌৰ স্ট্রীট লাইট	২০০,০০০.০০	
৩	সিথান জলসিথান	২০০,০০০.০০	
৪	এল পি জি	৪০০,০০০.০০	
৫	শক্তিচালিত পাম্প	১০০,০০০.০০	
৬	প্রশিক্ষণ কেন্দ্ৰ	৩০০,০০০.০০	
৭	ৰাজহৰা সভাঘৰ তথা জে এফ এম চিৰ কাৰ্যালয়	৯০০,০০০.০০	২টা ৰাজহৰা সভাঘৰ ১টা জে এফ এম চিৰ কাৰ্যালয়
৮	পথ	৮০০,০০০.০০	৪ কিঃ মিঃ (উন্নয়ন)
৯	ৰাটছান (WATSAN)	৭০০,০০০.০০	
১০	বিদ্যালয়	১৫০,০০০.০০	১খন মেৰামতি/ উন্নয়ন
১১	স্বাস্থ্য আন্তঃগাঁথনি	-	
১২	জৈবিক কৃষি/কেঁচুসাব		
	মুঠ	৩৯,৫০,০০০.০০	

বার্ষিক বনাঞ্চল পরিকল্পনা

ক্রমিক নং	কামৰ বিষয়	পরিমাণ	মন্তব্য
১	০.২৫ হেক্টের নাৰ্থৰী	২১,০০,০০০.০০	১০ বছৰ কাল ৰক্ষণাবেক্ষণৰ বাবে চিৰএমপিএ আঁচনি অনুযায়ী
২	১০ হেক্টের কাঠখবিৰ গছেৰ বন সৃজন	৭৭,০০০.০০	মাত্ৰ বন সৃজনৰ বাবে
৩	জলাশয় নিষ্কাশন	৫,০০,০০০.০০	
৪	বন্যপ্রাণীৰ উপদ্রবৰোধী স্কোৱড	১০,০০০.০০	
৫	শস্য বীমা	১০০,০০০.০০	
৬	জীৱন বীমা	২০০,০০০.০০	
৭	পশু বীমা	৫০,০০০.০০	
	মুঠ	৩০,৩৭,০০০.০০	

১০.৩ কার্যকরী পরিকল্পনা আৰু কৌশল :

ফুদ্র পৰিকল্পনাৰ লক্ষ্যত উপনীত হোৱাৰ বাবে তিনিওটা উপ-পৰিকল্পনা মূলতঃ গাঁও উন্নয়ন পৰিকল্পনা, বন উন্নয়ন পৰিকল্পনা আৰু জীৱিকা উন্নয়ন পৰিকল্পনাৰ কিছুমান হুস্কালীন আৰু দীৰ্ঘকালীন কার্যকৰী পৰিকল্পনা কৌশল থাকিব লাগিব। হুস্কালীন কৌশল ০-৫ বছৰ বাবে আৰু দীৰ্ঘকালীন কৌশল ৫-১০ বছৰ বাবে গ্ৰহণ কৰিব লাগে।

জীৱিকা উন্নয়ন কার্যকৰী পৰিকল্পনা :

জীৱিকা কার্যকৰী পৰিকল্পনা তিনিটা ভাগত ভগাব পাৰি— দক্ষতা, উৎপাদন আৰু বিপণন-মূল্য সংযোজন। ৰাইজৰ বাবে প্ৰথমে অতিশয় দৰকাৰী দক্ষতা। দক্ষতাৰ প্ৰয়োজন মূল পৰ্যায় আৰু অগ্ৰগতি পৰ্যায় হিচাপে চাব পাৰি। এবাৰ বাণিজ্য আৰু দক্ষতাৰ প্ৰয়োজন পূৰণ হোৱাৰ পাছত পুৰুষ-মহিলা সকলোৰে বাবে পৰ্যায়ক্ৰমে মূল দক্ষতা এবছৰৰ ভিতৰত প্ৰদান কৰিব লাগে। এই সময়ছোৱাত কিছু প্ৰশিক্ষাধীন্ত উৎপাদন আৰম্ভ কৰিব পাৰে। গুণগত মান আৰু মূল্যৰ ক্ষেত্ৰত উৎপাদিত সামগ্ৰীৰ বজাৰযোগ্য মূল্যায়ন আৰু ব্ৰেণ্ড সৃষ্টি কৰিবৰ বাবে উৎপাদিত সামগ্ৰীসমূহ উপলব্ধ বজাৰলৈ নিয়াৰ ব্যৱস্থা কৰিব লাগে।

গাঁও উন্নয়ন কার্যকৰী পৰিকল্পনা :

গাঁও উন্নয়ন কার্যকৰী পৰিকল্পনাৰ হুস্কালীন আৰু দীৰ্ঘকালীন দুভাগত ভগাব পাৰি। হুস্কালীন পদক্ষেপত সৌৰ বিদ্যুতৰ ব্যৱস্থা, এল পি জি সংযোগ, ৰাজহৰা সভাঘৰ আৰু প্ৰশিক্ষণ গৃহ নিৰ্মাণ, পানী, অনাময় ব্যৱস্থাৰ উপলব্ধতা আদিক সামৰি ল'ব লাগে। কৃষি উৎপাদন বৃদ্ধিৰ বাবে জলসিঞ্চল, শক্তিচালিত পান্স্প আদি সঁজুলিৰ ব্যৱস্থা কৰিব লাগে।

বন উন্নয়ন কার্যকৰী পৰিকল্পনা : বন উন্নয়ন কার্যকৰী পৰিকল্পনা হুস্কালীন পৰিকল্পনা আৰু দীৰ্ঘকালীন পৰিকল্পনাৰে গঠিত। হুস্কালীন পৰিকল্পনাৰ ভিতৰত বন সুৰক্ষা স্কোৱাডৰ গঠন আৰু সুৰক্ষা, নাৰ্চাৰী উন্নয়ন, জলাশয়ৰ পৰা বালি তাঁতৰ কৰা, বন্যপ্ৰাণীৰ উপদ্রুত প্ৰতিৰোধী স্কোৱাড, টঙ্গীঘৰ নিৰ্মাণ আৰু খৰিৰ বাবে গছ ৰোপণ আদি অন্তৰ্ভুক্ত। দীৰ্ঘকালীন পৰিকল্পনাৰ ভিতৰত বৃক্ষৰোপণ, শস্যৰ উন্নতি আৰু বাসস্থান উন্নতি সামৰি লোৱা হৈছে।

১০.৪ প্ৰতিষ্ঠান নিৰ্মাণ, নেটৱৰ্কিং আৰু অংশীদাৰিত্ব

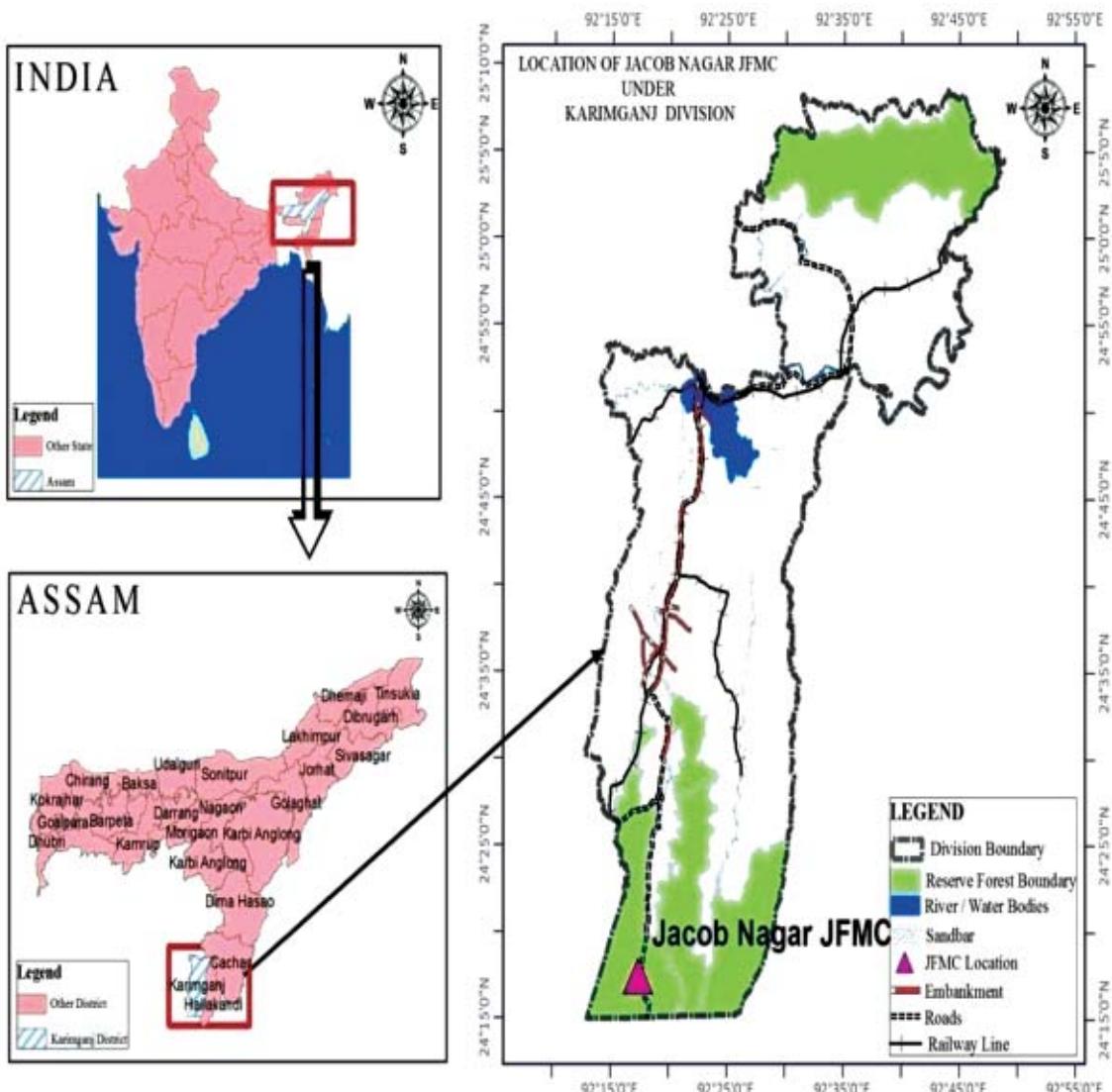
যুটীয়া বন পৰিচালনা সমিতি (জে এফ এম চি) : আন্তঃগাঁথনিৰ সম্পদ সৃষ্টি আৰু বনভূমি উন্নয়নৰ কাৰণে সমল কেন্দ্ৰ হিচাপে জে এফ এম চিক গঢ়ি তুলিব লাগিব। প্ৰস্তাৱিত জে এফ এম চি কাৰ্যালয়ত বাজহৰা সভাগৃহৰ লগতে আধুনিক সা-সুবিধা যেনে কম্পিউটাৰ, টিভি, জেনেৰেটোৰ আদি থাকিব লাগিব। কম্পিউটাৰ ব্যৱহাৰ, তথ্য/হিচাপ বখা আৰু আপডেট কৰা আদি কামৰ বাবে প্ৰশিক্ষণ কাৰ্যসূচীৰ জৰিয়তে জে এফ এম চি সদস্যসকলৰ দক্ষতা বৃদ্ধি কৰিব লাগে। জে এফ এম চি কাৰ্যালয়টো সমল কেন্দ্ৰ আৰু প্ৰশিক্ষণ কেন্দ্ৰলৈ উন্নত কৰিব লাগে। জে এফ এম চিৰ সদস্যসকলৰ নেটৱৰ্কিং দক্ষতা উন্নত কৰা আৰু চৰকাৰী আঁচনি সন্দৰ্ভত সজাগতা গঢ়াৰ ব্যৱস্থা কৰাৰ লগতে অংশীদাৰিত্বৰ বিষয়ে তথ্য প্ৰদান কৰিব লাগে।

পরিশিষ্ট তালিকা

পরিশিষ্ট নং	শিরোনাম
I (ক)	ভারতৰ মানচিত্ৰত জে এফ এম চিৰ অৱস্থান
I (খ)	জেকবনগৰৰ অৱস্থান মানচিত্ৰ
II	জে এফ এম চিৰ প্ৰৱেশ পথ
III (ক)	জে এফ এম চিৰ পঞ্জীয়ন-পত্ৰ
III (খ)	চুক্তি পত্ৰ/প্ৰস্তাৱৰ প্ৰতিলিপি
IV	জেকবনগৰ জে এফ এম চিৰ কাৰ্য্যকৰী সদস্যব�ৃন্দ
V	জেকবনগৰ জে এফ এম চিৰ কাৰ্য্যকৰী সদস্যসকলৰ দলীয় আলোকচিত্ৰ
VI	পি আৰ এ আৰু এফ জি ডিৰ সময়ত উপস্থিত থকা সদস্যসকলৰ তালিকা (স্বাক্ষৰিত তালিকা)
VII (ক)	জেকবনগৰ জে এফ এম চিৰ পি আৰ এ-সম্প্ৰদায় মানচিত্ৰ
VII (খ)	জেকবনগৰ জে এফ এম চিৰ পি আৰ এ-সম্পদ মানচিত্ৰ
VII (গ)	জেকবনগৰ জে এফ এম চিৰ পি আৰ এ-বিপদ মানচিত্ৰ
VII (ঘ)	জেকবনগৰ জে এফ এম চিৰ ভেন ডায়েগ্রাম
VIII	জেকবনগৰ জে এফ এম চিৰ প্ৰাৰম্ভিক কাৰ্য্যসূচী
IX (ক)	জেকবনগৰ জে এফ এম চিৰ (প্ৰস্তাৱিত) প্ৰশিক্ষণ তালিকা
IX (খ)	চিলাই প্ৰশিক্ষণৰ তালিকা (চলি থকা)
X	আলোকচিত্ৰ
XI	জি পি এছ স্থানাংক
XII	এছ ডি পি প্ৰতিৱেদন

পরিশিষ্ট - I (ক)

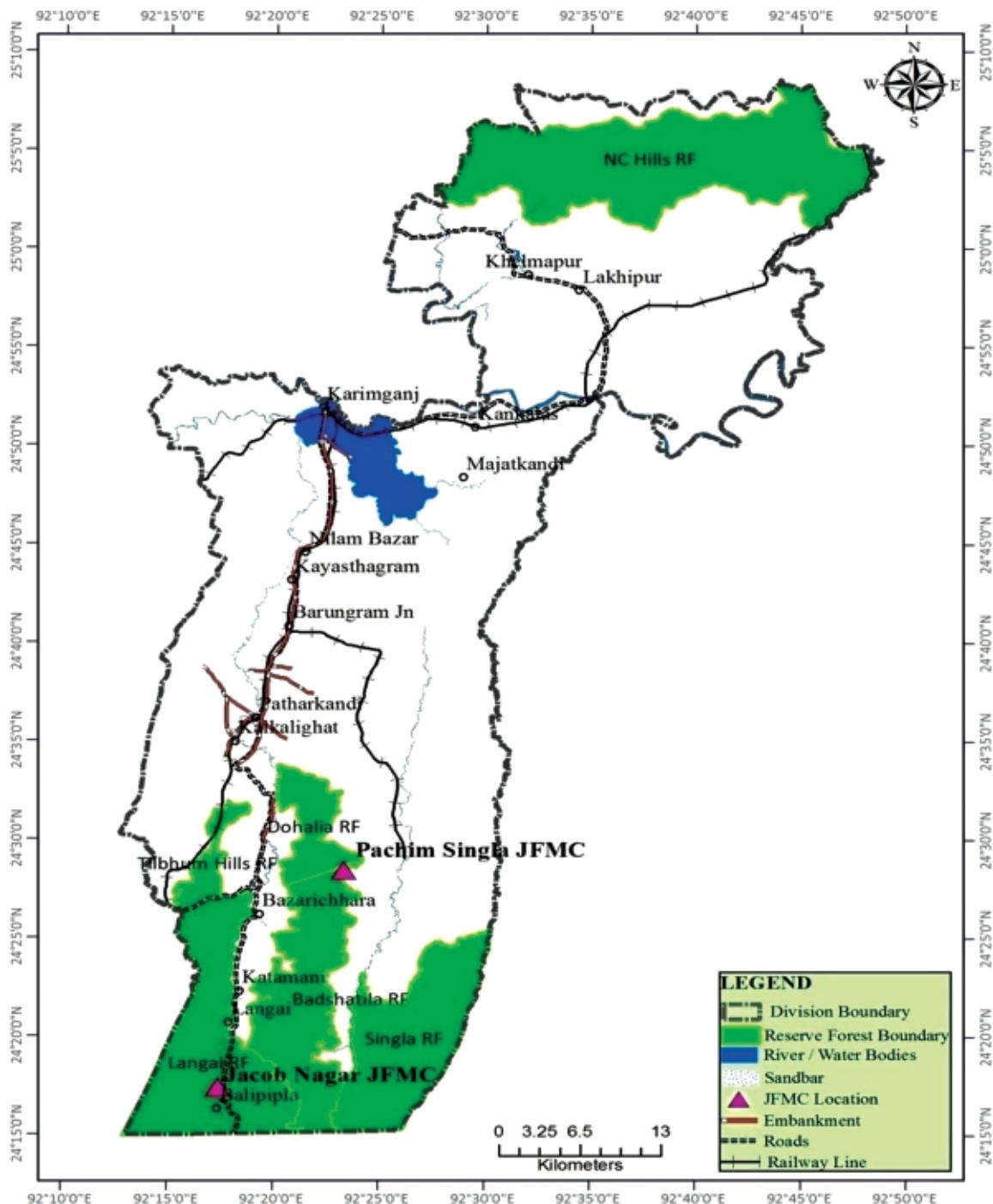
ভারতৰ মানচিত্ৰত জে এফ এম চিৰ অৱস্থাৰ

পরিশিষ্ট - I (খ)

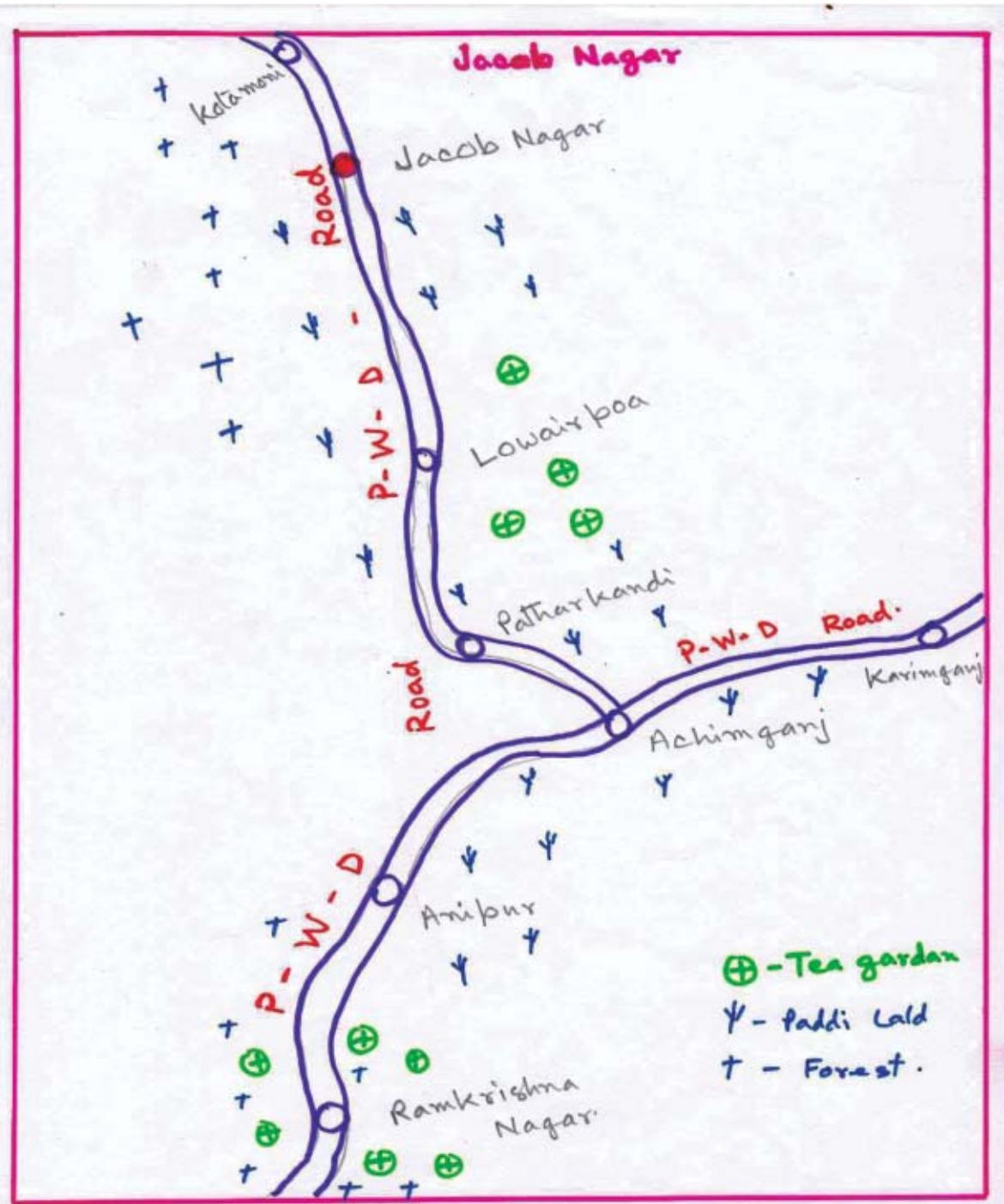
জেকবনগর জে এফ এম চির অরস্থান মানচিত্র

LOCATION OF JFMC UNDER KARIMGANJI DIVISION

পরিশিষ্ট - II

জে এফ এম চির প্রোগ্রাম পথ

পরিশিষ্ট - III (ক)

জে এফ এম চিৰ পঞ্জীয়ন-পত্ৰ

GOVERNMENT OF ASSAM
OFFICE OF THE DIVISIONAL FOREST OFFICER :: KARIMGANJ DIVISION
CUM
OFFICE OF THE CHIEF EXECUTIVE OFFICER :: KARIMGANJ FDA ::
KARIMGANJ

e-mail: dfo.t.karimganj@gmail.com

Office Order No. 48

Dated Kxj, the 25 / 01 / 2016.

In exercising the provision conferred under Rule II (ii) of the Assam Joint (People's Participation) Forestry Management Rules'1998 and as per resolution of the beneficiaries meeting of Jacobnagar JFMC, held on 15.08.2015. The JFMC is hereby renewed for the year 2015-16 with the following office bearers in order to implement afforestation programmes as well as ancillary works as provided in the said Rules'1998.

Name of the JFMC : Jacobnagar JFMC, Lowairpoa Range.

Registration No. : SAC/KXJ.57 dtd. 10.03.2006.

List of the office bearers :

- 1) Sri Satyendra Das, President
- 2) Sri Animesh Kr. Medhi, Fr-I, Member Secretary
- 3) Sri Jatindra Das, Member
- 4) Smti. Basanti Das, Member
- 5) Sri Hiren Malakar, Member
- 6) Sri Munna Das, Member
- 7) Sri Nikindra Das, Member
- 8) Sri Bhubanjoy Tripura, Member
- 9) Sri Prafulla Das, Member
- 10) Sri Abinash Das, Member
- 11) Sri Rianghoi Chorei, Member

(N.H. Mazumdar) AFS
FIU, APFBC Society, Cum
Divisional Forest Officer,
Karimganj Division, Karimganj.

Contd..... P/2

JFMC G

পরিশিষ্ট - III (খ)
চুক্তিপত্র/প্রস্তাব প্রতিলিপি

(143)

FORMAT OF AGREEMENT TO BE EXECUTED BETWEEN
THE JOINT FOREST MANAGEMENT COMMITTEE AND
DIVISIONAL FOREST OFFICER OF THE RESPECTIVE FIELD IMPLEMENTATION UNIT

ARTICLES OF AGREEMENT

Agreement No: & Date (To be filled up by the Divisional Forest Officer)

This deed of Agreement made in the form of Agreement on the 10th day of August 2015 between the Divisional Forest Officer Kateinganj, Division, Forest, Department of Forest, Assam on behalf of the Project Implementation Unit of the Assam Project on Forest and Biodiversity Conservation Society(APFBCS; hereinafter referred to as the First Party) and the President, Treasurer and Member-Secretary of the Executive Committee duly elected by the General Body of the Jecobnagar Joint Forest Management Committee Village Jecobnagar, P.O. Balejapeta, a Panchayat Balejapeta, Block Lewair, Sub-Division Kateinganj, District Kateinganj (Hereinafter referred to as the Second Party) to execute the project works under the Assam Project on Forest and Biodiversity Conservation(APFBC: hereinafter referred to as Project Works) on the following terms and conditions for proper protection and development of the Forest(s)/ Plantation(s) assigned to this committee as per the schedule given hereunder.

SCHEDULE:

- a. Name of the Joint Forest Management Committee Jecobnagar JFMC
- b. District Kateinganj.
- c. Division Kateinganj.
- d. Range Lewair.
- e. Section
- f. Beat Balejapeta Beat.
- g. Block, Compartment No: - 20 Ha (2015-16)
- h. Area(Ha)
- i. Boundary :

North 24° 16' (contdchen) East 92° 18' (Tall plantation) Longi RF
South 57. 9" (old teak plantation) West 11. 8' (jorbangar FV) Longi RF.
- j. Pictorial Map showing JFMC area (not to scale)

2. Disbursement of funds:

- i. The Second Party shall open a Joint Current Account in the name of 'Forestry Account and Community Account' in any Nationalized Commercial Banks, as per the guidelines prescribed in the APFBC Society's Operational Manual, JFMC & EDC Manual as annexed herewith and as per the amendments made in it from time to time by the First Party.
- ii. The First party in consultation with the Circle Conservator shall nominate an Officer not below the rank of Forester-I for opening and operating the Joint Account in the name of 'Forestry Account' as per the guidelines prescribed in the APFBC Operational Manual and/ or JFMC&EDC Manual as annexed herewith and as per amendments made in it from time to time by the First Party.
- iii. Payment of necessary funds to the Second Party shall be released by the First Party as per the guidelines prescribed in the APFBC Society' Operational Manual as annexed herewith and as per the amendments made in it from time to time by the First Party.

3. Maintenance of Accounts:

- i. The second party shall maintain separate accounts for all expenditure incurred out of the fund provided from time to time for execution of Project works. Such Accounts shall be made available to the First Party or Project Implementation Unit or its authorized representatives for the purpose for inspection . The First Party shall be responsible for submission of expenditure statement and also necessary records to the PMU, as per the guidelines prescribed in the APFBC Society's Operational Manual, JFMC & EDC Manual as annexed herewith and as per the amendments made in it from time to time by the First Party.
- ii. The First Party and also the Second Party shall have to maintain a register where all relevant data of civil works and inputs receipt records etc. shall be maintained properly. The register shall be kept open for all inspecting officers related to the implementation of the APFBC
- iii. In case of any event of misuse of funds, the First Party shall have right to stop operation of the Bank Accounts of the Second Party and to be followed by enquiry as may be deemed proper by the First Party.

4. Completion of Project work:

- i. The Project Work shall be completed within the time frame of the annual action plan prepared as per the guidelines prescribed in the APFBC Society's Operational Manual, JFMC & EDC Manual as annexed herewith and as per the amendments made in it from time to time by the First Party.

5. Duties and responsibilities of the First party

- i. The First party in consultation with the respective Circle Conservator shall demarcate the forest area, where the Second Party shall be allowed to undertake all the project activities and discharge all the responsibilities as per the guideline

prescribed in the APFBC's JFMC & EDC Manual, as annexed herewith and as per the amendments made in it from time to time by the First Party,

- ii. The First Party shall ensure that the activities of the Second Party are in accordance with the guidelines prescribed in the APFBC Society's Operational Manual and JFMC & EDC Manual, other rules, instructions and directions of Government of India and Government of Assam in force.
- iii. Until such time as the Second Party can undertake the task, any Forest Officer not below the rank of the Range Officer, as nominated by the First Party, shall prepare estimates for works.
- iv. The First Party in consultation with the PMU, APFBC Society shall impart training to Joint Forest Management Committee members on aspects of Forest Management including basic inventory collection, management planning, map interpretation, silviculture, nursery raising, grafting of HYV, etc.
- v. The First Party shall have the right to instruct to stop or suspend any activity at any stage if there is any deviation from the specification prescribed in the APFBC Society's Operational Manual, JFMC & EDC Manual as annexed herewith and as per amendments made in it from time to time by the First Party, or violation of any of the terms of this agreement and demand recovery of its payments.

6. Duties and responsibilities of the Second Party:

- i. Apart from observing all the duties and responsibilities as prescribed in the APFBC Society's Operational Manual, JFMC & EDC Manual as annexed herewith and as per the amendments made in it from time to time by the First Party; the Second Party shall be responsible to manage and implement all the decisions of the Joint Forest Management Committee.
- ii. The Second Party shall be responsible for maintaining the record of the proceedings and other documents like Chequebooks, joint Account, Minutes Book, Executive Committee Resolution book, Annual Plan, Micro-plan, and Estimates for Works etc.
- iii. The Second Party shall assign duties and responsibilities to the members and may constitute sub-committees as needed with a view to ensure implementation of the Joint Forest Management Committee micro-plan and for effective discharge of their prescribed duties and responsibilities.
- iv. The Second Party in consultation with the General Body shall evolve methodology on all issues relating to membership, conflict resolution, encroachments, customary rights and benefit sharing.
- v. The Second Party shall prepare a Micro Plan for Project Works as per the guidelines prescribed in the APFBC Society's Operational Manual, JFMC & EDC Manual as annexed herewith and as per the amendments made in it from time to time by the First Party
- vi. It shall be the responsibility of the Second Party to account for and manage the funds and other resources received from the Government, other sources and the funds internally generated, in accordance with sound financial standards, and practices.
- vii. The Second Party shall identify and fix the responsibility on the members of the Joint Forest Management Committee who commit specific offences like grazing

- in the Forest and plantation areas, non-cooperation and disobedience towards decisions of the General Body and Executive committee and inflict Penalties as per the guidelines prescribed in the APFBC Society's Operational Manual, JFMC & EDC Manual as annexed herewith and as per the amendments made in it from time to time by the First Party
- viii. The Second Party shall ensure that the procurements are made as specified in the Procurement Procedure Manual of the APFBC Society as provided by the First Party and also as per the guidelines prescribed in the APFBC Society's Operational Manual, as annexed herewith and as per the amendments made in it from time to time by the First Party.
  - ix. The Second Party shall be responsible for bringing any discrepancy or irregularity to the notice of the representative of the First Party
  - x. The Second Party shall abide by the technical suggestion/ direction of the First Party or his representatives.
  - xi. The Second Party shall ensure that there is no mis-utilization of the fund during execution of the Project Works.
  - xii. The Second Party shall pay all duties, taxes and other levies payable against procurement of inputs.
  - xiii. The Second Party shall exercise its rights under this agreement in such manner as to protect the interests of the French Development Agency and First Party.
  - xiv. The second party shall be responsible for maintenance and security of the property / equipment, if any supplied to individuals / communities as part of the project and ensures the same is not mis-utilized.

7. Dispute Settlement:

During execution of work, any dispute arises between the two parties, relating to any aspect of this agreement, the parties shall first attempt to settle the dispute through mutual and amicable consultation. If the dispute is not settled through such consultation, the matter may be referred for arbitration to the Chairman of the DACC.

Signature of the First Party (Officers of the Forest Department, Assam.)

Sl.No.	Name & Designation	Signature
1.	(Divisional Forest Officer)	<i>Divisional Forest Officer Karimganj Division, Karimganj</i>
2.	(Forest Range Officer)	<i>Range Officer Boraura Range</i>

Signature of the Second Party (Members of the Committee)
Name & Address :

1. (President) <i>Satyendra Das</i>	1. <i>Satyendra Das President</i>
2. (Treasurer) <i>Animesh Mitra</i>	2. <i>J. F. M. C. Jacobnagar J. F. M. C.</i>
3. (Member-Secretary) <i>A. K. Medhi, F.R.I.</i>	3. <i>A. K. Medhi, F.R.I. Jacobnagar J. F. M. C.</i>

Signature of Witnesses

Name & Address :

1. Bhupendra Chorai.
Bishnupur, Jacobnagar
2. Abinash Das of Jacobnagar.
3. Basanti Das of
Jacobnagar.

Signature

1. Bhulendran Chorai
2. Abinash Das.
3. অবনাশ দাস

পরিষিষ্ট - IV

জেকবনগর জে এফ এম চির কার্যকৰী সদস্যবৃন্দ

ক্রমিক নং	নাম	বয়স	ঠিকনা	শিক্ষাগত অর্হতা
১	ফুন্টিং চোরাই	৩৫	গাঁও : জেকবনগর, পোঁঅং বালিপিপ্লা থানা : বাজাবিছড়া, জিলা : করিমগঞ্জ	অষ্টম শ্রেণী
২	হিরণ্য মালাকার	৫৫	গাঁও : জেকবনগর, পোঁঅং বালিপিপ্লা থানা : বাজাবিছড়া, জিলা : করিমগঞ্জ	তৃতীয় শ্রেণী
৩	অবিনাশ দাস	৫৩	গাঁও : জেকবনগর, পোঁঅং বালিপিপ্লা থানা : বাজাবিছড়া, জিলা : করিমগঞ্জ	সপ্তম শ্রেণী
৪	নিখিন্দু দাস	৩৫	গাঁও : জেকবনগর, পোঁঅং বালিপিপ্লা থানা : বাজাবিছড়া, জিলা : করিমগঞ্জ	পঞ্চম শ্রেণী
৫	প্রফুল্ল দাস	৪০	গাঁও : জেকবনগর, পোঁঅং বালিপিপ্লা থানা : বাজাবিছড়া, জিলা : করিমগঞ্জ	তৃতীয় শ্রেণী
৬	সেতেন্দ্র দাস	৭২	গাঁও : জেকবনগর, পোঁঅং বালিপিপ্লা থানা : বাজাবিছড়া, জিলা : করিমগঞ্জ	প্রাক্বিশ্বিদ্যালয়
৭	অনিমেষ কুমার মেধি	৫৪	গাঁও : জেকবনগর, পোঁঅং বালিপিপ্লা থানা : বাজাবিছড়া, জিলা : করিমগঞ্জ	বি এ
৮	ভূপেন্দ্র চোরাই	৬০	গাঁও : জেকবনগর, পোঁঅং বালিপিপ্লা থানা : বাজাবিছড়া, জিলা : করিমগঞ্জ	ষষ্ঠ শ্রেণী
৯	যতীন্দ্র দাস	৭৩	গাঁও : জেকবনগর, পোঁঅং বালিপিপ্লা থানা : বাজাবিছড়া, জিলা : করিমগঞ্জ	প্রাথমিক
১০	মুমালাল দাস	৩৪	গাঁও : জেকবনগর, পোঁঅং বালিপিপ্লা থানা : বাজাবিছড়া, জিলা : করিমগঞ্জ	দশম শ্রেণী
১১	বিংবন হেই চোরাই	৪০	গাঁও : জেকবনগর, পোঁঅং বালিপিপ্লা থানা : বাজাবিছড়া, জিলা : করিমগঞ্জ	প্রাথমিক
১২	অপর্ণা দাস	৩০	গাঁও : জেকবনগর, পোঁঅং বালিপিপ্লা থানা : বাজাবিছড়া, জিলা : করিমগঞ্জ	ষষ্ঠ শ্রেণী
১৩	করণা দাস	৩৫	গাঁও : জেকবনগর, পোঁঅং বালিপিপ্লা থানা : বাজাবিছড়া, জিলা : করিমগঞ্জ	প্রাথমিক
১৪	বাসন্তী দাস	৪৫	গাঁও : জেকবনগর, পোঁঅং বালিপিপ্লা থানা : বাজাবিছড়া, জিলা : করিমগঞ্জ	প্রাথমিক

পরিশিষ্ট - V

জেকবনগর জে এফ এম চির কার্যকৰী সদস্যসকলৰ দলীয় আলোকচিত্ৰ

বাঁও দিশৰ পৰা সোঁ দিশলৈ :

ফুণ্টিৎ চোৰাই, হিৰণ্য মালাকাৰ, অবিনাশ দাস, প্ৰফুল্ল দাস, সৈতেন্দ্ৰ দাস (সভাপতি), অনিমেষ কুমাৰ মেধি (সদস্য সচিব),
ভূপেন্দ্ৰ চোৰাই, যতীন্দ্ৰ দাস, অপৰ্ণা দাস, বাসন্তী দাস, কৰণা দাস, মুগ্ধলী দাস, বিংবন হোই চোৰাই।

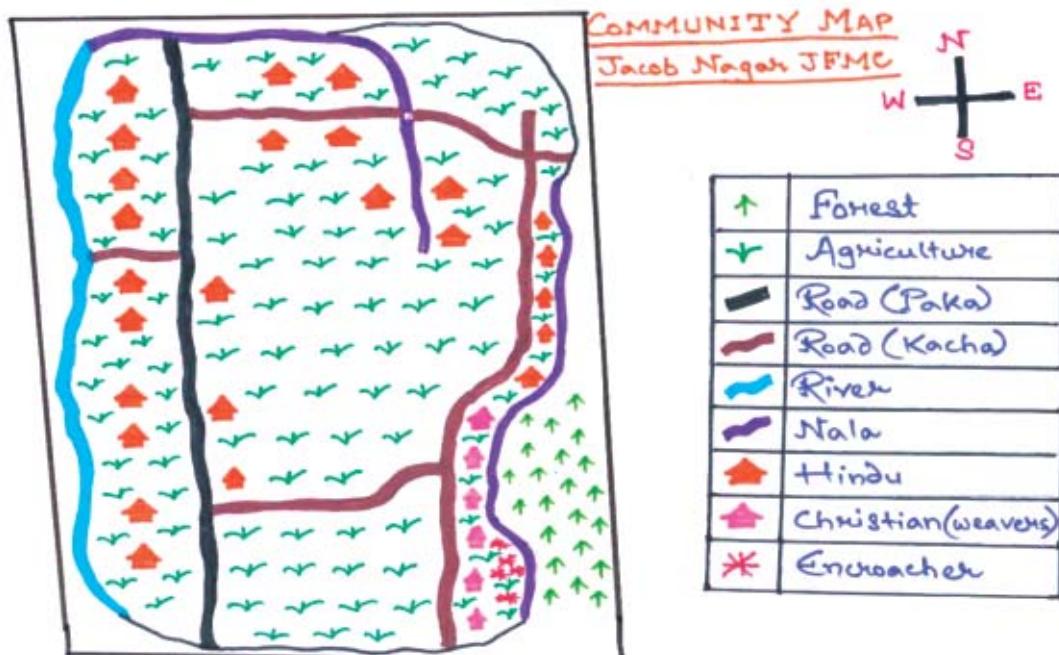
পরিশিষ্ট - VI

পি আৰ এ আৰু এফ জি ডিৰ সময়ত উপস্থিত সদস্যসকলৰ তালিকা

Signature	FGD & PRA	Page No.
		Date 13/07/2016
Name.	Ph. NO.	
1. Dipurom Kanta (খৰন)	৯৮০৮৪৫৭৪৬	
2. Manik Ray (কামুম)		
3. Animesh Kr. Modhi (Member Soc)		
4. Satyendra Das.		
5. Bhikashan Chatterjee		
6. Profulla Dey.		
7. Sultansur Das.		
8. Samarendra Dey		
9. SKR Dey		
10. Dinesh Chari		
11. অমৃতেশ্বর দাস		
12. কেন্দ্ৰ দাস		
13. Amal Das		
14. বিজেতা দাস		
15. Hemanta Das		
16. শ্রী অমৃত দাস		
17. কেন্দ্ৰ দাস		
18. Bular Chatterjee		
19. Manotosh Das		
20. Apu		
21. প্ৰতীষ্ঠাৰ মনোকুল		
22. কুমাৰ দাস		
23. কেন্দ্ৰ দাস		
24. শ্রীমৰজিত দাস		
25. শ্রী মুহিবুল দাস		
26. কুমুদী দাস		
27. কুমুদ দাস		
28. কুমুদ দাস		
29. শ্রী কুমুদী দাস		
30. Sebi Sudhanshu		
31. কুমুদী দাস		
32. কুমুদী দাস		

পরিশিষ্ট - VII (ক)

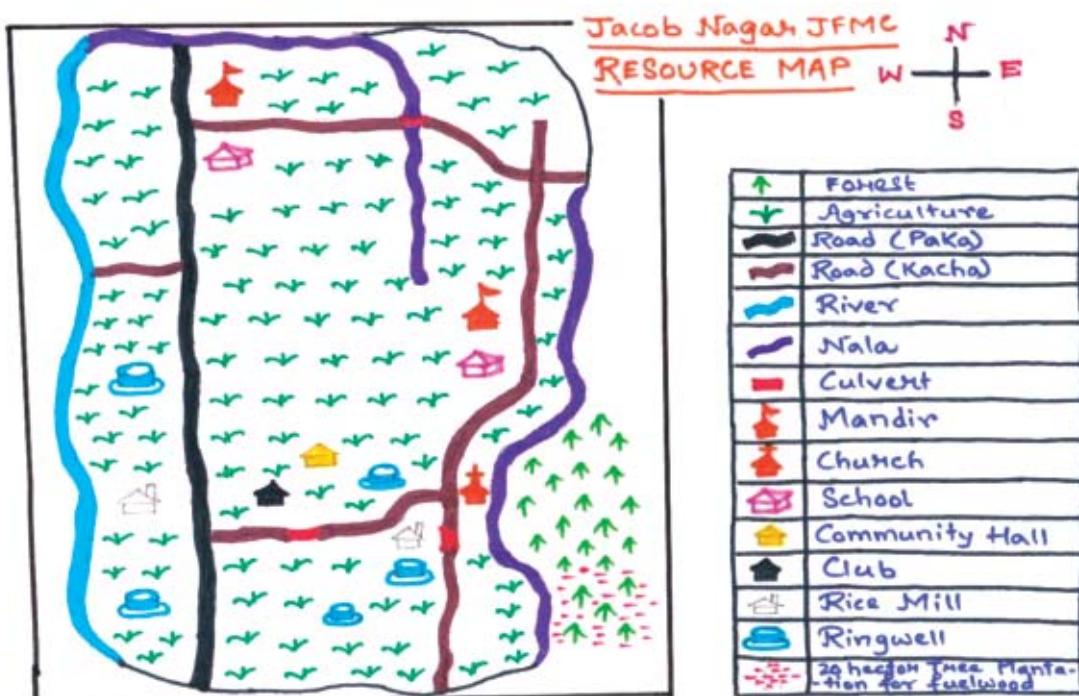
জেকবনগর জে এফ এম চির পি আৰ এসম্প্ৰদায়ৰ মানচিত্ৰ

- ১/ কিলোমিটাৰ লিঙা:- কলতা বাসিন্দা সঁড়া: কলীমাল
কোৱাৰ নং:- ৯৫০৯৮৪৪৭৪৬
- ২/ অভিমুখৰ পুঁজীৰ কেরি লিঙা:- পলিক্লিনিক বাস কেরি সঁড়া: কলীমাল
কোৱাৰ নং:- ৯৮৫৯২৩৯৭২৬
- ৩/ কাবিকা শহুৰ লিঙা:- দুইমালী কলচু বাস সঁড়া: কলীমাল
কোৱাৰ নং:- ৯৪০১১৪৩৯১
- ৪/ কুণ্ডালী দাস লিঙা:- অগ্ৰসূ দাস- ৯১৩- কলকতা- এসৱা-
কোৱাৰ নং:- ৯৪০১৮৭৫২৬১

পরিশিষ্ট - VII (খ)

জেকবনগর জে এফ এম চির পি আৰ এসম্পদৰ মানচিত্ৰ

Jacob Nagar:-

১/ সিলুকা-জলিয়া লিঙ্গ:- কুলত বালিয়া গাঁওঁ: পানিহাটি
ফোন নং:- ৯৫০৯৮৪৪৭৪৬

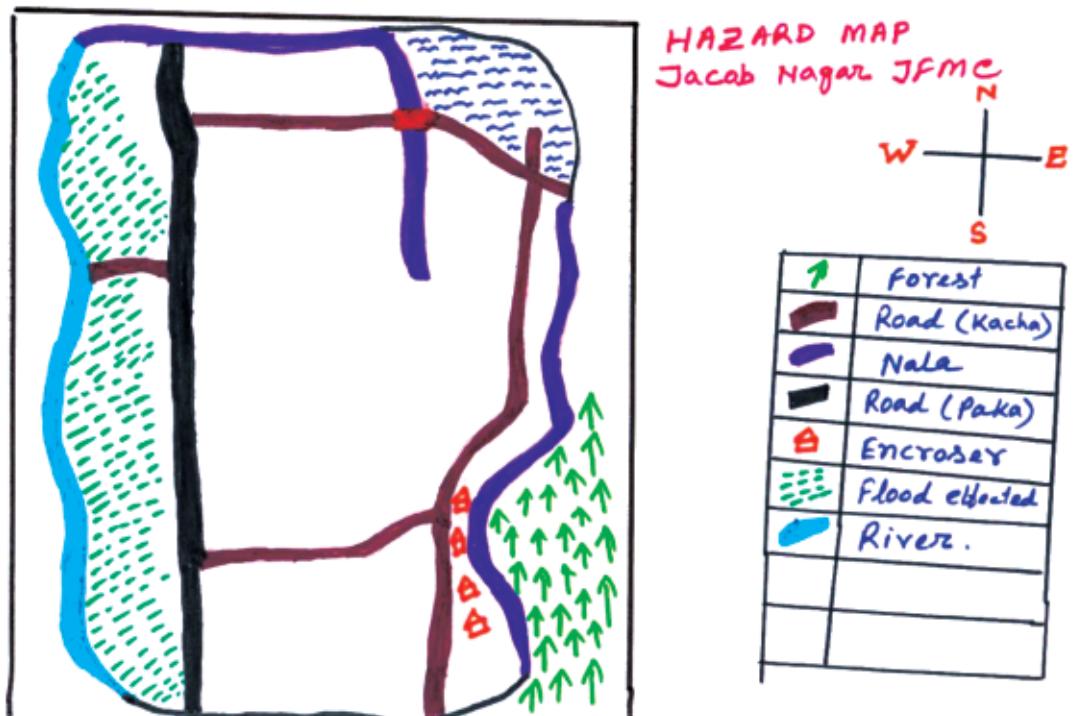
২/ অম্বুজা পুঁজুর-জুরি লিঙ্গ:- পিলুক্কুন্ড মাস- পুরি গাঁওঁ: পুরুজো
ফোন নং:- ৯৮৫৯২৩৩৭২৬

৩/ কাপিকা- জুঁঁ লিঙ্গ:- প বীঞ্জী কল্প আশু গাঁওঁ: সান্দোখান-
ফোন নং:- ৯৪০১১৪৩৯১

৪/ কুঁড়ালী- দাস লিঙ্গ:- অঙ্গন্ত দাস- পাওঁ-জুবু- পুরু-
ফোন নং:- ৯৪০১৮৭৫২৬১

পরিশিষ্ট - VII (গ)

জেকবনগর জে এফ এম চির পি আৰ এ-বাধাসমূহৰ মানচিত্ৰ

Jacob Nagar:-

১/ ছিলুকলা কল্পিতা- বিতা:- কুলতে কল্পিতা- সাহুঃ অধিকারী
ফোন নং:- ৯৫০৪৪৪৪৪৭৪৬

২/ অসমুখ কুলচৰ কুরি বিতা:- পলিক্লিনিক নাম- কুরি গাঁওঃ কুলচৰ
ফোন নং:- ৯৮৫৯২৩৯৭২৬

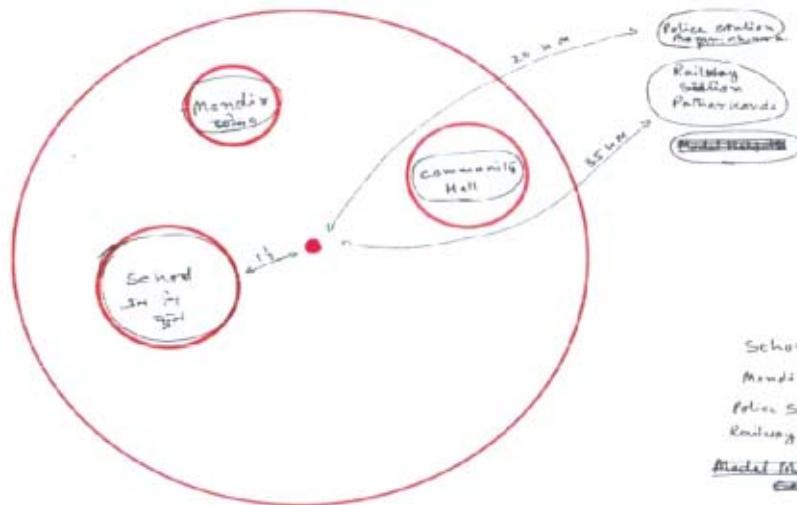
৩/ কলাপুর কল্প- লিতা:- দুইমালী কলচৰ ব্রাহ্ম গাঁওঃ কলাপুর-
ফোন নং:- ৯৪০১১৪৩৯১

৪/ কুলচৰ- দাস বিতা:- অগ্রহণ দাস- ৯১৩- কুলচৰ- কলচৰ-
ফোন নং:- ৯৪০১৮৭৫২৬১

পরিশিষ্ট - VII (ঘ)

জেকবনগৰ ভেন ডায়েগ্রাম

VENN DIAGRAM OF INSTITUTIONS, JACKAB NAGAR

a) বিজ্ঞান অভিযোগ সিল্পা - অবগত সম্পর্ক সমষ্টি অধিদপ্তর
ফোন নং - ৯৫০৯৮৮৪৪৭৪৬

2/ অধিকার প্রযোগ কেন্দ্র সিল্পা - পরিকল্পনা বাস্তু সমষ্টি সংস্থা - কলকাতা
ফোন নং - ৯২৫৯২৩৩৭২৬

৩/ কারিগৰ শহীদ সিল্পা - দ কীমাণী কারিগৰ শহীদ সমষ্টি সংস্থা - কলকাতা
ফোন নং - ৯১০১১৪৩৯১

৪/ কুম্ভাপাল - দাস সিল্পা - অঙ্গন্ত দাস - পাঠ্য - প্রক্ষেত্র সমষ্টি
ফোন নং - ৯৪০১৮৭৫২৬১

পরিশিষ্ট - VIII

জেকবনগৰ জে এফ এম চিৰ প্ৰাৰম্ভিক কাৰ্যসূচী (ই পি এ)

**Entry point activity for Jacobnagar JPMC under Longal RF, Bulipipla Beat
of Lawairpon Range under Kurimganj Forest (T) Division**

Rank	Name of Project	GPS Coordinates	Estimated Amount
1	Improvement of path from Blubongir Tripura to Govt. Hospital, Raiganj within Jacobnagar Forest Village Length = 2 Km Width = Top 2.30 M Base = 3.0 M	N 24° 16' 57.68" E 92° 17' 27.52" N 24° 16' 59.96" E 92° 17' 32.02"	₹4,80,000.00
2	Construction of Community Hall – 1 No. with accessories like chair, table, Almirah & Generator	N 24° 17' 24.0" E 92° 17' 32.8"	₹10,50,000.00
3	Toilet with water facilities at 441 No. L.P. School at Jacobnagar – 1 No.	N 24° 17' 34.8" E 92° 17' 33.5"	₹2,50,000.00
4	Ring wall – 9 Nos. (GPS Coordinates follows) @ ₹80,000.00	N 24° 17' 07.72" E 92° 17' 38.00" N 24° 17' 05.14" E 92° 17' 37.00" N 24° 17' 04.20" E 92° 17' 36.53" N 24° 17' 05.15" E 92° 17' 32.52" N 24° 17' 07.02" E 92° 17' 34.10" N 24° 17' 00.88" E 92° 17' 29.83" N 24° 17' 05.38" E 92° 17' 32.71" N 24° 17' 07.42" E 92° 17' 32.32" N 24° 17' 06.81" E 92° 17' 36.61"	₹7,20,000.00
Total			₹25,00,000.00

Stage Forest Officer
Lawairpon Range
Lawairpon

S. K. Jaiswar
Prob. Secy (P)
Jacobnagar J.F.O.C.

M. S. Bhattacharya
Prob. Secy (P)
Jacobnagar J.F.O.C.

28/1/18
Divisional Forest Officer,
Kurimganj Division, Karimganj.

Divisional Forest Officer
Karimganj Division, Karimganj

পরিশিষ্ট - IX (ক)

জেকবনগর জে এফ এম চিৰ প্ৰশিক্ষণৰ তালিকা (প্ৰস্তাৱিত)

**UNDER LOWAIRPOA RANGE
KARIMGANJ DIVISION**

Sl No	Name & address	Age	Qualification	Trade	Onsite	Offsite	Remarks
1	Sri Vauliengir Chorei	20	IX Pass	Driving	Onsite	Offsite	
2	Sri Shdhau Das	34	IX	Driving	Onsite	Offsite	
3	Sri Drbakar Das	19	XII	Driving	Onsite	Offsite	
4	Sri Monatush Das	28	IX	Driving	Onsite	Offsite	
5	Sri Sanjoy Das	29	XII	Driving	Onsite	Offsite	
6	Sri Subrata Das	26	IX	Electric	Onsite	Offsite	
7	Sri Munna Das	36	X	Driving	Onsite	Offsite	
8	Sri Nikhindra Das	40	VII	Driving	Onsite	Offsite	
9	Sri Muulienslik Chorei	20	VIII	Driving	Onsite	Offsite	
10	Sri Tingngirjoy Chorei	37	VII	Driving	Onsite	Offsite	
11	Smti Aparna Das	30	VII	Tailoring	Onsite	Offsite	
12	Smti Anjita Das	18	XII	Tailoring	Onsite	Offsite	
13	Smti Shyamali Das	19	X	Waving	Onsite	Offsite	
14	Smti Jhuma Malakar	21	XII	Tailoring	Onsite	Offsite	
15	Smti Neilunjon Chorei	18	VII	Tailoring	Onsite	Offsite	
16	Smti Vanleienli Chorei	22	X	Tailoring	Onsite	Offsite	
17	Smti Suma Das	20	VII	Tailoring	Onsite	Offsite	
18	Smti Bulringchong Chorei	30	VIII	Tailoring	Onsite	Offsite	
19	Smti Ruparna Das	17	X	Tailoring	Onsite	Offsite	
20	Smti lal rei hoi Chorei	27	VII	Tailoring	Onsite	Offsite	
21	Smti Suprita Das	17	IX	Tailoring	Onsite	Offsite	
22	Sri Pallab Das	18	V	Tailoring	Onsite	Offsite	

Counter signed -

Baron
Range Baron Office
Sewarpur Range
Sewarpur

Member Secretary
Jacob - 111
D-03/08/16

Satyendra Devi
President
Jacobnagar J.S.M.C.

পরিশিষ্ট - IX (খ)

চিলাই কামৰ প্রশিক্ষণৰ তালিকা (চলি থকা)

ক্রমিক নং	নাম	অভিভাৰকৰ নাম	লিঙ্গ	বাণিজ্যৰ বিভাগ
১	চুমুৰাণী দাস	সুধাংশু দাস	মহিলা	চিলাই
২	অপৰ্ণা বাণী দাস	নিরোদ দাস	মহিলা	চিলাই
৩	বুমা মালাকাব	হিৰণ্য মালাকাব	মহিলা	চিলাই
৪	অঞ্জিতা দাস	অবিনাশ দাস	মহিলা	চিলাই
৫	চামেলি দাস	কুটু লাল দাস	মহিলা	চিলাই
৬	লিপি দাস	দিপালী দাস	মহিলা	চিলাই
৭	অঞ্জুৰাণী দাস	অনন্ত দাস	মহিলা	চিলাই
৮	চম্পাৰাণী দাস	কিৰেন্দ্ৰ দাস	মহিলা	চিলাই
৯	সোমাৰাণী দাস	মুনিন্দ্ৰ দাস	মহিলা	চিলাই
১০	অঞ্জু দাস	অভিনয় দাস	মহিলা	চিলাই
১১	স্বপ্নাৰাণী দাস	দিগেন্দ্ৰ দাস	মহিলা	চিলাই
১২	সুস্মিতা দাস	ৰঞ্জন দাস	মহিলা	চিলাই
১৩	সুপ্ৰিয়া দাস	কৰণা দাস	মহিলা	চিলাই
১৪	চম্পা দাস	নীলমণি দাস	মহিলা	চিলাই
১৫	হিমাৰাণী দাস	জিতেন্দ্ৰ দাস	মহিলা	চিলাই
১৬	ৰূপৰ্ণা দাস	সুভাষ দাস	মহিলা	চিলাই
১৭	পল্লৰী দাস	বাৰুল দাস	মহিলা	চিলাই
১৮	বাণী দাস	প্ৰফুল্ল দাস	মহিলা	চিলাই
১৯	ভান লিয়ানলি চোৱেই	ভূগেন্দ্ৰ চোৱেই	মহিলা	চিলাই
২০	লাল নেয়হই চোৱেই	ফুন টিংলা চোৱেই	মহিলা	চিলাই
২১	নেয় লিজন চোৱেই	জয় বুল ছেইৰ চোৱেই	মহিলা	চিলাই
২২	বুল বিং চৎ চোৱেই	টিং হই বিজিৰ চোৱেই	মহিলা	চিলাই
২৩	শ্যামলী চোৱেই		মহিলা	চিলাই
২৪	ভাৰি চোৱেই	জয় বুলনগিৰি চোৱেই	মহিলা	চিলাই
২৫	মুনলিয়ান চোৱেই	বানৰিল নাগিৰ চোৱেই	মহিলা	চিলাই
২৬	টিং বুল চিম চোৱেই	বুলতে চোৱেই	মহিলা	চিলাই
২৭	নেই লিয়ান হই চোৱেই	বোলহেন চোৱেই	মহিলা	চিলাই
২৮	সীমাৰাণী দাস	শশাংক দাস	মহিলা	চিলাই
২৯	ভাৰপুই চোৱেই	ৰাজেন্দ্ৰ চোৱেই	মহিলা	চিলাই
৩০	সীমাৰাণী দাস	সঞ্জয় দাস	মহিলা	চিলাই
৩১	সুপ্ৰিয়া দাস	সজল দাস	মহিলা	চিলাই
৩২	মেৰি চোৱেই	লিয়ান বিল চোৱেই	মহিলা	চিলাই
৩৩	বিৎ লি নেই চোৱেই	লিয়ান বিলিং চোৱেই	মহিলা	চিলাই

পরিশিষ্ট - X

আলোকচিত্র

কৃষি

সম্প্রদায়ৰ সদস্যৰ দ্বাৰা উৎপাদিত তাঁতকাপোৰ

এফ জি ডি

পি আৰ এ

তামোলৰ খেতি

পরিশিষ্ট - XI

জি পি এছ সমন্বয়

উত্তর — $20^{\circ}17' 28''$

পূর্ব— $92^{\circ}17' 28''$

পরিশিষ্ট - XII

এছ ডি পি প্রতিবেদন

করিমগঞ্জ, জেকবনগৰৰ দক্ষতা উন্নয়ন কার্যসূচী

করিমগঞ্জ সংমণ্ডলৰ জেকবনগৰত বন আৰু জৈৱ-বৈচিত্ৰ্য বিষয়ক অসম প্ৰকল্পৰ অধীনত ফ্ৰেন্স ডেভেলপমেণ্ট এজেন্সীৰ আৰ্থিক সাহায্যত কম্প্লেক্স' (কলছাল্টিং ছার্ভিচ ফৰ মাইক্ৰোপ্লেনিং এণ্ড লাইভলিহৰ্ড অপচুনিটিজ)ৰ সৈতে আৰ জি ভি এন নামৰ সংস্থাটোৱে দক্ষতা উন্নয়ন কার্যসূচী অনুযায়ী দক্ষতা উন্নয়ন প্ৰশিক্ষণৰ কাম আৰম্ভ কৰিছে।

বৃক্ষিৰ নাম	আৰম্ভণিৰ তাৰিখ	শেষ কৰাৰ তাৰিখ	সা-সঁজুলিৰ সংখ্যা আৰু ব্যয়	প্ৰশিক্ষার্থীৰ সংখ্যা	প্ৰশিক্ষক/স্বীকৃতিদাতাৰ নাম
চিলাই	১৭-০৮-২০১৬	৩০-০৯-২০১৬	৬ (ছিদ্ৰাৰ চিলাই মেচিন) ৩৮,৮৮০ টাকা	৩৩	জিলাল ৰবিদাস আৰু ফুলকুমাৰী ৰবিদাস

জেকবনগৰত (করিমগঞ্জ বনগাঁও) ১৭ আগষ্ট, ২০১৬ তাৰিখে চিলাই কামৰ দক্ষতা উন্নয়ন কার্যসূচীৰ প্ৰশিক্ষণ উদ্বোধন কৰা হয়। এই কার্যসূচী উদ্বোধন কৰে জেকবনগৰ আৰ্থগৱেলকৰ লাট বিষয়া অনিমেয় কুমাৰ মেধিয়ে। উদ্বোধনী অনুষ্ঠানত উপস্থিত থাকে জেকবনগৰ জে এফ এম চিৰ সভাপতি সত্যেন্দ্ৰ নাথ আৰু আৰ জি ভি এন এৰ বিষয়বৰীয়াসকল।

ৰাইজৰ মন্তব্যঃ

প্ৰশিক্ষার্থীসকলৰ মাজৰ এগৰাকী সুস্থিতা দাসে প্ৰাকাশ কৰে যে এই প্ৰশিক্ষণক কেন্দ্ৰ কৰি তেওঁ বৰ উৎসাহিত আৰু
তেওঁ প্ৰাকাশ কৰে যে ইয়াৰ বাবে তেওঁ কঠোৰ পৰিশ্ৰম কৰিব আৰু নিয়াৰিকৈ দক্ষতা আহৰণ কৰিব যাতে চিলাই আৰু
কাটিগৰ জ্ঞান বৃদ্ধিৰে তেওঁ নিজাকৈ ব্যৱসায় আৰস্ত কৰি গাঁৱৰ আনসকলকো শিকাব পাৰে।

ফটো গেলাৰী

চিত্ৰঃ ৪ জেকবনগৰত চিলাই প্ৰশিক্ষার্থীসকল

জেকবনগৰ জে এফ এম চিৰ চিলাই কামৰ প্ৰশিক্ষণৰ তালিকা

ক্রমিক নং	নাম	অভিভাৰকৰ নাম	লিঙ্গ	ৰাণিজ্যৰ বিভাগ
১	চুমুৰাণী দাস	সুধাংশু দাস	মহিলা	চিলাই
২	অপৰ্ণা বাণী দাস	নিরোদ দাস	মহিলা	চিলাই
৩	বুমা মালাকাৰ	হিৰণ্য মালাকাৰ	মহিলা	চিলাই
৪	অঞ্জিতা দাস	অবিনাশ দাস	মহিলা	চিলাই
৫	চামেলি দাস	কুটু লাল দাস	মহিলা	চিলাই
৬	লিপি দাস	দিপালী দাস	মহিলা	চিলাই
৭	অঞ্জুৰাণী দাস	অনন্ত দাস	মহিলা	চিলাই
৮	চম্পাৰাণী দাস	কিৰেন্দ্ৰ দাস	মহিলা	চিলাই
৯	সোমাৰাণী দাস	মুনিন্দ্ৰ দাস	মহিলা	চিলাই
১০	অঞ্জু দাস	অভিনয় দাস	মহিলা	চিলাই
১১	স্বপ্নাৰাণী দাস	দিগেন্দ্ৰ দাস	মহিলা	চিলাই
১২	সুস্মিতা দাস	ৰঞ্জন দাস	মহিলা	চিলাই
১৩	সুপ্ৰিয়া দাস	কৰণা দাস	মহিলা	চিলাই
১৪	চম্পা দাস	নীলমণি দাস	মহিলা	চিলাই
১৫	হিমাৰাণী দাস	জিতেন্দ্ৰ দাস	মহিলা	চিলাই
১৬	ৰূপৰ্ণা দাস	সুভাষ দাস	মহিলা	চিলাই
১৭	পল্লৰী দাস	বাৰুল দাস	মহিলা	চিলাই
১৮	ৰাণী দাস	প্ৰফুল্ল দাস	মহিলা	চিলাই
১৯	ভান লিয়ানলি চোৱেই	ভূগেন্দ্ৰ চোৱেই	মহিলা	চিলাই
২০	লাল নেয়হই চোৱেই	ফুন টিংলা চোৱেই	মহিলা	চিলাই
২১	নেয় লিজন চোৱেই	জয় বুল ছেইৰ চোৱেই	মহিলা	চিলাই
২২	বুল বিং চৎ চোৱেই	টিং হই বিজিৰ চোৱেই	মহিলা	চিলাই
২৩	শ্যামলী চোৱেই		মহিলা	চিলাই
২৪	ভাৰি চোৱেই	জয় বুলনগিৰি চোৱেই	মহিলা	চিলাই
২৫	মুনলিয়ান চোৱেই	বানৰিল নাগিৰ চোৱেই	মহিলা	চিলাই
২৬	টিং বুল চিম চোৱেই	বুলতে চোৱেই	মহিলা	চিলাই
২৭	নেই লিয়ান হই চোৱেই	বোলহেন চোৱেই	মহিলা	চিলাই
২৮	সীমাৰাণী দাস	শশাংক দাস	মহিলা	চিলাই
২৯	ভাৰপুই চোৱেই	ৰাজেন্দ্ৰ চোৱেই	মহিলা	চিলাই
৩০	সীমাৰাণী দাস	সঞ্জয় দাস	মহিলা	চিলাই
৩১	সুপ্ৰিয়া দাস	সজল দাস	মহিলা	চিলাই
৩২	মেৰি চোৱেই	লিয়ান বিল চোৱেই	মহিলা	চিলাই
৩৩	বিৎ লি নেই চোৱেই	লিয়ান বিলিং চোৱেই	মহিলা	চিলাই